

ВІСНИК ПРОФОСВІТИ

Видається з 1992 року,
як зареєстроване видання – з січня 1994 року

Березень 2026 року
Виходить 2 рази на місяць

№ 1-2

Орган Науково-методичного центру професійно-технічної освіти у Харківській області

16 березня 2026 року

Міжнародне партнерство

Європейське партнерство: стажування українських педагогів у німецьких осередках ремісництва

На початку 2024 року в рамках співробітництва з європейськими країнами Харківщина доєдналася до проекту «Ремісники без кордонів», який було створено німецькою Ремісничою палатою Франкфурт-Рейн-Майн разом із європейськими партнерами Польщі, Італії та Франції та Харківською обласною радою. В проєкті брали участь представники ремісничих та торговельно-промислових палат країн Польщі, Франції, Італії та Німеччини, за підтримки Федерального Міністерства економічного співробітництва та розвитку Німеччини.

Мета проєкту полягала у підтримці ремісників та обміну досвідом, підвищення кваліфікації фахівців виробничих професій.

У рамках проєкту проводилося онлайн навчання, одним із напрямків якого було «Зварювальне ремесло». Протягом 16 тренінгових занять (по дві години на день) викладачі та май-

стри виробничого навчання ДПТНЗ «Регіональний центр професійної освіти ресторанно-готельного, комунального господарства, торгівлі та дизайну» опанували зварювальне ремесло та знайомилися з особливостями професійної підготовки в Німеччині.

Наступним етапом проєкту було передбачено практичне навчання у вигляді стажування безпосередньо у Німеччині. У серпні 2025 року відбулася робоча поїздка педагогічних працівників ДПТНЗ «Регіональний центр професійної освіти ресторанно-готельного, комунального господарства, торгівлі та дизайну» до Німеччини. Візит пройшов у рамках

спільного міжнародного проєкту «Ремісники без кордонів» за підтримки Палати кваліфікованих ремесел Франкфурт-Рейн-Майн. У стажуванні взяли участь 4 педагогічні працівники: викладач Світлана МАЗЬКО-ЯРОХ та майстри виробничого навчання Тетяна КАЗИМИРЕЦЬ, Тетяна ПЕТРУСЬ і

Центр професійної підготовки та технологій Ремісничої палати Франкфурт-Рейн-Майн

ЧИТАЙТЕ У НОМЕРІ

- **ЄВРОПЕЙСЬКЕ ПАРТНЕРСТВО: СТАЖУВАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ПЕДАГОГІВ У НІМЕЦЬКИХ ОСЕРЕДКАХ РЕМІСНИЦТВА**
- **ІНТЕГРАЦІЯ НАВЧАЛЬНИХ ПРЕДМЕТІВ ЯК СТРАТЕГІЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТЬОГО ВОДІЯ**
- **СИСТЕМНИЙ ПІДХІД У ФОРМУВАННІ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ НА УРОКАХ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ**
- **ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДИКИ ПРОБЛЕМНОГО НАВЧАННЯ ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАЙСТРА З ПОШИТТЯ ОДЯГУ**
- **ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВОДІЯ АВТОТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**
- **ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ І ТВОРЧИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ КУХАРІВ НА УРОКАХ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ ЧЕРЕЗ УКРАЇНСЬКУ КУЛІНАРНУ СПАДЩИНУ**
- **ПРОСВІТНИЦЬКА ЕКО-ІНІЦІАТИВА «ЕКОЛОГІЯ МІЙНОГО ЗАСОБУ»**
- **ЦИФРОВИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ ДЛЯ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ**
- **МЕНТАЛЬНІ КАРТИ ТА ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ: СУЧАСНІ ІНСТРУМЕНТИ У ПІДГОТОВЦІ ЕЛЕКТРОЗВАРНИКІВ**
- **«ПЕДАГОГІЧНЕ КОЛЕСО» ЯК ІНСТРУМЕНТ ЦИФРОВОГО ОЦІНЮВАННЯ**
- **БІБЛІОТЕКА ЯК ПРОСТІР УКРАЇНСЬКОГО СЛОВА**
- **ФОРМУВАННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО ПРОСТОРУ В ЗАКЛАДІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**

Ольга ШИМКО.

Програма візиту розпочалася з ознайомлення з Центром професійної підготовки та технологій Ремісничої палати Франкфурт-Рейн-Майн (BTZ). Цей заклад спеціалізується на проведенні тижневих курсів для фахівців, які вже мають профільну освіту, надаючи їм можливість підвищити кваліфікацію та отримати сертифікати за такими напрямками, як зварювання, комплектація велосипедів, електромонтажні роботи та виготовлення протезів. Важливим аспектом курсів є регулярне оновлення знань: наприклад, фахівці зі зварювання повинні підтверджувати свою кваліфікацію кожні три роки для збереження чинності сертифіката.

Ключовою темою стажування стало вивчення німецької моделі дуальної професійної підготовки, яка є міжнародно визнаним стандартом навчання кваліфікованих кадрів. Особливість системи полягає у паралельному здобутті освіти: теоретичні знання студенти отримують у професійних школах, а практичний досвід здобувають безпосередньо на виробництві, де вони працюють з першого дня навчання та отримують заробітну плату.

Розподіл відповідальності в цій моделі чітко регламентований: підприємства відповідають за практичну підготовку, а професійна школа – за теоретичний зміст та загальноосвітні предмети (політика, мова, релігія, етика тощо). Освітній процес, зазвичай, організований за графіком: один тиждень теорії у школі та два тижні практики на підприємстві, хоча можливі й інші моделі чергування.

Фінансовий аспект навчання повністю лягає на плечі роботодавця: компанія покриває витрати на навчання на робочому місці та виплачує стажеру щомісячну зарплату, яка зростає щороку разом із підвищенням кваліфікації. При цьому навчання в професійній школі є безкоштовним та обов'язковим. Повний курс триває від 2 до 3,5 років і завершується складанням теоретичного та практичного іспитів перед комісією Ремісничої або Торгово-промислової палати. Отриманий диплом визнається у всіх країнах Європейського Союзу.

З метою ознайомлення з практичним досвідом німецьких підприємств палата «Ремісники без кордонів» забезпечила українським педагогам практику на металообробних підприємствах Франкфурта-на-Майні та ра-

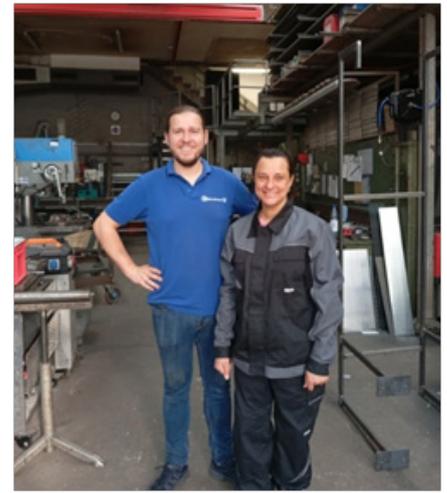
йону Майн-Таунус. Учасники проєкту були закріплені за різними компаніями для вивчення організації робочих процесів.

Одним із прикладів успішного бізнесу є сімейна компанія Metallbau Otto Genzel GmbH, заснована Отто Генцелем у 1967 році, якою нині керує його син Крістоф Генцель. На підприємстві, окрім найманих працівників, працюють члени родини власника, що створює особливий дружній мікроклімат та атмосферу взаємодопомоги. Компанія спеціалізується на виготовленні широкого спектру конструкцій зі сталі та хромонікелевих сплавів (несучі елементи класу виконання EXC2 згідно з DIN EN 1090-2), а також ненесучих елементів, таких як протипожежні двері, алюмінієві вікна та облицювання. Фактично, підприємство обробляє будь-які металеві вироби, за винятком масштабних мостових чи кранових конструкцій, для яких потрібні вищі класи виконання (EXC3 або EXC4), а для цього процесу підприємство замале.

Під час перебування на виробництві українські фахівці під керівництвом наставників опановували техніку виконання кутових зварних швів за європейськими стандартами та вдосконалювали навички зварювання в газовій суміші.

Німецька система ремісництва базується на культурі гільдій, які сьогодні функціонують як професійні асоціації (Metall-Innung). Учасники гільдії металообробників не сприймають одне одного як конкурентів, а будують партнерські та дружні стосунки. Гільдії виконують низку критично важливих функцій: організовують професійне навчання, захищають права роботодавців і працівників, а також регулюють стандарти якості, безпеки та оплати праці.

Яскравим прикладом дуальної освіти під егідою гільдій є підготовка кадрів на згаданому підприємстві Metallbau Otto Genzel GmbH, де під час нашого візиту навчалися троє стажерів. Двоє з них завершують 42-місячний курс за фахом «металообробник – конструкційні технології», що поєднує роботу, школу та міжвиробничі курси. Третя стажерка навчається за програмою, що комбінує роботу на підприємстві з вивченням цивільного будівництва в університеті, що дозволить їй отримати і робітничу кваліфікацію, і ступінь бакалавра. Важливо зазначити, що підприємство фінансує цю

Наставник Крістоф Генцель та викладач Світлана Мазько-Ярох під час опанування майстерності зварювання в газовій суміші на підприємстві Metallbau Otto Genzel GmbH

підготовку самостійно, без державної підтримки.

У рамках ознайомлення з сучасною матеріально-технічною базою освіти Німеччини, учасники поїздки відвідали Комерційно-технічне училище (GTS) в Оффенбасі – центр передового досвіду, який об'єднує професійне училище, технічний коледж та вечірню школу. Заклад вражає сучасним оснащенням: навчальні аудиторії обладнані смарт-дошками та планшетами, а майстерні мають новітнє устаткування. Школа готує фахівців за широким спектром спеціальностей: від системних механіків та операторів машин до техніків авіаційної електроніки та мехатроніки.

Також делегація відвідала завод EWM GmbH у Мюндерсбасі, що спеціалізується на виготовленні зварювальних апаратів. Українські педагоги ознайомилися з процесами збірки та тестування зварювального обладнання. Представник компанії, пан Андреас, продемонстрував можливості сучасних зварювальних напівавтоматів, які здатні самостійно підбирати режими зва-

рювання залежно від матеріалу та товщини металу. Учасники мали змогу власноруч протестувати високотехнологічне обладнання.

Організація таких проєктів є важливим інструментом професійного обміну та впровадження європейських практик у систему професійної освіти України. Щиро дякуємо Управлінню з питань територіального і місцевого розвитку та міжнародних зв'язків виконавчого апарату Харківської обласної ради та палаті «Ремісники без кордонів» за організацію візиту до підприємств, закладів освіти та заводу з виробництва зварювального обладнання. Цей досвід відкрив педагогам Харківщини сучасний, технологічно розвинений світ зварювання та надав цінні орієнтири майбутньої професійної освіти України.

Світлана МАЗЬКО-ЯРОХ,

*викладач ДПТНЗ «Регіональний центр професійної освіти
ресторанно-готельного, комунального господарства,
торгівлі та дизайну»;*

Тетяна НАЗАРОВА,

методист НМЦ ПТО у Харківській області

З досвіду роботи

Інтеграція навчальних предметів як стратегія формування професійної компетентності майбутнього водія

Сучасна професійна освіта потребує нових підходів, які дозволяють не просто передати студентам певний обсяг знань, а сформувати в них цілісне професійне мислення. У своїй педагогічній діяльності я переконуюся, що саме інтеграція навчальних предметів є ефективним засобом формування професійних компетентностей майбутнього водія.

Кожен урок — це не лише опрацювання теми, а й можливість показати студентам, як знання з різних предметів взаємодоповнюють одне одного у реальних життєвих ситуаціях. Професія водія поєднує технічні, правові, безпекові, медичні та етичні аспекти, тому навчання має бути системним і цілісним.

Інтегрований підхід допомагає студентам глибше усвідомити зміст професії, навчитися аналізувати ситуації, приймати рішення і нести відповідальність за власні дії.

Формування професійних компетентностей водія через інтеграцію предметів є актуальним напрямом модернізації професійної освіти. Це зумовлено кількома чинниками:

– **Супільна потреба у підвищенні безпеки дорожнього руху.** В

умовах зростання кількості транспортних засобів та ДТП, важливо готувати водія, який не лише знає правила, а й усвідомлює технічні, психологічні та етичні аспекти керування.

– **Компетентнісний підхід в освіті.** Мета навчання полягає не лише у володінні знаннями, а у формуванні здатності застосовувати їх на практиці. Інтеграція предметів забезпечує комплексне розуміння професійної діяльності.

– **Міжпредметний характер професії водія.** Робота водія охоплює технічні, медичні, правові, безпекові та етичні аспекти, тому підготовка має бути системною й взаємопов'язаною.

Інтегрований підхід дозволяє подолати розрив між теоретичними знаннями та практичною діяльністю. Студент бачить взаємозв'язки між предметами, розуміє логіку професійних дій та усвідомлює значення кожного предмета у реальних умовах.

Наприклад, під час інтеграції предметів «Правила дорожнього руху» та «Будова автомобіля» розглядаємо ситуацію «відмова гальм у русі». Студенти аналізують технічні причини несправності, визначають, які системи могли вийти з ладу, і паралельно обирають

правильні дії водія згідно з ПДР. Таким чином, формується не лише технічна грамотність, а й уміння приймати рішення в екстремальних умовах.

Інше поєднання — «Основи безпеки дорожнього руху» та «Перша медична допомога». На уроці відпрацьовується практична вправа «Дії водія при ДТП»: спочатку студенти забезпечують безпеку місця події, виставляють знак аварійної зупинки, а потім надають домедичну допомогу постраждалому. Це створює умови для відпрацювання цілісного алгоритму дій професіонала.

Такі інтегровані завдання не лише підвищують зацікавленість, а й розвивають критичне мислення, відповідальність і командну взаємодію. Вони допомагають майбутньому водієві усвідомити, що його професія — це не просто керування транспортним засобом, а комплекс умінь, знань і якостей, які забезпечують безпеку людей.

Під час організації освітнього процесу доречно використовувати різні форми реалізації інтегрованого навчання:

1. Міжпредметні зв'язки — це поєднання матеріалу кількох предметів під час одного уроку, наприклад, під час вивчення теми «Гальмівна система»

одночасно актуалізуються знання з «ПДР» (гальмівний шлях, дистанція) та «Основ безпеки дорожнього руху». Такий підхід допомагає студентам бачити практичний зв'язок між теорією та реальними ситуаціями на дорозі.

2. Інтегровані уроки — спільне проведення занять викладачем та майстром виробничого навчання. Наприклад, урок «Технічний стан автомобіля та безпека дорожнього руху» може проводитися майстром та викладачем предмета «Основи безпеки дорожнього руху». Такий формат сприяє глибшому розумінню теми та розвиває системне мислення.

3. Проектний метод — виконання спільних навчальних проектів, які охоплюють знання з кількох галузей. Наприклад, проект «Безпечна дорога» поєднує елементи ПДР, основ безпеки руху, інформаційних технологій. Студенти вчать планувати, аналізувати, застосовувати знання комплексно.

4. Ситуаційне навчання — розв'язання практичних кейсів, що вимагають застосування знань із кількох предметів одночасно. Наприклад, кейс «Дії водія під час ДТП» включає елементи медицини, професійної етики та культури водіння, ПДР і безпеки руху. Це сприяє розвитку професійного мислення та здатності швидко приймати правильні рішення.

5. Імітаційні та рольові ігри — моделювання реальних дорожніх ситуацій, у яких студенти застосовують інтегровані знання. Наприклад, рольова гра «Інспектор і водій під час перевірки» об'єднує ПДР, професійну етику, психологію та основи законодавства України. Такі вправи формують комунікативні навички, стресостійкість і професійну культуру.

Кожен навчальний предмет робить внесок у підготовку майбутнього водія:

— **«Правила дорожнього руху» (ПДР)** — даний предмет є базою правової компетентності майбутнього водія, що формує знання норм і правил, аналітичне мислення, уважність і дисциплінованість. Наприклад, ситуаційні задачі з визначення черговості проїзду або інтегровані уроки з «Будовою автомобіля», коли технічна несправність (наприклад, відмова фари) розглядається у контексті дотримання ПДР.

— **«Будова автомобіля»** формує технічну компетентність — уміння розуміти принцип роботи транспортного засобу та підтримувати його в належному стані. Наприклад, розбір

гальмівної системи, вивчення наслідків її несправності, практичні роботи з перевірки рівня рідин, тиску в шинах тощо.

— **«Основи безпеки дорожнього руху» та «Перша медична допомога»** — ці навчальні предмети розвивають здатність прогнозувати ризики, діяти в екстремальних умовах і надавати допомогу. Наприклад, моделювання ДТП, відпрацювання дій при аваріях, виконання серцево-легеневої реанімації чи зупинки кровотечі.

— **«Професійна етика та культура водіння»** — формує культуру поведінки на дорозі, толерантність, повагу до інших учасників руху. Наприклад, обговорення конфліктних ситуацій, рольові ігри «Водій і пішохід», інтегровані завдання з ПДР, де порівнюються правомірні та морально правильні дії.

У практиці викладання предметів професійно-теоретичної підготовки майбутніх водіїв інтеграція змісту предметів показала високу ефективність. Вона допомагає студентам не лише засвоювати теоретичний матеріал, а й усвідомлювати практичну цінність знань, бачити їх взаємозв'язок у професійній діяльності.

Приклади інтегрованих тем і занять:

1. Тема: «Несправності гальмової системи» — інтегровані предмети «Будова автомобіля» + «ПДР» = вміння вчасно зупинити експлуатацію транспортного засобу.

2. Тема: «ДТП з потерпілими» — інтегровані предмети «ПДР» + «Перша медична допомога при ДТП» = надання першої медичної допомоги, виклик екстрених служб.

3. Тема: «Водій у стресі» — інтегровані предмети «Професійна етика та культура водіння» + «Основи безпеки дорожнього руху» = розпізнавання стану водія, зниження ризиків.

4. Тема: «Вимоги до зовнішніх світлових приладів» — інтегровані предмети «Будова автомобіля» + «ПДР» = усвідомлення наслідків несправності фар.

ПРИКЛАДИ ІНТЕГРОВаних тем і занять		
«Несправності гальмової системи»		ПДР вміння вчасно зупинити експлуатацію транспортного засобу
«ДТП з потерпілими»		надання першої медичної допомоги виклик екстрених служб
«Водій у стресі»		розпізнавання стану водія, зниження ризиків
«Вимоги до зовнішніх світлових приладів»		ПДР усвідомити наслідки несправності фар

Освітній процес підготовки водіїв неможливий без використання цифрових інструментів, які поєднують теорію з практикою, а навчання — із зацікавленням. Інтерактивні платформи створюють умови для інтеграції різних предметів, сприяють формуванню професійних компетентностей, критичного мислення та самоконтролю. Онлайн-ресурси, які доцільно використовувати у підготовці майбутніх водіїв:

1. LearningApps — інтерактивна платформа для створення навчальних вправ (тестів, пазлів, відповідностей), що допомагає перевіряти знання з ПДР, будови автомобіля, безпеки руху.

2. YouTube — відеоплатформа, на якій можна переглядати навчальні ролики, симуляції дорожніх ситуацій, інструкції з першої допомоги та етики водіння.

3. Online Test Pad — сервіс для створення онлайн-тестів і тренажерів, який дозволяє перевіряти рівень знань майбутніх водіїв у режимі самоконтролю.

4. Kahoot — ігрова освітня платформа для проведення вікторин і змагань, що стимулює активне засвоєння правил дорожнього руху у формі гри.

5. E-lecture — це сучасне інтерактивне середовище для навчання з автомобільної підготовки, яке ідеально підходить для інтегрованих уроків технічного та практичного спрямування.

Використання сервісу

LearningApps

1. Інтеграція предметів «Правила дорожнього руху» + «Будова автомобіля».

Вправа: «Знайди відповідність».

Завдання: поєднати елементи автомобіля (наприклад, гальмівна система, світлові прилади, дзеркала заднього виду) з їх функціями та вимогами ПДР. Приклад: «Фари ближнього світла» — «забезпечують освітлення дороги у темну пору доби» — «мають бути справними згідно з ПДР».

Така вправа допомагає усвідомити, що знання будови автомобіля напряму пов'язані з ПДР.

2. Інтеграція предметів «Основи безпеки дорожнього руху» + «Надання першої медичної допомоги».

Інтерактивний тест:

«Послідовність дій водія при ДТП». Студент обирає правильний порядок дій у ситуації дорожньо-транспортної пригоди. Наприклад:

- Зупинити транспортний засіб.

- Увімкнути аварійну сигналізацію.
- Викликати швидку допомогу (за необхідності).
- Надати першу допомогу постраждалим.

Цей інтегрований підхід формує алгоритм дій, потрібний майбутньому водієві в реальному житті.

3. Комплексний інтегрований урок (веб-квест) за темою: «Безпечний водій — компетентний водій». Кожен етап веб-квесту пов'язаний з окремим предметом:

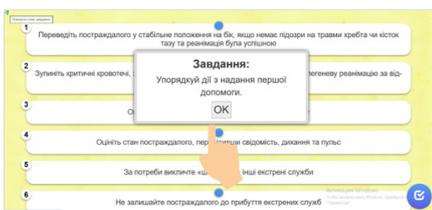
Етап 1: ПДР — розв'язання тестів.

Етап 2: Будова автомобіля — знайти несправність за описом.

Етап 3: Безпека дорожнього руху — змодювати дії у небезпечній ситуації.

Етап 4: Професійна етика та культура водіння — обрати правильну поведінку у стресових умовах.

Завдяки LearningApps можна створити такі етапи, як інтерактивні модулі з переходами, підказками та системою балів. Платформа дозволяє створювати інтегровані, практико-орієнтовані уроки для майбутніх водіїв та поєднати теорію, практику, цифрові технології та виховання культури безпеки руху, формуючи компетентного та відповідального водія.

Використання YouTube каналу

YouTube канал є потужним цифровим інструментом для організації інтегрованих уроків, оскільки забезпечує поєднання візуальних, аудіальних та практико-орієнтованих компонентів навчання. Його функціональні можливості дозволяють демонструвати реальні виробничі ситуації, здійснювати їх аналіз та інтегрувати навчальний зміст кількох предметів в єдиному освітньому середовищі. Застосування YouTube в освітньому процесі сприяє формуванню цілісного уявлення про професію

водія, розвитку аналітичного мислення, спостережливості та відповідального ставлення до професійної діяльності

1. Інтеграція предметів «Правила дорожнього руху» + «Основи безпеки дорожнього руху» дає поєднання теоретичних знань ПДР із практичним аналізом поведінки на дорозі. Студенти переглядають відео з дорожніх камер або навчальних роликів з реальними ситуаціями на дорозі. Після перегляду проводиться аналіз дій учасників руху — визначення, хто порушив ПДР, які наслідки це мало, як слід було діяти правильно. Наприклад, відео: «Помилки водіїв на перехрестях» або «Причини аварій під час обгону». Студенти обговорюють:

- Яке правило порушене?
- Як можна було запобігти аварійній ситуації?
- Які дії відповідають принципам безпечного руху?

2. Інтеграція предметів «Будова автомобіля» + «Безпека дорожнього руху» — поєднання технічних знань і розуміння впливу справності систем безпеки на безпечне керування. Використовуються навчальні відео, що демонструють роботу систем безпеки автомобіля — ABS, ESP, подушки безпеки, ремені, система стабілізації тощо. Наприклад, ролики типу: «Як працює ABS автомобіля у критичних ситуаціях», або «Що відбувається з автомобілем при спрацюванні подушки безпеки». Після перегляду студенти виконують інтегроване завдання:

- Пояснити принцип роботи системи.
- Вказати, у яких випадках вона особливо важлива.
- Пов'язати знання технічної будови із правилами експлуатації й поведінки водія на дорозі.

3. Інтеграція предметів «Перша медична допомога» + «Професійна етика та культура водіння» надає можливість формування гуманних цінностей, відповідальності за життя інших, готовності діяти правильно в екстремальних умовах. Студенти переглядають відеоінструкції про дії водія при ДТП, накладання джгутів, зупинку кровотечі, реанімаційні заходи, а також соціальні відеоролики, що розвивають гуманність і взаємодопомогу на дорозі. Наприклад, ролики типу: «Як надати першу допомогу постраждалому при ДТП?», «Добрый вчинок водія: історія людяності на дорозі». Після перегляду проводиться обговорення або рольова

гра:

- Як має діяти водій у разі аварії?
- Які етичні норми важливі під час надання допомоги?
- Чому байдужість на дорозі може коштувати життя?

4. Інтегрований відеорок або відеоквест — створення комплексного уявлення про професію водія через послідовну інтеграцію знань. Наприклад, створення власного плейлиста або короткого відеоквесту на тему: «Шлях безпеки водія». Кожен етап відео пов'язаний з різним предметом:

- ПДР — розбір ситуацій;
- будова автомобіля — технічна складова;
- безпека дорожнього руху — поведінка на дорозі;
- перша медична допомога — алгоритм дій у разі ДТП.

Студенти переглядають серію відео й виконують завдання: тест, коментар, або аналіз ситуації.

Таким чином, YouTube канал — це не лише засіб дозвілля, а й потужний освітній ресурс, що відкриває широкі можливості для інтеграції навчальних предметів у процесі підготовки водіїв.

Використання платформи Online Test Pad

Одним із ефективних цифрових інструментів є платформа Online Test Pad — безкоштовний сервіс для створення інтерактивних тестів, вікторин, кросвордів, опитувань, анкет і дидактичних ігор. Цей ресурс особливо корисний для інтегрованих уроків, адже дозволяє поєднати зміст кількох предметів, зробивши перевірку знань не формальною, а практично спрямованою.

1. Інтеграція предметів «Правила дорожнього руху» + «Основи безпеки дорожнього руху» — формує навички прийняття правильних рішень у небезпечних умовах, поєднання теорії ПДР з практикою безпечного керування.

Тип завдання: тест із вибором правильної дії в конкретній ситуації.

Приклад: демонстрація опису або фото небезпечної ситуації: «На дорозі слизько, автомобіль почало заносити.

Дії водія?» Варіанти відповідей: а) різко натиснути на гальма; б) утримувати кермо і поступово зменшити швидкість; в) вимкнути запалювання; г) повернути кермо в протилежний бік заносу.

2. Інтеграція предметів «Будова автомобіля» + «Правила дорожнього руху» — забезпечує засвоєння технічних знань із нормативними вимогами та розвиток уміння оцінювати готовність транспортного засобу до експлуатації.

Тип завдання: встановлення відповідності між технічним станом автомобіля та вимогами ПДР.

Приклад: У лівому стовпчику — елементи автомобіля (гальмівна система, світлові прилади, шини, рульове керування). У правому — норми або вимоги ПДР (мають бути справними, мінімальна глибина протектора, заборона експлуатації при витокі гальмівної рідини тощо).

3. Інтеграція предметів «Перша медична допомога» + «Професійна етика та культура водіння» — формує гуманність, відповідальність, готовність діяти в надзвичайних ситуаціях.

Тип завдання: тестові ситуації з вибором морально й професійно правильних дій водія при ДТП.

Приклад: «Ви стали свідком ДТП. Ваші дії?» Варіанти: а) проїхати повз, щоб не створювати затор; б) викликати швидку і поліцію, надати допомогу постраждалим; в) зняти відео для соцмереж; г) чекати, поки допомогу нададуть інші.

4. Інтегрований контроль знань («ПДР» + «Будова автомобіля» + «Основи безпеки дорожнього руху» + «Перша медична допомога» + «Професійна етика та культура водіння») — системна перевірка професійних компетентностей, розвиток інтегрованого мислення. Типовим прикладом такого контролю є різномірні тести, що використовуються під час Державної кваліфікаційної атестації водіїв. Зокрема, інтегровані завдання на платформі Online Test Pad охоплюють комплекс знань та вмінь із кількох навчальних предметів. Тест містить 120 питань різних рівнів складності, що формують цілісну картину професійної підготовки з:

- ПДР — ситуаційні завдання на розпізнавання дорожніх знаків, маневрування, вибір правильної траєкторії руху;
- будови автомобіля — визначення причин технічних несправностей та способів їх усунення;

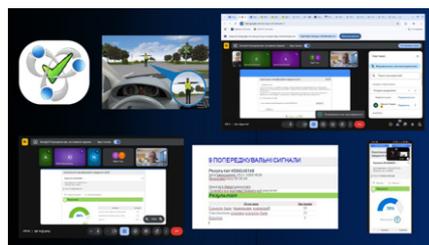
- основ безпеки дорожнього руху — аналіз небезпечних дорожніх ситуацій і вибір оптимальних дій водія;
- першої медичної допомоги — алгоритм дій у разі ДТП, послідовність надання допомоги постраждалим;
- професійної етики та культури водіння — вибір морально правильних рішень у конфліктних чи стресових ситуаціях.

Кожен блок передбачає поступове ускладнення завдань — від перевірки базових знань до аналізу практико-орієнтованих ситуацій.

Застосування такого інтегрованого контролю дозволяє: комплексно оцінити рівень готовності студентів до професійної діяльності; перевірити здатність застосовувати знання з різних предметів одночасно; виявити індивідуальні досягнення та визначити напрями для подальшого професійного вдосконалення.

Таким чином, інтегрований контроль знань виступає не лише формою перевірки результатів навчання, а й дієвим інструментом розвитку цілісного професійного мислення водія.

Отже, платформа Online Test Pad — це сучасний цифровий інструмент, який ефективно підтримує інтегрований підхід у підготовці водіїв. Завдяки їй викладач може поєднати теорію, практику, етику та безпеку руху в одному освітньому середовищі, а студент — перевірити свої знання в інтерактивній, доступній і захопливій формі. Використання таких засобів сприяє формуванню компетентного, мислячого та відповідального фахівця — водія нового покоління.

Використання платформи Kahoot

Платформа Kahoot — це зручний інструмент для створення інтерактивних

ігрових вікторин, які поєднують матеріал із різних предметів. Вона стимулює змагальність, підвищує мотивацію та робить навчання динамічним.

Приклади використання:

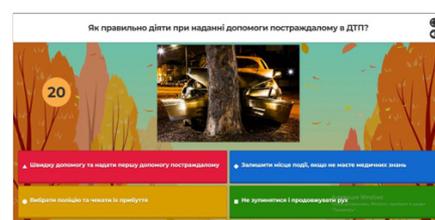
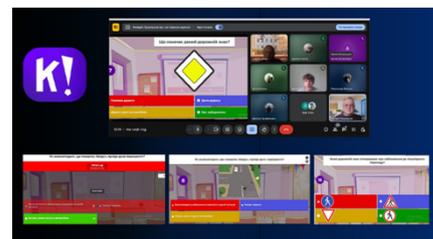
- «ПДР» + «Будова автомобіля» — гра «Вгадай систему авто», де питання стосуються як правил експлуатації, так і технічних знань.

- «Основи безпеки дорожнього руху» + «Перша медична допомога» — вікторина «Дії водія при ДТП».

- «Професійна етика та культура водіння» + «ПДР» — інтерактивна гра про правильну та етичну поведінку на дорозі.

- Підсумковий інтегрований урок — змагання між командами з питань усіх предметів.

Отже, Kahoot допомагає зробити інтегровані уроки яскравими, емоційними та ефективними, поєднуючи навчання з елементами гри.

Використання платформи E-lectude

Платформа E-lectude — це сучасне інтерактивне середовище для навчання з професій автомобільної галузі, яке ідеально підходить для інтегрованих уроків технічного та практичного спрямування. Приклади використання:

- «Будова автомобіля» + «Основи безпеки дорожнього руху» — віртуальні симуляції роботи гальмівної системи та аналіз її впливу на безпеку руху.

- «ПДР» + «Будова автомобіля» — завдання, де студенти визначають

технічні причини можливих порушень правил.

• *«Перша медична допомога»* + *«Професійна етика та культура водіння»* — моделювання ДТП із вибором правильних і гуманних дій водія.

Отже, E-lecture забезпечує інтерактивне, наочне та практикоорієнтоване навчання, сприяючи формуванню цілісних професійних компетентностей майбутнього водія.

Реалізація інтегрованого підходу в освітньому процесі забезпечує не лише кращу засвоєність матеріалу, а й сприяє формуванню компетентного, відповідального та свідомого фахівця. Завдяки поєднанню знань із різних предметів студенти отримують можливість бачити професію водія як цілісну систему, де кожен елемент — технічний, етичний чи безпековий — має значення.

Очікувані результати інтеграції:

1. **Формування цілісних професійних компетентностей майбутнього водія.** Інтеграція предметів дозволяє поєднати знання з «ПДР», «Будови автомобіля», «Основ безпеки дорожнього руху», «Першої медичної допомоги при ДТП» та «Професійної етики та

культури водіння». Це допомагає студентам усвідомити взаємозв'язок між технічними, правовими, моральними та безпековими аспектами професії.

2. **Підвищення мотивації до навчання через практичне застосування знань.** Інтегровані уроки демонструють, як теоретичні знання впливають на якість керування транспортом, безпеку пасажирів і пішоходів. Такий підхід робить навчання більш осмисленим і цікавим.

3. **Уміння поєднувати теорію з практикою у реальних ситуаціях.** Під час інтегрованих занять студенти розв'язують кейси, аналізують відеоситуації, проходять тести або моделюють дії водія в критичних обставинах. Це формує навички застосування знань у реальному житті.

4. **Розвиток критичного мислення, самостійності та відповідальності.** Завдяки інтеграції майбутні водії навчаються аналізувати складні дорожні ситуації, прогнозувати наслідки своїх дій і приймати виважені рішення, дотримуючись етичних і правових норм.

5. **Зміцнення міжпредметних зв'язків і системного бачення професії.** Інтегроване навчання допомагає усвідомити, що робота водія — це не лише керування автомобілем, а комплексна діяльність, що вимагає знань з техніки, психології, права, медицини та культури спілкування.

6. **Підвищення якості підготовки фахівців і рівня безпеки дорожнього руху.** Комплексний підхід до навчання сприяє формуванню висококваліфі-

кованих водіїв, які діють професійно, впевнено та безпечно, зменшуючи ризики аварійних ситуацій на дорогах.

Отже, інтеграція — не формальність, а необхідність. Лише через поєднання технічних, правових, медичних і поведінкових знань ми формуємо не просто людину з водійським посвідченням, а професійного, передбачуваного та відповідального водія. Інтегрований підхід вчить бачити ширше — розуміти як керувати автомобілем, як приймати рішення в складних дорожніх ситуаціях, оцінювати ризики та діяти етично щодо інших учасників дорожнього руху.

Список використаних джерел

1. Правила дорожнього руху України. Ілюстрований навчальний посібник великий». Моноліт, 2025.
2. Васецький Ю.М. Будова та експлуатація автомобіля. Київ: Центр навчальної літератури, 2020.
3. Гудима А.А. Домедична допомога: навчальний посібник. Тернопіль: Укрмедкнига, 2021.
4. Сисова С.О. Компетентнісний підхід у професійній освіті: теорія і практика. Київ: Освіта України, 2018.
5. Будова автомобіля: підручник. Видання третє, виправлене й доповнене. Колектив авторів. Київ: Моноліт, 2021.

Валерій ПУШКАРЬОВ,
викладач ДНЗ «Куп'янський
регіональний центр професійної
освіти»

З досвіду роботи

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД У ФОРМУВАННІ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ НА УРОКАХ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Випускник сучасного закладу освіти — це патріот, який усвідомлює свою національну ідентичність, поважає культурну спадщину свого народу, але водночас є інтегрованим у світовий простір. Він має активну громадянську позицію, готовий до відповідальної участі у житті суспільства, здатний критично мислити й приймати рішення в умовах глобалізації.

Метою вивчення зарубіжної літера-

тури є не лише ознайомлення з шедеврами світового письменства, а й:

— формування цілісної картини світу: через діалог культур, закладений у творах, (студенти вчать розуміти історичні, соціальні та культурні процеси різних епох і народів);

— розвиток критичного мислення: навчання аналізу художнього тексту, виявлення авторської позиції та оцінки прочитаного;

— гармонізація світогляду: формування гуманістичних цінностей, толерантності та поваги до інших культур;

— розвиток мовленнєвої культури: збагачення словникового запасу та вдосконалення навичок усного й писемного мовлення через обговорення та інтерпретацію творів.

Основним шляхом виховання інноватора та громадянина, здатного навчатися протягом усього життя є

компетентнісний підхід.

Компетентність – це динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей та інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно провадити професійну та подальшу навчальну діяльність.

Системний підхід передбачає, що викладач не просто використовує окремі вправи, а цілеспрямовано і комплексно інтегрує завдання на розвиток усіх необхідних компетентностей у структуру кожного уроку.

Засобами предмета «Зарубіжна література» мають бути сформовані такі ключові компетентності (відповідно до Рекомендацій Європейської Ради): спілкування державною мовою, спілкування іноземними мовами, математична компетентність, компетентності в природничих науках і технологіях, інформаційно-цифрова компетентність, уміння вчитися впродовж життя, ініціативність і підприємливість, соціальна та громадянська компетентності, обізнаність та самовираження у сфері культури, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя.

Пропонуємо розглянути формування ключових компетентностей на прикладі вивчення теми «Етапи й шедеври античності. Гомер. "Одіссея"» (2 години).

1. Спілкування державною мовою передбачає володіння багатством мови, уміння розуміти підтекст, використовувати образні засоби та чітко формулювати думки. Ефективним інструментом є робота з афоризмами.

Завдання 1. Поясніть зміст афоризмів (на вибір):

Гнучкий людський язик; промов у ньому непочатий край.

Дурень пізнає тільки те, що вже сталося.

Нема нічого гіршого від блукань у чужих краях.

Немає перепон для смертних штурмувати навіть саме небо.

Дим вітчизни солодкий.

Прекрасне — недовговічне.

Яке слово скажеш, таке й почувеш у відповідь.

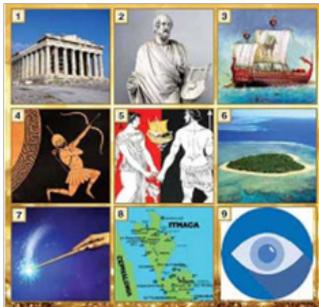
Завдання 2. Поясніть значення крилатих слів: «Робота Пенелопи», «Між Сциллою та Харибдою».

Результат. Студенти переходять від побутового рівня спілкування до літературного, вчать мислити образами та вербалізувати складні філософські поняття (доля, вибір, справедливість).

2. Математична компетентність

передбачає вміння логічно мислити, будувати алгоритми, працювати зі схемами.

Завдання 1. Розв'яжіть кроссенс. Про які епізоди і персонажів «Одіссеї» він нагадав?

Завдання 2. На основі схеми «Основні персонажі "Одіссеї"» розкажіть, про що йдеться у творі.

Результат. Розвиток структурного мислення, вміння систематизувати сюжетні лінії та бачити причинно-наслідкові зв'язки.

3. Інформаційно-цифрова компетентність – це не лише вміння натискати кнопки на комп'ютері, а й здатність впевнено, критично і відповідально використовувати цифрові технології для навчання та роботи з інформацією.

Завдання. За інфографікою та інтернет-ресурсами складіть повідомлення про історію написання, проблематику та сюжет поеми.

Результат. Формується навичка критично споживати інформацію, перевіряти достовірність джерел та створювати якісний контент.

4. Обізнаність та самовираження у сфері культури реалізується через інтерпретацію мови мистецтв та діалог

культур.

Завдання.

Скульптура: Розгляньте фотокопії скульптури Пенелопи. Опишіть її душевний стан. Якими засобами скористався скульптор?

Поетія. Прочитайте вірш М.Рильського «Як Одиссей, натомлений блуканням...». Завдяки чому відчутне відлуння «Одіссеї»?

Живопис. Опишіть картину Дж.В.Вотергауса «Одіссей і сирени». Чому цей сюжет надихає митців різних епох?

Результат. Література виводить вивчення літературного твору за межі тексту, стає ключем до розуміння світової культури, розвивається емоційний інтелект.

5. Соціальна та громадянська компетентності – це уміння ефективно взаємодіяти з іншими, працювати в групі, співпереживати, а також усвідомлювати себе громадянином своєї держави, знати її історію та цінувати культурне надбання.

Завдання.

Особистісна ідентифікація: Складіть розповідь про свою «Ітаку». Чому хочеться повертатися додому?

Соціальна емпатія: Проаналізуйте уривок з поеми Ю. Клена «Прокляті роки» («...Дорогою незнаних одиссей»). Проведіть паралелі з долями вимушених переселенців.

Правова та етична свідомість: Чи можна вважати розправу Одиссея з Циклопом справедливою? Чи був інший вихід?

Результат. Античний текст стає тренажером для вирішення сучасних моральних дилем, формує патріотизм та розуміння меж самооборони і справедливості.

6. Уміння вчитися протягом життя. Ця компетентність виходить за межі простого запам'ятовування фактів. Вона передбачає здатність до самоорганізації

нізації, аналізу власного досвіду (успіхів і помилок), керування емоціями та вміння застосовувати набуті знання в нових ситуаціях.

Завдання.

1. Використовуючи текст поеми, наведіть приклади лідерських якостей Одиссея, а також вчинків його товаришів і ставлення до них героя.

2. Як ви думаєте, чому деякі супутники Одиссея загинули, а він вижив і досягнув своєї мети?

3. Доведіть, що в пісні восьмій утверджується цінність мистецтва слова. Поясніть, чому плакав Одиссей. Це свідчить про силу чи слабкість героя? Про які цінні й мудрі речі говорив Алкіної? Наведіть цитати.

4. Придумайте відповідь від імені Одиссея царю Алкіною.

Результат. Система завдань трансформує сприйняття літературного героя з міфічного персонажа на рольову модель життя студента.

Аналізуючи шлях Одиссея, студенти засвоюють, що виживання та успіх залежать від гнучкості розуму, допитливості та здатності слухати інших; справжня сила полягає не лише у м'язах, а й у вмінні рефлексувати, визнавати свої емоції та робити висновки з помилок. Таким чином, урок античної літератури стає уроком життєвої стратегії.

7. Екологічна грамотність і здоровий спосіб життя. Ця компетентність передбачає усвідомлення ролі довкілля в житті людини, вміння раціонально використовувати природні ресурси, розуміння залежності власного здоров'я і безпеки від стану природи, а також навички орієнтування на місцевості.

Завдання. Що цікавить Одиссея у нових країнах? Доведіть, що Одиссей — справжній дослідник (географ, ботанік, етнограф).

Результат. Виконуючи ці завдання, студенти доходять висновку: людина є частиною екосистеми, і її життя залежить від природних ресурсів, знання природи є запорукою здоров'я та безпеки; справжній дослідник ставиться до довкілля уважно й раціонально, що є прикладом екологічно свідомої поведінки.

8. Ініціативність і підприємливість. У літературному контексті ця компетентність означає не лише бізнес-навички, а передусім здатність генерувати ідеї, брати на себе відповідальність, управляти ризиками, планувати дії та ефективно використовувати наявні ресурси для досягнення мети.

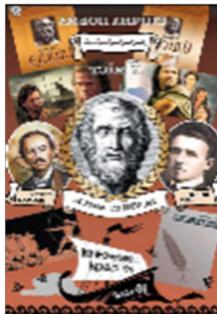
Завдання. Проаналізуйте епізод викрадення овець у кіклопа Поліфема. Як кваліфікувати дії Одиссея: практицизм, підприємницька хватка чи крадіжка?

Результат. Урок перетворюється на кейс із кризового менеджменту. Висновок: пасивність веде до поразки, а виважена ініціатива та розрахунок — до перемоги.

Розробляючи завдання для формування ключових компетентностей, важко визначити межу між ними, бо вони поєднуються і переплітаються. Одне завдання може формувати одразу декілька компетентностей. Пропоную ще декілька завдань.

Спілкування державною мовою. Математична компетентність. Обізнаність та самовираження у сфері культури. Інформаційно-цифрова компетентність.

Завдання.

1. Уважно розгляньте інформаційний плакат.

2. Що символізують лавровий вінок, корабель і книжка Ліни Костенко?

3. Яке значення має фразеологізм, написаний на вітрилі?

4. Кадри з яких

фільмів ви впізнали?

5. У зв'язку з чим згадуються числа 7 і 10?

6. Чому поруч із Гомером розміщено портрети Бориса Тена й Генріха Шлімана?

7. Як пов'язані одне з одним епічна поема та схематичний запис, розташований нижче?

Результат. Таким чином, один плакат дозволяє реалізувати комплексний підхід до навчання, перетворюючи сухі факти на живу систему взаємозв'язків

Спілкування іноземною мовою. Компетентності у природничих науках і технологіях.

Завдання.

1. Знайдіть в Інтернеті інтерактивну карту подорожей Одиссея «The Odyssey Map. A map of the locations in Homer's Odyssey».

2. За картою відстежте напрямку руху кораблів Одиссея та ідентифікуйте 14 точок, що позначають згадані у поемі локації.

3. Перекладіть назви з англійської мови українською і запишіть їх у зошит.

Результат. Виконання завдання з інтерактивною картою «The Odyssey Map» є яскравим прикладом міжпредметної інтеграції. Воно виводить вивчення «Одиссеї» за межі філології, перетворюючи урок на дослідницький практикум. Завдяки цьому іноземна мова сприймається студентами як практичний інструмент для здобуття інформації, а не просто як навчальний предмет. Студенти усвідомлюють, що за художніми образами стоїть реальний фізичний світ, який можна дослідити за допомогою сучасних цифрових сервісів.

Математична та інформаційно-цифрова компетентність.

Завдання. Розгляньте інфографіку й поясніть, яку інформацію про поему Гомера вона покликана уявити.

Використання карти-інфографіки на уроці літератури є ефективним способом інтеграції математичної (логіка, простір, послідовність) та інформаційної (візуалізація даних) компетентностей. Вона трансформує абстрактний поетичний текст у чітку візуальну модель.

Математична компетентність. Обізнаність та самовираження у сфері культури.

Завдання. Проаналізуйте схему: Гомер — Вергілій — Котляревський. Зробіть висновок про зв'язок української культури зі світовою.

Результат. Студенти усвідомлюють,

що література — це глобальна система, де сюжети мандрують крізь століття (математичний вимір часу), змінюючи форму, але зберігаючи зв'язок. Розуміння цього ланцюжка формує в студентів почуття гордості за те, що українська культура (Котляревський) є повноправною частиною великої європейської традиції, започаткованої Гомером.

Отже, системний підхід у формуванні ключових компетентностей на уроках зарубіжної літератури дозволяє докорінно змінити парадигму освітнього процесу. Літературний твір перестає бути лише об'єктом естетичної насолоди чи філологічного аналізу, перетворюючись на універсальну модель пізнання світу.

На прикладі вивчення поеми Гомера «Одіссея» ми бачимо, як давньогрецький епос стає підґрунтям для розвитку навичок, необхідних сучасній людині: від емоційного інтелекту та громадянської позиції до підприємливості та

цифрової грамотності. Такий підхід забезпечує реалізацію головної мети — виховання особистості, яка не просто володіє сумою знань, а вміє ефективно застосовувати їх у реальному житті, критично мислити, адаптуватися до змін та бути свідомим творцем власної долі й долі своєї країни.

Інтеграція компетентнісних завдань робить уроки літератури живими, практично орієнтованими та глибоко змістовними, готуючи випускника до викликів сучасного глобалізованого світу.

Список використаних джерел

1. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 376 с.
2. Зарубіжна література: підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти / О.М.Ніколенко та ін. Київ: Грамота, 2018. 288 с.
3. Зарубіжна література (рівень стандарту): підруч. для 10 кл.

закл. серед. освіти / В.В.Паращич, Г.С.Фефілова, М.В.Коновалова. Харків: Вид-во «Ранок», 2018.

4. Ковбасенко Ю. І. Антична література: навчальний посібник. 3-тє вид., випр. та доповн. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. 360 с.

5. Пометун О.І., Пироженко Л.В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: науково-методичний посібник. Київ: А.С.К., 2004. 192 с.

6. Гомер. Одіссея. Переклад із давньогрецької Бориса Тена. Київ: Дніпро, 1988. 416.

7. Бондаренко М. В. Формування ключових компетентностей учнів на уроках зарубіжної літератури. Вища освіта України. 2017. №3. С.136-140.

Ольга ТКАЧУК,

викладачка української мови та літератури ДНЗ «Куп'янський регіональний центр професійної освіти»

З досвіду роботи

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДИКИ ПРОБЛЕМНОГО НАВЧАННЯ ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАЙСТРА З ПОШИТТЯ ОДЯГУ

Сучасний ринок праці потребує від працівників творчості, здатності самостійно мислити, генерувати оригінальні ідеї, приймати сміливі, нестандартні рішення. Тому розвиток творчого потенціалу студентів є важливим завданням професійної підготовки фахівців, а освітній процес має забезпечити розвиток студента як цілісної особистості, котра прагне до саморозвитку, самовиховання, самореалізації, що необхідно для взаємодії з оточенням та мати вибір у різних життєвих ситуаціях.

На сьогодні одним із поширених методів навчання є проблемний метод.

Проблемне навчання — це освітній підхід, де викладач пропонує проблемні ситуації для студентів, які спонукають їх до самостійної пізнавальної та творчої діяльності з метою пошуку та вирішення цих проблем, що сприяє глибшому засвоєнню знань, розвитку критичного мислення та інтелектуальних здібностей, а не простому запам'ятовуванню.

Жити — означає мати проблеми, вирішувати їх — означає рости інтелектуально.

Конфуцій

Методика проблемного навчання заснована на творчому співробітництві студента і викладача, на розвитку в студентів аналітичного й творчого підходів до будь-якого матеріалу. Цілі та завдання проблемного навчання на таких уроках: набуття студентами знань, умінь, навичок; розвиток пізнавальних і творчих здібностей; засвоєння способів самостійної діяльності; формування активної життєвої творчої особистості, здатної вирішувати життєві проблеми.

Проблемний урок теоретичного навчання проводиться враховуючи внутрішню диференціацію навчального матеріалу (педагогічний підхід, що передбачає гнучку адаптацію методів, змісту та темпу навчання для задоволення індивідуальних потреб, здібностей і можливостей кожного студента, щоб

забезпечити успішне засвоєння матеріалу всіма, а не примушувати студентів підлаштовуватися під стандартний шаблон) та індивідуальні особливості студентів. Під час такого уроку викладач залучає студентів до активної пізнавальної діяльності. Урок починається з внутрішньої мотивації студента та його переходу у режим активного самостійного пошуку. Надаючи свободу дій, викладач лише м'яко коригує напрямок пошуку. Такий підхід дозволяє студенту самостійно виявляти нові перспективи та альтернативні варіанти вирішення завдання

Я працюю викладачем предметів професійно-теоретичної підготовки з професій «Майстер з пошиття одягу». На уроках використовую різні методики навчання, а саме: проєктне навчання, кейс-метод, цифрові технології тощо. Але перевагу віддаю методиці проблемного навчання, оскільки на таких уроках відбувається активізація пізнавальної діяльності студентів, ство-

рюється інтерес до навчання, студенти не просто запам'ятовують, а активно шукають рішення. Відбувається розвиток критичного та творчого мислення, студенти розв'язують реальні життєві проблеми. Формуються міцні знання, адже матеріал, здобутий самостійно під час розв'язання проблемних ситуацій, запам'ятовується краще, ніж інформація, отримана у готовому вигляді. У студентів розвивається самостійність, шляхом удосконалення навиків самостійної роботи, пошуку інформації та вміння застосовувати знання на практиці.

Беручи до уваги реалізацію цілей проблемного навчання, я використовую:

— уроки-диспути з предмета «Технологія виготовлення швейних виробів» на тему: «Обробка прорізної кишені в рамку. Чи можна ігнорувати технічні умови (ТУ) заради пришвидшення роботи?» та з предмета «Матеріалознавство» на тему: «Сучасні клейові матеріали: зручність у роботі чи школа для довговічності виробу?»;

— урок-дослідження з предмета «Обладнання швейного виробництва» на тему: «Засоби малої механізації. Дослідження можливостей використання спеціальних лапок для швейних машин для підвищення продуктивності праці»;

— урок-семінар з предмета «Технологія виготовлення швейних виробів» на тему: «Сучасні методики обробки верхнього зрізу чоловічих штанів на підприємствах»;

— уроки з окремими проблемними питаннями з предмета «Технологія розкрою» на тему: «Розкрій спідниці», проблемні питання: «Економічна розкладка: як розмістити лекала на тканині з ворсом або спрямованим малюнком, щоб зменшити міжлекальні відходи?».

До інструментів проблемного навчання (від найпростішого до найскладнішого), які я використовую на уроках слід віднести:

- проблемне запитання;
- проблемна ситуація;
- проблемна задача;
- проблемне завдання.

Проблемне запитання — це запитання, яке містить у собі приховану суперечність, не має готової схеми розв'язання та спонукає до активної пошукової діяльності, критичного мислення та творчого пошуку відповіді. Воно вимагає аналізу, порівняння та застосування знань, виходячи за межі стандартних знань, і стає першим кроком до вирішення складної навчальної проблеми.

Проблемні запитання на уроках «Технологія виготовлення швейних виробів» мають різні ознаки:

— *Складність* – на запитання немає готової відповіді в підручнику й у розповіді викладача, її слід знайти в результаті інтенсивних розумових процесів. Наприклад, «За назвою дефекту, причиною її виникнення та графічним зображенням вкажіть спосіб його усунення».

— *Значимість* – запитання викликає інтерес у студента і є важливим для його розвитку. Наприклад, «Оберіть спосіб обробки низу чоловічих штанів».

— *Місткість* – запитання широко охоплює матеріал і містить міжпредметні зв'язки. Наприклад, «Як використання шкіри при виготовленні прямої спідниці вплине на технологічну послідовність виготовлення швейного виробу?».

На таких уроках створюються проблемні ситуації; студенти вирішують проблемні задачі та проблемні завдання, їм ставляться проблемні запитання.

Проблемна ситуація – стан інтелектуального ускладнення, викликаний суперечністю між наявними знаннями та новими фактами, що вимагає пошуку нових знань для розв'язання. Поняття проблемної ситуації витікає з досвіду

творчої роботи, зі всієї історії пізнання як процесу подолання пізнавальної скрути, яку практика ставить перед людиною. Проблемна ситуація фактично моделює ті протиріччя, які свого часу були частиною наукового дослідження. За допомогою протиріч студенти активно включаються в процес пізнання та здобутку цих знань.

У процесі реалізації проблемного навчання використовую три види проблемних ситуацій: пізнавальна, оцінююча, організаційно-виробнича. Вирішення пізнавальних проблем – використання знань з метою набуття нових способів розвитку теоретичного мислення. Наприклад, на уроці «Технологія виготовлення швейних виробів» при вивченні теми: «Машинні шви» пропонується порівняти запошивний шов зі швом у замок. «Зазначте, що у цих швах спільне, і чим вони відрізняються один від одного?».

Оцінююча діяльність – це вирішення проблем, які вимагають критичної оцінки. Наприклад, на уроці «Технологія розкрою» пропонується вирішити наступну виробничу ситуацію: «До майстра з пошиття одягу прийшла клієнтка, яка хоче пошити зимову спідницю сонце кльош. Для цього вона придбала вовняну суконну тканину. Майстер відмовилася виконувати дану роботу. Оцініть: хто з них був правий?».

Організаційно-виробнича проблема спонукає до її вирішення, розвитку практичного мислення, веде до пошуку шляхів застосування знань на практиці, покращує виробничу і громадську діяльність. Наприклад, на уроці «Технологія виготовлення швейних виробів» при вивченні теми: «Обробка прорізної кишені в рамку» виникла виробнича проблема, а саме: «Одна обшивка закриває частково іншу в готовому вигляді. Чому?». Студентам пропонується обґрунтувати відповідь.

Доцільно застосовувати проблемні ситуації на уроках «Технології виготовлення швейних виробів» у таких випадках:

— Студенти не знають способів ви-

рішення поставленої задачі, не можуть відповісти на проблемні питання, дати пояснення новому факту в навчальній чи життєвій ситуації. Наприклад, «Контролер ВТК повертає майстру з пошиття одягу жакет, в якому дірка в кутику прорізної кишені з клапаном. Як усунути даний дефект, щоб якість продукції не зіпсувати?».

— Виникає необхідність використовувати раніше засвоєні знання в практичних ситуаціях. Наприклад, «Майстру з пошиття одягу необхідно обробити комір у пальто. Нижній комір складається з двох частин, які необхідно продублювати. Що спочатку потрібно зробити: продублювати частини коміра чи зшити їх? Чому саме так?».

— Якщо є суперечність між теоретично можливим шляхом вирішення завдання і практичною нездійсненністю вибраного способу. Наприклад, «За графічним зображенням необхідно виготовити кишеню, але у майстра з пошиття одягу відсутня шивально-обметувальна машина. Як змінити технологічну послідовність виготовлення вузла?».

— Виникає суперечність між практично досягнутим результатом виконання навчального завдання і відсутністю у студентів знань для теоретичного обґрунтування. Наприклад, «За двома різними графічними зображеннями визначте відмінність вшивання коміра в горловину в чоловічій сорочці?».

Проблемна задача – форма організації навчального матеріалу із завданнями і невідомими даними, пошук яких потребує від студентів активної розумової діяльності: аналізу факторів, з'ясування причин походження об'єктів, їх причинно-наслідкових зв'язків. Проблемні задачі використовують на уроках «Основи конструювання та моделювання швейних виробів», коли існують невідомі дані при виконанні розрахунків. Наприклад, «Які прибавки потрібно змінити при розрахунку пілочки та спинки при зміні асортименту – сукня на жакет?».

Проблемні завдання – передбачають вказівку студентам на їх самостійну пошуково-пізнавальну діяльність, спрямовану на отримання необхідного результату. Проблемні завдання виконують студенти під час роботи в малих групах з вирішення виробничої ситуації, частіше – під час інтегрованих або бінарних уроків. Наприклад, «Групі фахівців, в яку входять «технологи», «конструктори», «механіки», «конфек-

ціонаери», необхідно до запропонованої моделі швейного виробу чи вузла підбрати тканину, обладнання, засоби малої мехнізації, виконати моделювання виробу та складання технологічної послідовності». Виконання цього завдання дозволяє студентам вирішувати проблеми, працюючи в команді, адже, щоб впоратися з цим завданням студентам потрібно критично мислити, бути креативними, «чути один одного».

Під час вирішення проблемних завдань на уроці з предмета «Технологія виготовлення швейних виробів» з теми «Обробка конічних спідниць» використовують методику «Ромашка запитань Блума», яка полягає в тому, щоб навчити студентів усвідомлено та цілеспрямовано формулювати запитання різного типу. Дану методику можна використовувати в основній частині уроку для осмислення нової інформації, її систематизації, коли студенти формулюють запитання до нової теми, шукаючи відповіді, використовуючи матеріали підручника або інших джерел інформації, адже набагато легше знайти інформацію, ніж поставити запитання, що допоможуть розв'язати проблему.

Методичний прийом «Ромашка Блума» складається з шести пелюстків – шести типів запитань. Мета цього методу – навчити студентів усвідомлено та цілеспрямовано формулювати запитання різного типу:

1. Прості питання (фактичні питання): *Що? Які? Навіщо?* – вимагають знання фактичного матеріалу і орієнтовані на роботу пам'яті. *Які бувають види спідниць?*

2. Уточнюючі питання: «Наскільки я зрозуміла...», «Чи правильно я Вас зрозуміла, що...», зазвичай, задаються, щоб уточнити інформацію, яку мають на увазі, але не називають її з якихось причин. *Наскільки я зрозуміла спідниця кльоши відноситься до конічних?*

3. Інтерпретаційні питання (пояснюючі): спонукають студентів до інтерпретації, вчать навичкам усвідомлення причин або думок (Чому?). *Чому бокові зрізи частіше всього запрошують?*

4. Практичні питання: «Як ми можемо..? Як краще..?» – якщо мова іде про зв'язок теорії і практики. *Яку операцію виконують перш ніж обробити нижній зріз виробу? Як її виконують?*

5. Оцінюючі питання (порівняння): потрібні для з'ясування оціночних критеріїв будь-яких подій. *Який шов краще використати при обробці нижнього зрізу спідниці?*

6. Творчі питання: зазвичай, з часткою «б/би». *Як би з креслення прямої спідниці отримати конічну?*

На уроці з предмета «Матеріалознавство» при вивченні теми «Вплив технологічних властивостей на пошив спідниць» застосовують прийом «Фішбоун», який дозволяє продемонструвати та визначити в процесі аналізу причини конкретних подій, явищ, проблем, здійснити відповідні висновки або систематизувати результати обговорення. Усі записи мають бути короткими, точними, лаконічними й відображати лише суть понять. Використання даного прийому надає можливість візуалізувати взаємозв'язки між причинами і наслідками, ранжува-

ти фактори за ступенем їх значущості, розвивати критичне мислення, організувати роботу учасників у парах або групах.

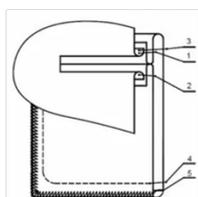

Також я використовую проблемні завдання при складанні тестів з професії в Goggle Forms – охоплюю 75% змісту освітніх/навчальних програм предметів професійно-теоретичної підготовки. В питаннях достатнього, середнього та високого рівня є проблемні запитання.

Наприклад, проблемні питання середнього рівня:

— Установіть відповідність між номером машинної строчки на графічному зображенні і назвою машинних строчок. Вузол: прорізна кишеня в рамку.

Графічне зображення: **Назва машинної строчки:**

А) пришити обшивку суцільно викроєну з підкладкою до нижньої лінії;

Б) пришити обшивку суцільно викроєну з підкладкою до верхньої лінії;

В) обметати зрізи підкладки кишені;

Г) зшити зрізи підкладки кишені;

Д) прикріпити нижню частину підкладки кишені до припуску пришивання обшивки.

Відповідь: 1-Б; 2-А; 3-Д; 4-Г; 5-В.

— Установіть відповідність між назвою деталі і її визначенням.

Назва деталі	Визначення
1) волан	А) смуга тканини з обробленими краями, призначена для декоративного оформлення швейного виробу
2) шлярка	Б) широка смуга тканини, призначена для декоративного оформлення швейного виробу, яка утворює по краю однієї повздовжньої сторони хвилеподібний відлітний край

3) рюш	В) смуга тканини зібрана з одного боку в зборки або складки
--------	---

Відповідь: 1-Б; 2-В; 3-А.

— Установіть відповідність між термінологією і її визначенням.

Термінологія	Визначення
1) заправування	А) скорочення краю або окремих деталей одягу для отримання опуклих форм
2) спрасування	Б) укладання та закріплення припусків, складок направлених в один бік
3) відтягування	В) подовження розміру краю деталі для надання увігнутої форми

Відповідь: 1-Б; 2-А; 3-В.

Наприклад, проблемні питання достатнього рівня:

— Установіть причинно-наслідковий зв'язок між назвою дефекту при обробці верхнього зрізу спідниці пришивним поясом і її причиною.

Назва дефекту	Причина дефекту
1) потовщення в куту пояса	А) не якісно виконали ВТО пришивання пояса
2) дірка в куту пояса	Б) не висікли в куту пояса
3) наплив по лінії пришивання пояса	В) перерізали строчку обшивання кінців пояса
4) різна ширина пояса	Г) строчка пришивання пояса крива

Відповідь: 1-Б; 2-В; 3-А; 4-Г.

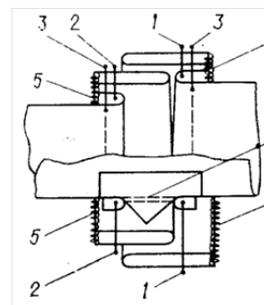
— Установіть причинно-наслідковий зв'язок між причиною, погане прилягання коміра до горловини, та способом усунення.

Назва дефекту	Усунення дефекту
1) розтягнутий згин стійки під час ВТО	А) розпороти, відтягнути відльоту, зпрасувати згин стійки
2) низька лінія вшивання коміра	Б) низька лінія вшивання коміра
3) айве припосадування коміра при вшиванні	В) райве припосадування коміра при вшиванні

4) не відтягнутий край відльоту під час ВТО	Г) розпороти, відтягнути край відльоту, вшити комір
---	---

Відповідь: 1-А; 2-Б; 3-В; 4-Г.

— Установіть технологічну послідовність виготовлення застібки з вшивними планками за графічним зображенням вузла.

№	Найменування:
1	А) обметати внутрішні зрізи планок
2	Б) пришити ліву планку до пілочки
3	В) пришити праву планку до пілочки
4	Г) поставити закріпку в основі кута
5	Д) настрочити припуски пришивання планок

Відповідь: 1-Б; 2-В; 3-Д; 4-Г, 5-А.

Наприклад, проблемні питання високого рівня:

— При обробці прорізної кишені в рамку в готовому вигляді виявили діри в верхньому куті. Запишіть послідовність Ваших дій, щоб усунути дефект.

— Вкажіть, яких дефектів обробки клапана обшивним швом можна запобігти, якщо замість універсальної машини впровадити напівавтомат. Який економічний ефект від впровадження напівавтоматичного обладнання.

Дефекти:

- _____.
- _____.
- _____.
- _____.

Економічний ефект:

- _____.
- _____.

— Складіть алгоритм (послідовність) обробки верхнього зрізу штор на петлях. Укажіть технічні умови обробки.

Вирішувати проблемні завдання студентам доводиться під час виконання пробної кваліфікаційної роботи: їм потрібно до обраної моделі одягу підібрати основні та допоміжні матеріали, фурнітуру; підібрати необхідне обладнання та засоби малої механізації; виконати розрахунок та побудову

креслення деталей крою; скласти технологічну послідовність виготовлення виробу, підібравши методи обробки. А в подальшому – виготовити виріб. Щоб досягти поставлених цілей, студентам потрібно розвивати увагу, критичне мислення, творчість і самостійність.

Таким чином, метод проблемного навчання у майбутніх майстрів з пошиття одягу розвиває культуру мислення, формує професійні знання, вміння та навички. Вирішення різних

проблемних ситуацій пробуджує у студентів інтерес до навчання та їх творчі нахили, сприяє формуванню всебічно розвинутої особистості. У студентів виховується активність, креативність, самостійність, вони стають готовими до вирішення життєвих та професійних проблем. А щоб бути творчими, завжди готовими до пошуку, студенти повинні не пасувати перед проблемами, а прагнути їх розв'язувати.

Список використаних джерел

1. Карпенко С.С. Проблемне навчання. URL: http://ua-referat.com/Проблемне_навчання_2
2. Кушнерюк Н.М. Проблемне навчання як засіб формування пізнавальних і творчих здібностей учнів на уроках. URL: <http://www.osvitacv.com/index.php/2011-01-11-15-03-48/sharing-best-practices/373-2011-03-24-13-13-38>
3. Сергієнкова О.П. Психологічна характеристика видів навчання. URL: http://pidruchniki.ws/13520612/psihologiya/psihologichna_harakteristika_vidiv_navchannya

Любов АКУШКО,
викладач ЗП(ПТ)О «Харківський професійний коледж»

З досвіду роботи

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВОДІЯ АВТОТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

У професійній підготовці водія автотранспортних засобів недостатньо лише знання правил дорожнього руху (ПДР). Сучасна дорожня інфраструктура та стрімкий розвиток автомобільних технологій висувають до випускника значно вищі вимоги. Йдеться про формування інноваційної компетентності — здатності швидко адаптуватися до змін, приймати обґрунтовані рішення в умовах підвищеного ризику та здійснювати безперервне професійне самовдосконалення.

Підготовка майбутнього водія будується на поєднанні теоретичних знань, практичних умінь та сучасних освітніх технологій, що забезпечує готовність студентів діяти в реальних дорожніх ситуаціях. Під час уроків студенти навчаються комплексно застосовувати

нормативні вимоги, технічні знання, навички безпечної поведінки, професійної комунікації та відповідального прийняття рішень, що формує цілісне розуміння безпечного та професійного водіння.

Формування професійної компетентності водія розглядається як багатовимірний процес, що охоплює правову, технічну, безпекову, психофізіологічну, етичну та цифрову складові професійної підготовки. Такий підхід передбачає інтегроване опанування студентами змісту навчання — від ПДР, основ безпеки дорожнього руху та надання домедичної допомоги до культури професійної поведінки водія та взаємодії з сучасними цифровими системами.

Цифрові інструменти та технології у цьому контексті виступають засобом

інтеграції теорії та практики, забезпечують моделювання дорожніх ситуацій, організацію самоконтролю, фіксацію результатів навчання, отримання зворотного зв'язку та підтримку прийняття професійних рішень.

Практичне опрацювання правової складової починається з повторення та систематизації знань студентів, під час якого доцільно використовувати цифрові ресурси як інструмент оперативної перевірки та актуалізації навчального матеріалу. На початку уроку проводиться опитування, під час якого студенти повторюють правила проїзду регульованих і нерегульованих перехресть, визначення пріоритетів руху, значення сигналів світлофора та дорожніх знаків. Це дозволяє швидко залучити їх до активної навчальної ді-

альності та визначити рівень засвоєння теоретичного матеріалу.

Для підвищення мотивації та практичної спрямованості навчання використовуються цифрові платформи LearningApps та Kahoot, за допомогою яких створюються інтерактивні тести. Такі ігрові форми контролю знань сприяють розвитку уваги, швидкості мислення та формуванню навичок прийняття рішень. Завдяки використанню візуальних засобів навчальний матеріал сприймається більш наочно та краще запам'ятовується. Особлива увага приділяється створенню ситуаційних завдань з аналізом дорожніх знаків і моделюванням поведінки водія на перехрестях.

Приклад використання інтерактивних завдань у процесі підготовки водіїв

У процесі вивчення тем: «Дорожні знаки та поведінка на перехресті», «Проїзд регульованих і нерегульованих перехресть. Відповідальність водія», застосовуються інтерактивні завдання, розроблені на платформі LearningApps, які моделюють дорожні ситуації та орієнтовані на формування професійних компетентностей майбутніх водіїв.

Інтерактивне завдання №1: «Помилка на перехресті: врятуй ситуацію!».

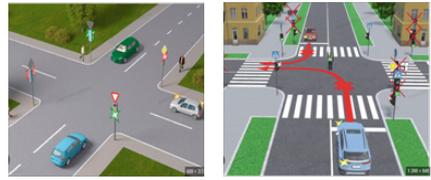
Формат завдання: знайди помилку + моделювання ситуації. Студентам пропонується проаналізувати змодельовані дорожні ситуації за участю різних учасників дорожнього руху (водіїв, пішоходів, велосипедистів) на регульованих і нерегульованих перехрестях. Використовуючи механізм перетягування текстових карток у сервісі LearningApps, студенти розподіляють дії учасників дорожнього руху на дві категорії: «Діє правильно» та «Допустив помилку», спираючись на дорожні знаки, сигнали світлофора та норми ПДР України. Завдання сприяє розвитку навичок аналізу дорожніх ситуацій, уміння виявляти порушення ПДР, прогнозувати наслідки неправомірних дій,

а також формує відповідальне ставлення до безпеки дорожнього руху.

Інтерактивне ситуаційне завдання №2: «Водій на перехресті: відповідальне рішення».

Формат завдання: професійні ситуації водія: заповніть пропуски. Друге завдання реалізовано у форматі заповнення пропусків у текстах, що описують типові професійні ситуації водія на регульованих і нерегульованих перехрестях. Студенти відтворюють

правильні формулювання норм ПДР, добираючи відповідні слова та словосполучення щодо пріоритету руху, дій при сигналах світлофора, вимог дорожніх знаків і професійної відповідальності водія. Виконання завдання забезпечує усвідомлене засвоєння ПДР, формує вміння застосовувати нормативні вимоги у конкретних ситуаціях та підвищує рівень правової культури й професійної відповідальності майбутніх водіїв.

ІНТЕРАКТИВНЕ ЗАВДАННЯ №1 з використанням онлайн-сервісу LearningApps	ІНТЕРАКТИВНЕ ЗАВДАННЯ №2 з використанням онлайн-сервісу LearningApps
<p>Тема: Дорожні знаки та поведінка на перехресті</p> <p>Формат: Знайдіть помилку + моделювання ситуації</p> <p>Назва завдання: «Помилка на перехресті: врятуй ситуацію!»</p> <p>Інструкція для студента</p> <p>Прочитайте опис дорожньої ситуації. Перетягніть кожного учасника дорожнього руху до відповідної колонки: «Діє правильно» або «Допустив помилку».</p> <p>Звертайте увагу на дорожні знаки, сигнали світлофора та правила поведінки на перехресті.</p> <p>Елементи для перетягування (текстові картки)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Водій легкового автомобіля наближається до нерегульованого перехрестя з другорядної дороги, зупиняється перед знаком «Дати дорогу» та пропускає транспорт, що рухається головною. 2. Водій вантажного автомобіля на регульованому перехресті починає рух на жовтий сигнал світлофора, не завершуючи маневр, хоча мав зупинитися. 3. Пішохід починає перехід дороги на зелений сигнал, але завершує його вже на заборонний, не порушуючи правил. 4. Водій здійснює поворот ліворуч на зелений сигнал світлофора, не надаючи перевагу зустрічному транспорту, що рухається прямо. 5. Велосипедист рухається проїзною частиною та перетинає перехрестя, не злізаючи з велосипеда, незважаючи на наявність пішохідного переходу. 6. Водій, рухаючись головною дорогою, зменшує швидкість на перехресті та готовий зупинитися, враховуючи можливі 	<p>Тема: Проїзд регульованих і нерегульованих перехресть. Відповідальність водія.</p> <p>Формат: Професійні ситуації водія: заповніть пропуски</p> <p>Назва завдання: «Водій на перехресті: відповідальне рішення»</p> <p>Інструкція для студента</p> <p>Прочитайте дорожню ситуацію. Заповніть пропуски відповідно до ПДР України.</p> <p>Звертайте увагу на сигнали світлофора, дорожні знаки та пріоритет руху.</p> <p>Ситуаційні завдання (тексти з пропусками):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Регульоване перехрестя. Водій виїхав на перехрестя на зелений сигнал світлофора для виконання повороту ліворуч. Завершити маневр він має право на сигнал _____, якщо це не створює небезпеки для _____. <p><i>Правильні відповіді:</i> жовтий / червоний; інших учасників дорожнього руху</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Нерегульоване перехрестя рівнозначних доріг. На перехресті рівнозначних доріг водій зобов'язаний надати перевагу транспортному засобу, що наближається _____. <p><i>Правильна відповідь:</i> праворуч</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Знак «Дати дорогу». Побачивши знак «Дати дорогу», водій повинен _____ та надати перевагу транспортним засобам, що рухаються по _____ дорозі. <p><i>Правильні відповіді:</i> зменшити швидкість (за потреби зупинитися); головній</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Знак «Стоп». Перед знаком «Стоп» водій зобов'язаний

порушення інших учасників.

7. Пішохід переходить дорогу поза пішохідним переходом, хоча він знаходиться в межах прямої видимості.

8. Водій маршрутного транспортно-го засобу зупиняється перед стоп-лінією на червоний сигнал світлофора, навіть за відсутності інших учасників руху.

9. Водій виконує поворот праворуч на червоний сигнал світлофора без дозволяючої таблички, створюючи небезпеку для пішоходів.

10. Велосипедист зупиняється перед перехрестям, спішується та переходить дорогу як пішохід, дотримуючись сигналів світлофора.

заний здійснити _____ зупинку незалежно від наявності _____ транспортних засобів.

Правильні відповіді: повну; інших

5. Поворот праворуч на червоний сигнал.

Поворот праворуч на червоний сигнал світлофора дозволяється лише після _____ та за умови відсутності _____ для пішоходів.

Правильні відповіді: повної зупинки; перешкод

6. Пішоходи на переході.

Якщо пішоходи завершують перехід дороги на дозволений сигнал світлофора, водій зобов'язаний _____ та _____ їм дорогу.

Правильні відповіді: зменшити швидкість; дати

7. Обгін перед перехрестям.

Обгін транспортних засобів _____ перед перехрестям нерегульованих доріг.

Правильна відповідь: забороняється

8. Початок руху на зелений сигнал.

Навіть при зеленому сигналі світлофора водій повинен переконатися у _____ руху та відсутності _____ для інших учасників.

Правильні відповіді: безпеці; небезпеки

9. Професійна відповідальність водія.

Водій несе відповідальність не лише за дотримання ПДР, а й за _____ дорожньої ситуації.

Правильна відповідь: безпечний розвиток

10. Поворот ліворуч.

Перед виконанням повороту ліворуч водій зобов'язаний зайняти _____ положення на проїзній частині та подати _____ сигнал.

Правильні відповіді: крайнє ліве; відповідний

Приклад використання цифрового сервісу Kahoot для моделювання поведінки водія на перехресті

З метою формування навичок оперативного прийняття рішень у складних дорожніх умовах у процесі вивчення теми «Проїзд перехресть та безпечна поведінка водія» використовується інтерактивна вікторина, розроблена на платформі Kahoot, яка базується на моделюванні типових дорожніх ситуацій.

Інтерактивне завдання «Моделювання поведінки на перехресті» містить 12 запитань з одним правильним варіантом відповіді. Кожне запитання відображає практичну ситуацію, що може виникнути на регульованому або нерегульованому перехресті (взаємодія з пішоходами, велосипедистами, зустрічним транспортом, круговий рух, дія сигналів світлофора, пріоритет руху, поява спеціального транспорту, обмежена оглядовість тощо). Студенти аналізують умови дорожньої ситуації та обирають правильний алгоритм дій водія відповідно до вимог ПДР України. Виконання завдання сприяє розвитку критичного мислення, уміння швидко оцінювати дорожню ситуацію, прогнозувати дії інших учасників руху та приймати безпечні рішення в умовах обмеженого часу.

Використання сервісу Kahoot підвищує навчальну мотивацію студентів, активізує їхню пізнавальну діяльність і забезпечує практичну спрямованість навчання шляхом наближення освітніх ситуацій до реальних умов професійної діяльності водія.

Питання 1

Авто під'їжджає до нерегульованого перехрестя, з правого боку пішохід, з лівого — велосипедист.

Питання: Що водій робить у першу чергу?

Варіанти:

Питання 3

Пішохід почав переходити дорогу на нерегульованому перехресті.

Питання 2

Питання: Що головне для водія?

Варіанти:

- Ігнорувати транспорт на колі
- Дати дорогу транспортним засобам на кільці
- Проїхати першим
- Рухатися по середині кільця

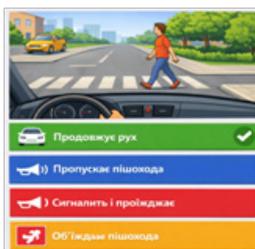

Питання 4

Жовтий сигнал світлофора на перехресті.

Питання: Як правильно діяти водію?

Питання: Дії водія?
Варіанти:

Варіанти:

- Продовжувати рух на швидкості
- Почати гальмування
- Ігнорувати сигнал
- Сигналізувати пішоходам

Питання 5

Перехрестя з неробочим світлофором, знак «Головна дорога» встановлено. Інші авто рухаються по другорядній.

Питання: Яка правильна поведінка водія?

Варіанти:

Питання 6

Водій планує поворот ліворуч на перехресті. Зустрічний транспорт є.

Питання: Дії водія?

Варіанти:

- Дати дорогу зустрічному транспорту
- Проїхати першим
- Ігнорувати пішоходів
- Продовжити рух без сигналу

Питання 7

Обмежена оглядовість на перехресті через припарковані авто.

Питання: Що повинен зробити водій?

Варіанти:

- Зменшити швидкість
- Продовжувати рух
- Ігнорувати транспорт з правого боку
- Сигналізувати

Питання 8

Перехрестя без світлофора, знак «Дати дорогу» встановлено. На другорядній дорозі — автомобіль.

Питання: Яка правильна поведінка водія?

Варіанти:

Питання 9

Круговий рух (кільце). На кільці є кілька авто.

Питання: Що головне для водія?

Варіанти:

- Ігнорувати транспорт на колі
- Дати дорогу транспортним засобам на кільці
- Проїхати першим
- Рухатися по середині кільця

Питання 10

Спецтранспорт з увімкненими маячками наближається до перехрестя.

Питання: Які дії водія?

Варіанти:

- Ігнорувати спецтранспорт
- Продовжити рух
- Надати дорогу
- Продовжити рух і сигналізувати

Питання 11

Темна пора доби, перехрестя без світлофора.

Питання: Що робить водій у першу чергу?

Варіанти:

- Включає ближнє світло фар
- Продовжує рух без світла
- Ігнорує пішоходів
- Сигналізує

Питання 12

Будь-яке перехрестя, складна дорожня ситуація.

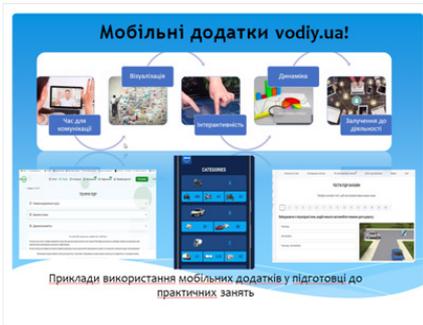
Питання: Головне правило професійної поведінки водія на перехресті?

Варіанти:

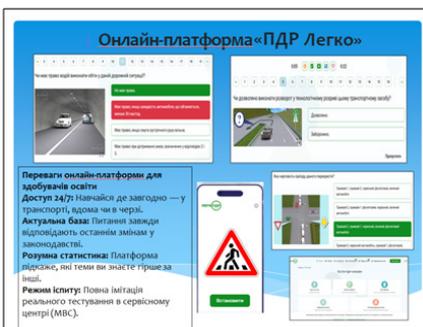
- Передбачати дії інших
- Ігнорувати знаки
- Рухатися швидко
- Покладатися на випадок

Для швидкого повторення та поглиблення знань використовуються мобільні додатки, наприклад, «Тести ПДР (vodiya.ua)», який містить актуальні нормативні матеріали, ілюстрації та тестові завдання, що відповідають вимогам офіційних іспитів. Перед практичним заняттям студент проходить короткий тематичний тест (наприклад, «Проїзд перехресть»), що дозволяє оцінити рівень готовності до практики та скоригувати акценти заняття. У разі помилок студент самостійно опрацьовує відповідний матеріал і озвучує правила, що сприяє усвідомленому виправленню помилок і розвитку самостійного аналізу власних дій.

Аналогічним інструментом є онлайн-платформа «ПДР Легко», яка містить пояснення, ілюстрації та актуальні екзаменаційні запитання. Під час підготовки до практичного заняття студент проходить короткий тест з відповідної теми, а результати використовуються майстром в/н для оптимізації освітнього процесу. У разі допущення помилок під час практики студент відразу опрацьовує розділ платформи, отримує пояснення і застосовує знання у реальному управлінні автомобілем. Платформа також дозволяє моделювати умови іспиту (20 питань, обмежений час, допустима кількість помилок), що підвищує стабільність теоретичних знань і формує впевненість студентів.

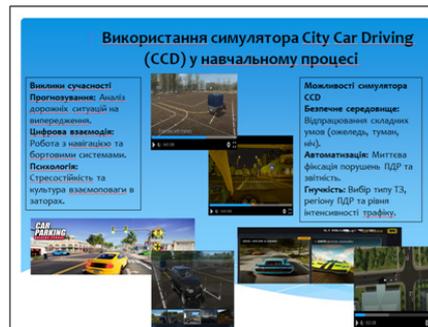

Сучасне практичне керування транспортним засобом виходить за межі базових моторних навичок. Підготовка передбачає розвиток умінь прогнозувати дорожні ситуації, ефективно

взаємодіяти з цифровими системами автомобіля та навігацією, а також демонструвати високий рівень стресостійкості й культури взаємоповаги в умовах інтенсивного руху.

Для безпечного відпрацювання складних ментальних та психофізіологічних навичок застосовуються комп'ютерні симулятори водіння, наприклад, City Car Driving (CCD). Симулятор доступний у демонстраційній версії (Trial/Demo) або повнофункціональній ліцензійній версії. Демо-версія дозволяє відпрацьовувати базові сценарії, ліцензійна — систематично інтегрувати симулятор в освітній процес.

Майстер в/н налаштує ключові параметри уроку: тип керування, регіон ПДР, тип транспортного засобу, після чого обирає завдання: автодром, вільна поїздка чи спеціальні умови (ожеледь, туман, ніч, інтенсивний трафік). Симулятор розділений на навчальні блоки: автодром, вільна поїздка, спеціальні умови та перевірка знань (іспит). Програма автоматично фіксує порушення ПДР та формує звіт, що дозволяє надавати студентам об'єктивний зворотній зв'язок.

Крім професійних симуляторів, в освітньому процесі застосовуються безкоштовні браузерні ігри, наприклад, на платформі CrazyGames (<https://www.crazygames.com.ua/c/vodinnya>).

Вони ефективні для розвитку базових психофізіологічних навичок, зокрема уваги, спостережливості, координації рухів та швидкості реакції. Як приклад, гра Traffic Jam 3D дозволяє керувати автомобілем у потоці транспорту, тренуючи дотримання безпечної дистанції та прийняття швидких рішень. Після виконання вправи обговорюються результати, оцінюється правильність дій та можливі наслідки, що сприяє розвитку критичного мислення й уваги.

Отже, використання цифрових технологій у підготовці водіїв забезпечує розширення можливостей практикоорієнтованого навчання, створює

умови для безпечного відпрацювання професійних дій та підсилює інтеграцію теоретичних знань із практикою. Цифрові ресурси сприяють формуванню навичок аналізу дорожніх ситуацій, самостійного прийняття рішень, відповідальної поведінки та неперервного професійного розвитку, що відповідає сучасним вимогам професійної освіти та ринку праці.

Список використаних джерел

1. Правила дорожнього руху України: офіц. текст зі змінами та доповненнями. Київ: Арій, 2023.
2. Бойко В.М., Кравченко О.П. Правила дорожнього руху з коментарями та ілюстраціями: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2022.
3. Клименко В.І., Шевченко О.М. Будова і технічне обслуговування автомобіля: підручник для закладів професійної освіти. Київ: Літера ЛТД, 2021.
4. Сердюк М.О. Основи безпеки дорожнього руху: навчальний посібник. Харків: Ранок, 2020.
5. Гончаренко С.У. Професійна педагогіка: підручник. Київ: Вища школа, 2019.
6. Зязюн І.А., Кремень В.Г. Інноваційні технології навчання: підручник. Київ: Академвидав, 2018.
7. Дубасенюк О.А. Інтегроване навчання в професійній освіті: навчальний посібник. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2020.
8. Vodiya.ua. Освітня платформа та мобільний додаток для підготовки водіїв. URL: <https://vodiya.ua>
9. ПДР Легко. Українська онлайн-платформа для вивчення Правил дорожнього руху. URL: <https://pdr.com.ua>
10. ТОВ «Електронмаш». Цифрові тренажери та симулятори для професійної підготовки кадрів: каталог продукції. Київ, 2022.

Костянтин ТЕСЛЕНКО,
майстер в/н ДНЗ «Куп'янський
регіональний центр професійної
освіти»

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ І ТВОРЧИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ КУХАРІВ НА УРОКАХ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ ЧЕРЕЗ УКРАЇНСЬКУ КУЛІНАРНУ СПАДЩИНУ

На сьогодні культура є одним із головних маркерів національної ідентичності та конкурентоспроможності держави у світі. Україна, маючи багату історико-культурну спадщину, активно формує сучасний бренд, і важливе місце в цьому процесі посідає кулінарна культура, яка поєднує традиції, духовність і творчість.

Професійна освіта відіграє ключову роль у становленні кулінарного бренду України. Навчальні програми для майбутніх кухарів і кондитерів спрямовані не лише на формування фахових умінь, а й на глибоке осмислення національної гастрономічної спадщини. Вони охоплюють технологію приготування страв української кухні, виробу з борошна, сучасні трактування традиційних рецептів, організацію та оформлення святкових страв і десертів у поєднанні традицій та інновацій. Таке навчання допомагає студентам відчувати себе не просто виконавцями технологічних операцій, а спадкоємцями кулінарних традицій і творцями сучасного гастрономічного іміджу України.

У цьому процесі особлива роль належить майстру виробничого навчання, який виступає наставником, ментором і натхненником. Саме від його професійної позиції залежить, чи побачить студент у кулінарії лише технічний процес, чи усвідомить її як мистецтво, форму самовираження і важливу культурну місію. Для майбутнього кухаря українська кулінарна спадщина стає фундаментом для розвитку як базових професійних, так і творчих компетентностей.

Уроки виробничого навчання є ідеальним майданчиком для інтеграції автентичних технік в освітній процес. Робота з українською спадщиною дозволяє студенту розвивати такі професійні компетентності:

- технологічну грамотність;
- майстерність обробки сировини;
- екологічне мислення.

Технологічна грамотність – це не просто здатність готувати за рецептом, а глибоке розуміння фізико-хімічних процесів, які відбуваються з продуктами під час їх обробки. Вивчення методів томління (в печі), ферментації (квашення) та використання локальних продуктів (пшоно, ріпа, пастернак) перетворює приготування їжі на керований, безпечний і прогнозований технологічний процес.

Наприклад, під час приготування старовинного кулешу ми не просто варимо кашу, а аналізуємо процес клейстеризації крохмалю пшона, вплив тривалого томління на текстуру й

смакові властивості страви. Пояснюємо студентам, як адаптувати автентичні технології приготування в печі до сучасного пароконвектомата, зберігаючи структуру продукту та його органолептичні показники. Таким чином, формується усвідомлене ставлення до кожного етапу виробництва.

Фундаментом професійної компетентності кухаря є *майстерність обробки сировини*. Це етап, на якому закладається не лише смак майбутньої страви, а й її економічна ефективність та безпечність. Перш ніж взяти ніж у руки, кухар повинен розуміти анатомію та хімію продукту: знати будову туш (яловичина, свинина, птиця), розташування відрубів, напрямок м'язових волокон тощо; класифікацію риби (особливості обробки лускатої, безлускатої та осетрової риби); хімічні властивості (вміст колагену в різних частинах м'яса, що визначає спосіб подальшої термічної обробки — варіння чи смаження). Ці компетенції формуються через багаторазове повторення та відпрацювання рухів.

Сучасний кухар має бути раціональним: вміти визначати відсоток відходів та втрат при холодній обробці, безвідходно використовувати обрізків м'яса, кісток тощо. Наприклад, на уроках виробничого навчання з обробки м'яса відроджуємо традиції приготування шпундри або верещаки. Майбутні кухарі вчаться правильно зачищати реберця, застосовувати маринування у буряковому квасі для розм'якшення сполучної тканини. Це приклад гармонійного поєднання традиційної ферментації та сучасної професійної майстерності.

Не менш важливою є *екологічна компетентність*. Вона передбачає не просто знання про сортування сміття, а розуміння життєвого циклу продукту та відповідальне ставлення до ресурсів. У контексті української кулінарної спадщини ця компетентність базується на принципах ощадливості, які були

притаманні нашим предкам. Студент має навчитися використовувати продукт на 100%. Наприклад, на уроках виробничого навчання практикуємо використання чистого лушпиння (моркви, селери, цибулі) для приготування насичених овочевих бульйонів; використання кісток, плавців і голів концентрованих – для м'ясних чи рибних бульйонів; перетворюємо залишки хліба на крамбл або квас, залишки фруктів — на цукати.

Екологічно свідомий кухар обирає продукти вирощені у радіусі 100 км, що мінімізує викиди від транспортування, формує сезонне меню відповідно до природних циклів (наприклад, використання коренеплодів взимку замість імпортованих «пластикових» томатів).

Ресурсозбереження на кухні — це управління енергією, водою та сировиною, яке перетворює кухаря з простого користувача на свідомого менеджера ресурсів. На уроках виробничого навчання впроваджуємо основні принципи: енергоефективність (раціональне використання тепла); ощадливе водокористування; управління продуктами (точне планування та правильне зберігання); робота з відходами (сортування, вторинне використання, мінімізація відходів).

Здатність фахівця виходити за межі стандартних технологічних карт, генерувати нові ідеї та створювати унікальний гастрономічний продукт, зберігаючи при цьому високу якість і професіоналізм формують творчі компетенції. Використання української спадщини стимулює:

- креативне мислення;
- естетична компетентність;
- дослідницький підхід.

Формування творчих компетентностей перетворює навчання з процесу «запам'ятовування» на процес «творення». Студент, який володіє творчою компетентністю, не боїться помилок, адже кожна помилка — це частина пошуку унікального смаку.

Креативне мислення — це вміння знаходити щось особливе навіть у звичайних продуктах. У контексті української кухні — це робота з «генетичним кодом» смаку в нових формах. Наприклад, у межах завдання «Текстурна трансформація» студенти шукають відповідь на запитання: як перетворити смак класичного узвару на сучасний гастрономічний елемент? Вони пропонують створити желе, еспуму або сорбет.

Інше завдання: «Продукт-хамелеон»

передбачає приготування буряка в трьох різних станах: як в'ялений «стейк», як сорбет та як тонка хрустка чипса для декору. Такі вправи руйнують шаблонне мислення й стимулюють пошук нових рішень.

Важливою складовою є *естетичність* і дизайн-мислення — це вміння працювати над сучасною подачею страв, колористикою, стилізацією. Кухар «малює» стравою, створюючи перше враження ще до дегустації. Під час подачі вареників ми відходимо від традиційного викладання в макітру. Студенти вивчають принцип «золотого перетину», працюють із контрастними соусами (наприклад, соус із лохини до сирних вареників), використовують мікрозелень, перетворюючи народну страву на ресторанный продукт.

Не менш значущим є дослідницький підхід — пошук забутих регіональних рецептів (шпундра, верещака, гамула) та їх адаптація до сучасних умов.

Перед вивченням нової теми необхідно стимулювати студентів до «гастрономічних розкопок»: з'ясувати, чому в одному регіоні до борщу додають копчені груші, а в іншому — сушені карасі. Така аналітична робота допомагає зрозуміти соціальний, географічний і культурний контекст страви.

Одним із творчих завдань є проєкт «Страва з історією», у межах якого студенти готують традиційну страву та презентують її походження, символіку й особливості подачі. Таким чином кулінарна практика перетворюється на дослідницьку й культурно-освітню подорож, де кожна страва постає, як жива частинка історії українського народу.

Такі завдання сприяють формуванню у студентів професійної ідентичності та гордості за національну кухню як невід'ємну частину культурного коду України.

Прикладом поєднання автентики та сучасного підходу є вивчення та розробка страви «Гречані кулики з розтиранкою». Ця робота дозволяє продемонструвати роботу з безглютеновим борошном, техніку деконструкції страви та естетику сучасної подачі. Для практичної реалізації зазначених підходів пропонуємо майстер-клас, який проводила для студентів на уроці виробничого навчання з приготування страви «Гречані кулики з розтиранкою».

МАЙСТЕР-КЛАС: «ГРЕЧАНІ КУЛИКИ З РОЗТИРАНКОЮ»

Відродження автентичних смаків через сучасні кулінарні техніки

Мета:

Навчальна. Опанувати роботу з гречаним тістом, приготування куликів та розтиранки.

Розвиваюча. Формувати дослідницький підхід, естетичний смак і креативність.

Виховна. Виховувати гордість за українську кулінарну спадщину та культурну самобутність.

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

Історія страви: В Україні гречка — це більше, ніж просто крупа. Це символ працьовитості та достатку. На відміну від Західної Європи, де гречку тривалий час вважали «кормом для бідних», українці звели її в культ. Гречка була основною культурою, що давала сили селянам і козакам. Вона витривала, поживна і має унікальний горіховий профіль смаку. Оскільки в гречці немає глютену, робота з гречаним борошном завжди вважалася ознакою високої кваліфікації господині чи кухаря. Вміння замісити еластичне тісто з «примхливої» гречки — це і є прояв технологічної грамотності. Гречані

II. ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА

Рецептура страви та технологія приготування

Найменування сировини	Маса, г	
	Брутто, г	Нетто, г
Гречане борошно	120	120
Молоко або вода	90	90
Олія	6	6
Сіль	2	2
Маса тіста	-	180
Вода для варіння	800	800
Маса готових куликів	-	200
Сир	60	60
Молоко	20	20
Зелень	23	20
Сіль	2	2
Маса розтиранки	-	100
Вихід з розтиранкою	-	300

Вимоги до якості: зовнішній вигляд куликів – правильної форми, поверхня гладенька без розривів; смак куликів – відповідає виробу з гречаного тіста. Розтиранки – характерний для молочних продуктів. Колір куликів на розрізі сірувато-коричневий, розтиранка – від білого до світло-кремового з зеленню. Консистенція куликів – щільна, розтиранки – однорідна, пастоподібна маса, не розшарується.

Технологія приготування

1. Підготувати продукти	
2. Просіяти борошно	
3. Додати молоко	
4. Додати олію	
5. Додати сіль	
6. Замісити тісто	
7. Залишити тісто на 30 хв	

страви (гречаники, пампушки, млинці) обов'язково були присутні на вечорницях та під час постів, стаючи основою пісного, але ситного столу.

Якщо вареник – це форма «місяця» з начинкою, то кулик – це втілення смаку самого тіста. Головна вимога до кулика – його текстура. Він має бути ніжним всередині, але тримати ідеальну кулясту форму.

Актуальність: Гречка – це поєднання традиції та інновації. Вона доступна, надзвичайно корисна і відповідає всім запитам сучасної здорової людини. Майстерність кухаря полягає в тому, щоб подати цей звичний продукт у несподіваній, «високій» формі, наприклад, у вигляді гречаних куликів.

Відеодемонстрація: процес приготування страви «Кулики гречані з розтиранкою» дивіться за посиланням: <https://youtu.be/inRTZH5k1MQ>

Лайфхаки для студентів

- Слідкуйте за текстурою: тісто має бути еластичне, але не липке.
- Контраст смаків робить подачу цікавішою: додавайте кислинку або хрусткі деталі.
- Декор – це не тільки краса, а й завершення смакового враження.

III. ТВОРЧИЙ БЛОК — ПОДАЧА СТРАВИ

Сендвіч-стиль. Викладаємо кулики шарами, промазуючи кожен шар розтиранкою (як міні-тортики).

Ресторанний модерн. Розтиранку викладаємо через кондитерський мішок у вигляді «крапель» на тарілку, поруч розмішуємо кулики, декоруємо мікро-зеленню та пудрою з сушених грибів.

Апетайзер. Подаємо кулики на шпажках з «шапкою» з розтиранки як фуршетну закуску.

IV. РЕФЛЕКСІЯ ТА ДЕГУСТАЦІЯ

- Як змінився смак гречки після термічної обробки?
- Чи вдалося знайти баланс між ніжністю розтиранки та виразністю кулика?
- Який варіант подачі найбільш вражає візуально?

Як майстер виробничого навчання, я активно сприяю популяризації української кулінарної спадщини, демонструючи її багатство й різноманітність. Яскравим підтвердженням цього

8. До сиру додати молоко	
9. Перебити до однорідної маси	
10. Нарізати зелень	
11. З'єднати зелень з сирною масою	
12. Розкатати тісто товщиною 5-7 мм	
13. Зформувати кулики	
14. Варити кулики 6-7 хв, до готовності	
15. Кулики перекласти розтиранкою	
16. Презентувати страву	

стала участь у Всеукраїнському гастрономічному конкурсі «Колодій (Масляна) 2024». Під час конкурсу я готувала святкову страву, відтворюючи атмосферу народних традицій і символіку весняного пробудження. Особливу увагу приділяла оформленню та подачі страви, підкреслюючи її зв'язок із культурною спадщиною. Участь у конкурсі стала для мене не лише професійним викликом, а й можливістю показати студентам, як через кулінарію можна передавати дух української культури, її теплоту, щирість і майстерність.

Власним прикладом я надихаю студентів до творчості та активної участі у фахових конкурсах, адже переконана, що саме в таких заходах розкривається їхній потенціал. Прикладом цього стала

конкурсна робота студентки нашого закладу Бондаренко Дар'ї, яка здобула II місце у Всеукраїнському гастрономічному конкурсі «Гарбузовий масток – 2025». Дар'я представила «Меренговий десерт із гарбузово-лимонним конфітуром», у якому гармонійно поєднано легкість беже, ніжність гарбузового

крему-чіз, яскравість лимонного конфітюру, хрусткість грильяжу та декоративні гарбузові чіпси. Десерт став не лише кулінарним шедевром, а й символом сучасного підходу до української кухні, де звичні інгредієнти набувають нового, естетичного та креативного звучання. Цей результат є свідченням наполегливої праці, творчого пошуку та вміння поєднувати національні традиції із сучасними кулінарними тенденціями.

Отже, формування професійних і творчих компетентностей майбутніх кухарів через українську кулінарну спадщину є не лише ефективним педагогічним підходом, а й важливою складовою збереження національної ідентичності. Уроки виробничого навчання, побудовані на поєднанні традицій та інновацій, сприяють становленню технологічно грамотного, екологічно відповідального й креативного фахівця, здатного мислити сучасно й діяти професійно.

Інтеграція кулінарної спадщини в освітній процес перетворює уроки виробничого навчання на простір для самовираження. Це виховує не просто «виконавця», а **кухаря-митця**, який розуміє своє коріння і здатний гідно представляти Україну на світовій гастрономічній арені. Кулінарна спадщина — це не минуле, це інструмент для створення інноваційного майбутнього.

Список використаних джерел

1. Борщенко О. Українська кухня: традиції, історія, рецепти. Львів: Світ, 2019.
2. Плахотнюк Т. Українська кухня як елемент національної ідентичності // Культура і сучасність. №2. 2023. С.45-52.
3. Сокирко О. Їжа та ідентичність: як формувалася українська кулінарна культура. Київ: Наш Формат, 2021.

Світлана ВОРОПАЄВА,
маїстер в/н ДНЗ «Куп'янський
регіональний центр
професійної освіти»

Просвітницька еко-ініціатива «Екологія мийного засобу»

У грудні 2025 року у ДНЗ «Харківське вище професійне училище № 6» Оксаною Долженковою, викладачем біології, було проведено відкритий виховний захід у форматі офлайн на тему «Екологія мийного засобу».

Захід було проведено зі студентами другого курсу, що навчаються за професією: «Кухар; кондитер». Для майбутніх фахівців громадського харчування знання про безпечні засоби чищення є критично важливими. Це не лише турбота про гостей, а й дотримання високих стандартів професійної гігієни та екологічної безпеки робочого місця.

Під час заходу студенти разом із викладачем занурилися у світ «невидимої хімії», яка оточує нас щодня, а питання розуміння хімічного складу побутових засобів є необхідною навичкою для сучасної людини та професіонала.

Захід пройшов у форматі живого діалогу, де кожен мав змогу поставити запитання, поділитися власними спостереженнями та отримав високу оцінку від колег, що були присутні на заході.

Пропонуємо методичну розробку

виховного заходу щодо екологічної безпеки побуту: навчаємо українців обирати побутову хімію відповідально та зі знанням справи. Головна увага приділяється навчанню майбутніх кухарів розпізнавати шкідливі компоненти в мийних засобах, наприклад, фосфати та агресивні ПАВ. Учасники заходу навчаються відрізняти справжнє екологічне маркування від маркетингових пасток, відомих як greenwashing – форму екологічного маркетингу, в якому використовується необґрунтований піар та маніпуляції, щоб створити оманливе враження, ніби продукт або діяльність компанії є екологічними, хоча насправді це не так.

Практична частина заходу включає експерименти з аналізу складу товарів та розгляд впливу хімікатів на забруднення водойм, також пропонуються безпечні природні альтернативи, зокрема використання соди, гірчиці та оцту. Матеріал спрямований на розвиток відповідального споживання та збереження навколишнього середовища.

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА ВИХОВНОГО ЗАХОДУ «Екологія мийного засобу: як наш вибір впливає на планету»

Мета заходу: формувати екологічну свідомість та відповідальне споживання у студентів.

- **Освітня:** розширити знання студентів груп кухарів про склад мийних засобів, їхній вплив на довкілля та здоров'я людини.
- **Виховна:** формувати екологічну свідомість, відповідальне ставлення до вибору побутової хімії та навички еко-дружнього споживання.
- **Розвивальна:** розвивати критичне мислення, вміння аналізувати інформацію та приймати обґрунтовані рішення.

Очікувані результати: студенти

- знають основні шкідливі компоненти мийних засобів (фосфати, агресивні ПАВ);
- розуміють механізм негативного впливу цих речовин на водойми (евтрофікація);
- вміють розпізнавати екологічне маркування та робити свідомий вибір на користь еко-дружніх альтернатив.

Цільова аудиторія: студенти з професії «Кухар».

Тривалість: 45 хвилин.

Обладнання: проектор, екран, комп'ютер (для презентації та відео), зразки етикеток від різних мийних засобів (пральні порошки, засоби для посуду), маркери, фліпчарт або дошка.

ХІД ЗАХОДУ

I. Організаційний момент (5 хв.).

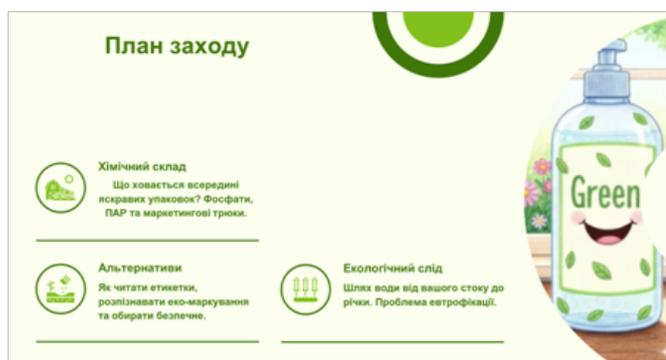
Привітання та актуалізація теми. (2 хв.).

Викладач: Наш побут, ваша професійна діяльність і приготування страв неможливе без чистоти, а чистота — без мийних засобів. Ми щодня користуємося ними, але чи замислювалися ви, що відбувається з цими речовинами після того, як вони потрапляють у стік? Чи є вони абсолютно безпечними? Як про це дізнатися? Сьогодні ми поговоримо про екологію мийного засобу. (Об'єднати студентів у 4 команди, у кожної своя місія та завдання (додаток 1).

Вправа «Асоціативний ряд». (3 хв.) (шаблони у додатку 2). Учасникам пропонується назвати перші асоціації до слів «чистота» та «екологія». Обговорення зв'язку між ними.

II. Основна частина (30 хв.)

1. Склад засобу для миття посуду під мікроскопом (8 хв.).

Згідно з рекламним законодавством України етикетка, що розміщується на лицьовій стороні товару, рекламна. Там маркетологи можуть розміщувати будь-яку інформацію, щоб привабити покупців, а зі зворотнього боку товару виробники зобов'язані зазначити повну та достовірну інформацію про товар, його склад, походження, виробника та інші відомості, передбачені законодавством про захист прав споживачів.

Зворотна сторона: це «паспорт» товару. Тут має бути **правдива і повна інформація**, щоб захистити споживача (покупця). **Обов'язкова інформація:** склад, дата виготовлення, виробник, вага (об'єм), безпечність використання.

(Демонстрація маркування, що можна зустріти на етикетках (додаток 3).

Повідомлення викладача «Небезпечні інгредієнти».

Фосфати: Їхня роль у мийних засобах та головна загроза – **евтрофікація** водойм – бурхливе цвітіння водоростей, що призводить до кисневого голодування та загибелі риб.

• **Практичне завдання «Аналіз етикеток».** Студенти отримують зразки етикеток. Завдання: проаналізувати етикетки.

• Що таке **еко-маркування** (наприклад, «Зелений журавлик», «Північний лебідь»)?

• Як відрізнити справжнє маркування від маркетингово-го трюку («зелений» колір пакування)?

• **Експеримент «Загусники: ілюзія концентрації».**

Повідомлення викладача: Не всі добавки є небезпечними, але деякі з них можуть маскувати низьку концентрацію основних мийних речовин.

– **Хлорид натрію (NaCl)** — звичайна кухонна сіль. Це дуже дешевий інгредієнт, який виробники часто використовують, як **загусник** (реологічний модифікатор) у рідких мийних засобах (для посуду, шампунях, гелях).

– **Як це працює?** Додавання солі в певній концентрації створює відчуття, що засіб густий і, відповідно, **концентрований та ефективний**.

– **Екологічний та економічний аспект:** густий засіб, загущений сіллю, змушує споживача думати, що він використовує меншу дозу, хоча насправді **густота не є показником мийної здатності**.

– **Висновок для споживача:** надмірна густота, особливо в дешевих засобах, часто означає **високий вміст солі** та, ймовірно, **низький відсоток активних ПАР**. При виборі краще орієнтуватися не на густоту, а на вміст ПАР, зазначений на етикетці, та рекомендації щодо дозування.

• **Практичне завдання «Аналіз етикеток»**

Додати критерій: Учасники заходу шукають у складі: Sodium Chloride (натрію хлорид). Якщо він стоїть близько до початку списку і засіб дешевий, це є ознакою використання його як основного, дешевого загусника. (Це завдання допо-

може зрозуміти, що «густий» не завжди означає «якісний», і дасть їм інструмент для викриття маркетингових прийомів. Приклади країн, де фосфати у мийних засобах заборонені (більшість країн ЄС).

- 2. Альтернативи: свідомий вибір (14 хв.).
- Дискусія «Еко-маркування та міфи» (4 хв.).

- Мозковий штурм «Що ми можемо зробити?» (5 хв.).
- Пошук альтернатив:
  - вибір безфосфатних та біорозкладних засобів;
  - перевага продуктів з високим вмістом Н-ПАР;
  - народні засоби: використання соди, оцту, гірчичного порошку (короткий огляд їхніх властивостей).

- Створення «Пам'ятки споживача» (5 хв.). Групи узагальнюють інформацію та формулюють 3-4 ключові поради для свідомого вибору мийного засобу.

III. Підсумки заходу (10 хв.).

Перегляд короткого тематичного відео (наприклад, про вплив фосфатів на річки або про біорозкладність) (4 хв.).

Рефлексія «Моє рішення» (4 хв.).

Підбиття підсумків (2 хв)

Викладач: Пам'ятайте, що екологія починається з нашого дому. Кожен вибір у магазині — це голос за чисте довкілля та турбота про власне здоров'я. Дякую за активну участь!

МІСІЇ ДЛЯ КОМАНД: «ЕКОЛОГІЯ МИЙНОГО ЗАСОБУ»

Об'єднайте студентів у 4 команди. Кожна команда отримує спеціалізовану місію, яка потребує знань, отриманих з презентації, та креативного підходу.

1. Команда: Хімічні аналітики.

Мета місії: Декодувати склад мийного засобу, визначити його потенційну небезпеку та підтвердити або спростувати маркетингові заяви.

Завдання	Деталі
«Детектив етикетки»	Розшифруйте етикетки двох реальних (або змодельованих) мийних засобів (Один «зелений», один «класичний»).
«Міф про густоту»	Поясніть, чи є густина засобу (слайд 6) ознакою концентрату. Розрахуйте відсоток А-ПАР від загальної маси, якщо відомі дані.
«рН-контроль»	За допомогою лакмусового папірця або індикатора визначте рН двох зразків і зробіть висновок про їхню агресивність для шкіри та середовища.

Результат місії: Створення короткої (1 хв.) презентації розслідування про «розкритий» мийний засіб.

2. Команда: Екологічні аудитори.

Мета місії: Проаналізувати екологічний шлях мийного засобу та розробити стратегію мінімізації його впливу на водойми.

Завдання	Деталі
«Моделювання евтрофікації»	Поясніть процес «цвітіння» води, використовуючи хімічну формулу фосфатів як добрива. Створіть простий постер-схему цього процесу.
«Водний слід»	Оцініть, скільки літрів води потрібно для повного вимивання 100 г «агресивного» порошку, щоб його концентрація стала безпечною (дайте приблизну цифру на основі досліджень).
«Зона біорізноманіття»	Опишіть, як зменшення кисню (гіпоксія) впливає на водні організми (риби, молюски, водорості).

Результат місії: Створення інфографіки «Шлях екологічного сліду» з акцентом на критичних точках (очисні споруди та річки).

3. Команда: Споживацькі детективи.

Мета місії: Навчити інших відрізняти справжню екологічну продукцію від «грінвошингу» та формувати свідомий вибір.

Завдання	Деталі
«Кодекс Грінвошингу»	Зберіть 3 приклади (словесні та графічні) фейкового «еко»-маркування, що не є сертифікатами. Обґрунтуйте, чому це маніпуляція.
«Сертифікатний гід»	Знайдіть і продемонструйте (на дошці чи екрані) 3 справжні еко-маркування (наприклад, «Зелений журавлик», Nordic Swan, EU Ecolabel). Поясніть їхню цінність.

«Економіка ЕКО»	Порівняйте вартість однієї порції прання «класичним» та «екологічним» засобом. Доведіть, що концентровані еко-засоби часто є вигіднішими у довгостроковій перспективі.
------------------------	--

Результат місії: Створення «Короткого посібника покупця» (у форматі буклета або чек-листа), який команда роздасть іншим учасникам.

4. Команда: Експерти Zero Waste.

Мета місії: Запропонувати та продемонструвати безпечні та доступні домашні альтернативи мийним засобам.

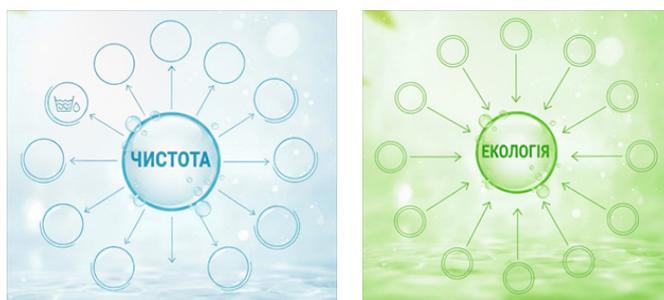
Завдання	Деталі
«Домашня лабораторія»	Представте 3 «рецепти» екологічних засобів для прибирання (наприклад, сода + оцет, гірчичний порошок). Поясніть їхній хімічний принцип дії.
«Антинакип»	Продемонструйте, як оцет ефективно видаляє накип з чайника або іншої поверхні (на прикладі).
«Поради Zero Wast»	Розробіть 5 порад щодо зменшення використання пластику та мийних засобів у побуті (наприклад, багаторазові серветки, мінімальне дозування).

Результат місії: Проведення міні-майстер-класу «5 хвилин чистоти без хімії» для інших команд.

Додаток 2

ШАБЛони до вправи «Асоціативний куш»

Додаток 3

МАРКУВАННЯ, ЯКІ МОЖНА ЗУСТРІТИ НА ЕТИКЕТКАХ ТОВАРІВ

	Національний знак відповідності України Цей товар відповідає всім обов'язковим вимогам безпеки та якості, встановленим законами України. Ніхто не може просто взяти і намалювати цей знак на своїй продукції.
--	---

	Щоб отримати право використовувати знак відповідності, компанія-виробник (або її представник) має успішно пройти сертифікацію (перевірку якості).
	EU Ecolabel Це офіційний європейський добровільний екологічний знак (екомаркування), відомий як EU Ecolabel (Екомаркування ЄС). Цей знак підтверджує, що продукт або послуга відповідає високим екологічним стандартам протягом усього свого життєвого циклу — від видобутку сировини до виробництва, використання та утилізації.
	«Eco», «Bio», «Green house» Зображенні маркування не є офіційним сертифікованим державним логотипом органічної продукції в Україні
	«Зелений журавлик» Державний логотип для органічної продукції в Україні. Цей логотип є єдиним офіційним підтвердженням того, що продукт відповідає вимогам Закону України «Про основні засади та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції».
	Замкнутий цикл Цей знак означає замкнутий цикл (виробництво – застосування – утилізація), вказує, що дане пакування придатне для подальшого перероблення.
	Фігура людини поруч з відром для сміття. Відображає інформацію про те, що упаковка даного товару повинна бути утилізована виключно в урну.
	«Зайчик» Єдиний визнаний у всьому світі, який означає, що в процесі розробки продукту не проводилися ніяких випробувань на тваринах.
	Стрічка Мьобюса Даний значок вказує на упаковку, яку можна переробити вдруге і дуже важливий для тих, хто береже природу.
	Знак «Зелена точка» Використовується європейськими брендами і повідомляє споживачів про те, що виробник вкладає гроші в збір, сортування та переробку відходів і фінансово підтримує відновлення і збереження навколишнього середовища.

Список використаних джерел

1. Білявський Г.О., Фурдуй Р.С., Костіков І.Ю. Основи екології. К.: Либідь, 2018. 414с.
2. Велика енциклопедія народної медицини / укладачі І.Алексєєв, А.Діброва. Київ: ТОВ «Видавництво Глорія», 2016. 704 с.
3. Даценко І.І. Гігієна і екологія людини. Навчальний посібник. Львів, Афіша, 2020. 248 с.
4. Енциклопедія юного хіміка. К., 1986. 236 с.
5. Корсак К.В., Плахотнік О.В. Основи екології. К.: МАУП, 2017. 238 с.
7. Хижняк М.І., Нагорна А.М. Здоров'я людини та еколо-

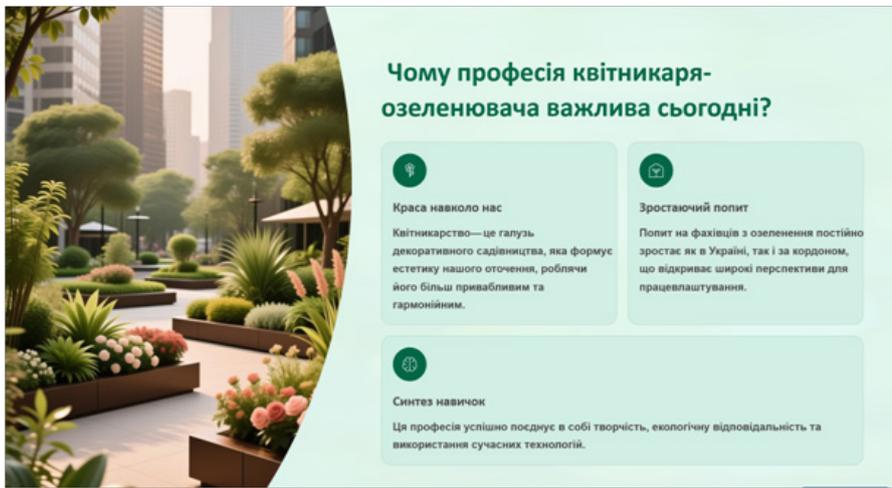

Рис. 1 Приклад мотивації із застосуванням платформи Gamta для студентів професії «Квітникар; Озеленювач»

передбачає впровадження гнучких освітніх програм, які забезпечують студентам можливість опанування професійних компетентностей в онлайн-форматі.

Порядок проведення заняття з професійно-практичної підготовки розглянемо на прикладі уроку виробничого навчання з теми: «Створення букетів до різних подій з урахуванням правил аранжування».

Проектування уроку здійснюється відповідно до основних нормативних та навчально-методичних документів майстра в/н, а саме:

- Робочої навчальної програми з професійно-практичної підготовки, розробленої на основі стандарту П(ПТ)О;
- Переліку навчально-виробничих робіт із відповідною технологічною та технічною документацією;
- Плану-конспекту уроку (додаток 2).

Тема посідає вагомe місце у навчальному модулі **ОЗ-3.5 Аранжування квітів**. Під час уроку студенти опановують компетентність **ОЗ-3.5.1 «Створення букетів до різних подій»**, яка ґрунтується

на знаннях, здобутих на попередніх етапах теоретичного та практичного навчання. Оскільки від засвоєння цього матеріалу безпосередньо залежить якість виконання композиції та термін збереження квітів, отримана база знань є фундаментом для всіх наступних тем модуля. Враховуючи значення теми, у сформовану модель уроку інтегровано комплекс методів навчання:

- традиційні та словесні: бесіда, дискусія, пояснення нового матеріалу;
- наочні та імітаційні: показ трудових прийомів через відеодемонстрацію та мультимедійні засоби;
- активні: частково-пошуковий, пояснювально-ілюстративний та репродуктивний методи, а також самостійна робота студентів;
- інтерактивні: онлайн-вікторини, робота в сесійних залах, використання віртуальних дошок.

При розробленні уроку також враховано:

- рівень попередньої підготовки та індивідуальні можливості студентів;
- оптимальне поєднання форм та засобів навчання для дистанційного

формату;

- особливі освітні потреби студентів.

Ефективність заняття забезпечується синергією електронних дидактичних матеріалів із традиційними практичними методами, що дозволяє максимально наблизити дистанційне навчання до умов реальної майстерні.

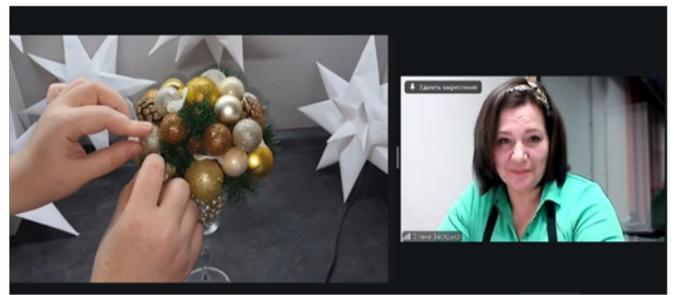
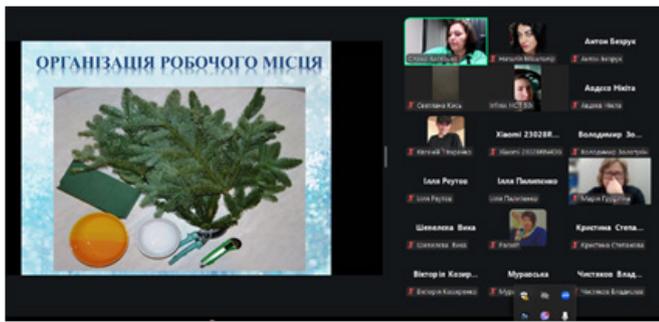
Згідно з основними навчально-методичними документами майстра в/н використовуються основні засоби навчання, за допомогою яких студенти навчаються працювати з різноманітними рослинними, природними та флористичними матеріалами (живі та штучні квіти, флористична піна, дрiт), керуючись детальними інструкціями та демонстраційними відео. Ключове завдання педагога полягає в активізації студентів на уроці, наочній демонстрації за допомогою відеоконтенту різних технік створення букетів, віночків, бутоньєрок та інших аранжувань, що розвиває креативне мислення, відчуття пропорцій та точність виконання, тобто компетентності, конче важливі для професійної флористики.

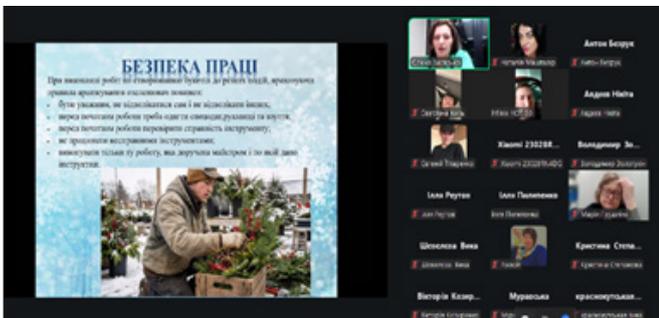
Реалізація основних етапів уроку відбувається наступним чином: у ході вступного інструктажу для активізації пізнавальної діяльності студентів та перевірки опорних знань застосовується інтерактивна гра на платформі Wordwall, яка сприяє підвищенню залученості студентів та дозволяє оперативно здійснити контроль їхньої підготовки: <https://wordwall.net/ru/resource/107216049>.

З прикладами тестових питань можна ознайомитись у додатку 1.

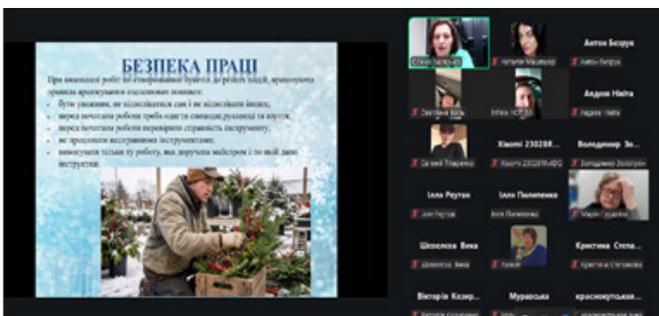
Етап засвоєння нового матеріалу реалізується через поєднання словесно-наочних методів із використанням

З метою сприйняття алгоритму виконання робіт та кращого засвоєння практичних навичок студентам демонструється відеоролик професійного спрямування: <https://www.youtube.com/watch?v=aN2osRay fs>

Важливість інтеграції теорії та практики для якісної підготовки полягає в тому, що це дозволяє перетворити абстрактні знання на реальні професійні навички. Якщо теорія дає міцну основу та розуміння принципів, то практика, особливо через застосування реальних виробничих кейсів, забезпечує можливість перевірити ці знання в дії та розвинути необхідні компетенції. Такий підхід формує фахівця, який не лише знає, що робити, але й розуміє, як це ефективно втілити, забезпечуючи його готовність до роботи, здатність до критичного мислення та швидкої адаптації до динамічних вимог професійного середовища.

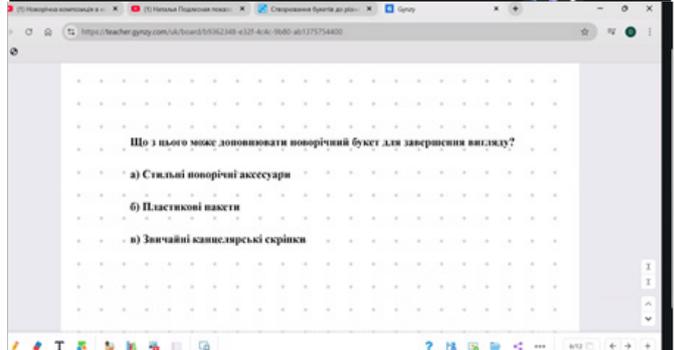
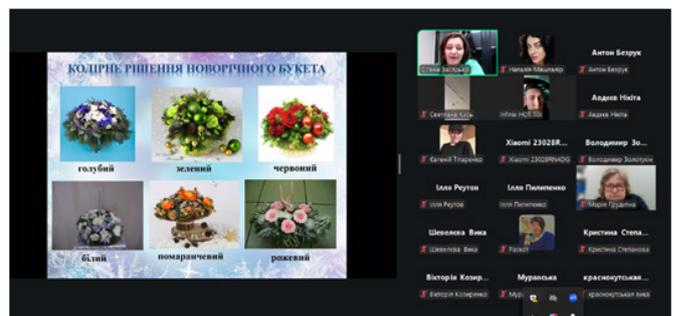
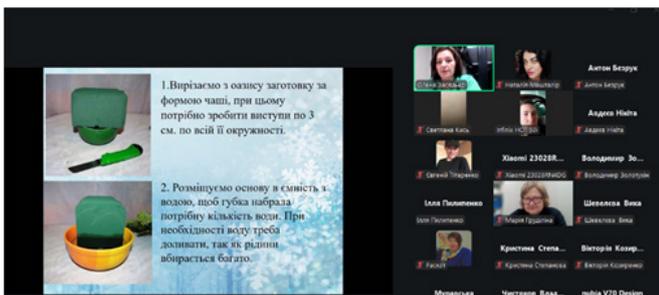
Наприкінці вступного інструктажу пояснюються норми виробітку та норми часу, яку повинні студенти виконати за урок, роз'яснюються критерії оцінювання.

сучасних цифрових ресурсів. Зокрема, студентам пропонуються інструкційно-технологічні карти та мультимедійні презентації, створені за допомогою інструментів штучного інтелекту (наприклад, сервісу Gamma), що забезпечує високу якість візуалізації навчального контенту.

На поточному інструктажі пропонуються різнорівневі завдання і відпрацьовуються вправи для закріплення знань, вмінь та навичок створення букетів, враховуючи правила аранжування (див. додаток 2).

Закріплення нового матеріалу студентами відбувається за допомогою інтерактивної смарт-дошки від Gynzy з тестами в ігровому форматі: <https://teacher.gynzy.com/uk/board/b9362348-e32f-4c4c-9b80-ab1375754400>

Важливим аспектом практичної підготовки є дотримання вимог охорони праці, тому особливу увагу при організації робочого місця та виконанні технологічних операцій приділено безпечному веденню робіт з використанням інструментів та обладнання.

Обов'язковим етапом є детальне роз'яснення змісту домашнього завдання за рівнями складності та порядку його виконання, що мінімізує труднощі при самостійній роботі.

Слід зазначити, що протягом всього уроку педагогом підтримується сприятливий психологічний клімат та атмосфера партнерства, що є фундаментом для ефективної взаємодії зі студентами в онлайн-просторі.

Для забезпечення якісного фідбеку та об'єктивного оцінювання практичних вмінь, студенти прикріплюють на платформі Classroom фото- або відеозвіти власних робіт.

Аналіз виконаних завдань і взагалі роботи на уроці кожного студента з урахуванням професійних умінь, здійснюється за визначеними критеріями, наприклад такими як:

- естетична привабливість (відповідність правилам композиції та гармонія кольорів);
- технічна якість (правильність обробки стебел, надійність кріплення елементів та дотримання технології) та фіксується у відомості оцінювання (додаток 3).

Такий підхід дозволяє ефективно відпрацьовувати професійні навички, надавати кожному студенту конструктивний зворотній зв'язок та удосконалювати їхню майстерність, навіть в умовах дистанційного навчання.

Описана методика проведення заняття з аранжування квітів демонструє, як інновації в освіті змінюють освітній процес, адаптуючи традиційні підходи до вимог цифрової епохи за допомогою різноманітних цифрових застосунків.

Відкриваються нові можливості використання інструментів штучного інтелекту (далі – ШІ) на кожному етапі виробничого навчання. Серед популярних цифрових середовищ для навчання професії: віртуальні майстерні – інтерактивні онлайн-платформи, які дозволяють моделювати, проектувати та візуалізувати об'єкти озеленення, інтерактивні посібники, відеоконтент, симулятори, електронні посібники, які забезпечують ефективне самостійне опанування знань і навичок.

Основні виклики щодо використання цифрових технологій пов'язані з необхідністю гарантувати рівний доступ до навчальних матеріалів і онлайн-платформ для всіх студентів незалежно від географічного розташування чи наявності технічних ресурсів, а також з правильним вибором і управлінням навчання та володіння інтерактивними інструментами. Натомість ці технології створюють широкі можливості для діяльнісного навчання та інтерактивного контенту, що суттєво підвищує інтерес, мотивацію та залученість студентів. Результатом цифрової компетентності майстра в/н стає досягнення навчальних цілей завдяки персоналізації та адаптації, індивідуалізованому підходу до кожного студента. Це в свою чергу впливає на формування у студентів критичного мислення, самодисципліни та цифрової грамотності – навичок, які є важливими для успішної особистості.

На уроках професійно-практичної підготовки під час вступного інструктажу такі цифрові застосунки, як *Socrative*, *Canva*, *Mizou*, *Lino it*, особливо ефективні для актуалізації раніше засвоєного матеріалу, а також закріплення та візуалізації навчальної інформації.

Наприклад, *Socrative* – сучасний, інтерактивний освітній онлайн-сервіс, розроблений для миттєвого оцінювання та залучення студентів в освітній процес. Цей інструмент дозволяє педагогам і майстрам в/н проводити інтерактивне опитування, тестування та вікторини в режимі реального часу. Завдяки *Socrative* можна швидко перевіряти, наскільки добре матеріал засвоєний, і збирати миттєвий зворотний зв'язок, організуючи навчання веселим, ефективним та динамічним. Це ідеальне рішення для оперативної перевірки знань «на ходу». Порядок роботи з онлайн-сервісом *Socrative* наведено у *додатку 4*. Окрім створення тестів, *Socrative* пропонує сучасну функцію, яка дозволяє генерувати питання за допомогою штучного інтелекту (*AI Assisted*). Це значно прискорює процес підготовки навчальних матеріалів. Замість того, щоб вводити кожне питання та варіанти відповіді самостійно, викладач може скористуватись функцією «*Generate Questions*» (генерувати питання) і дозволити ШІ створити чернетку тесту, ґрунтуючись на темі або введеному тексті. Це допомагає швидко наповнити новий тест вмістом, надалі його можна легко редагувати, адаптуючи під конкретні потреби освітнього процесу.

Під час інтерактивних уроків професійної підготовки з використанням цифрових технологій можливо підсилити процес набуття компетентностей у дистанційному та змішаному форматі навчання, утримуючи увагу студентів цікавістю та ефективністю.

ефективної командної роботи – брейнстормінгу, спільної проєктної діяльності, створення дошок оголошень або систематизації навчальних матеріалів в одному місці (рис. 2).

Таким чином, на уроках виробничого навчання замість паперових карт, ви можете створити цифрову дошку, на якій кожен стікер відповідатиме окремому етапу технологічного процесу. До стікерів можна прикріпити фотографії, схеми або короткі відеоролики, що демонструють правильне виконання певної виробничої операції. Одночасно студенти можуть розміщувати свої ідеї на спільній дошці у вигляді стікерів. Це сприяє активній взаємодії та генерації колективних ідей.

Рис. 2 Застосування Lino it в якості цифрової дошки

На рис. 3 продемонстрована інтерактивна форма організації уроку з використанням онлайн-сервісу Lino it. Студенти не пасивно сприймають інформацію, а активно беруть участь у створенні навчального контенту, а саме: розміщують власні фотозвіти про виконані практичних операцій, задають питання, які виникають у процесі роботи. Завдяки одночасному використанню віртуальної дошки під час відеоконференції майстер в/н може миттєво надавати індивідуальні консультації, коригувати помилки й оцінювати проміжні результати безпосередньо на спільному цифровому полотні. Таким чином, відбувається ефективне засвоєння практичних навичок, адже матеріал подається невеликими, візуально наочними блоками, які точно відповідають послідовності технологічного процесу. Цифровий інструмент перетворює традиційний урок виробничого навчання на гнучке, динамічне та колективне цифрове робоче середовище.

Отже, під час планування уроку професійно-практичної підготовки при виборі цифрового інструментарію педагогу доцільно дотримуватись чотирьох ключових напрямків: дидактичність → практичність → доступність → інтерактивність, з чітко окресленими цілями для кожного етапу, а також використання реальних кейсів, що дозволяють студентам розв'язувати актуальні виробничі ситуації.

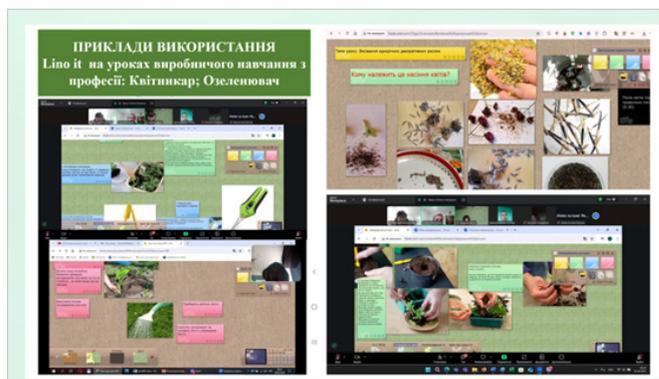

Рис. 3 Інтерактивна форма організації уроку з використанням онлайн-сервісу Lino it

Особливу увагу слід приділяти формуванню компетентностей, які включають не лише професійні компетентності, а й ключові «м'які навички» (soft skills). Процес завершує механізм зворотного зв'язку, необхідний для регулярного оцінювання прогресу студентів та надання їм конструктивних порад і рекомендацій. Критерії вибору цифрового інструментарію у професійній підготовці зображено на рис. 4.

Використання цифрових платформ, інструментів, зокрема віртуальних дошок Lino it для спільного створення контенту та документування практичних дій, Socrative для оперативного тестування знань і збору зворотного зв'язку, Canva для візуалізації технологічних процесів і створення привабливих навчальних матеріалів, а також Mizou для інтерактивних презентацій і симуляцій, перетворює традиційний урок на динамічне, спільне освітнє середовище, яке є допомогою для успішної професійної підготовки. Студенти активно долучаються до процесу, отримують індивідуальну підтримку в реальному часі та краще засвоюють матеріал завдяки візуальній наочності й відповідності технологічній послідовності.

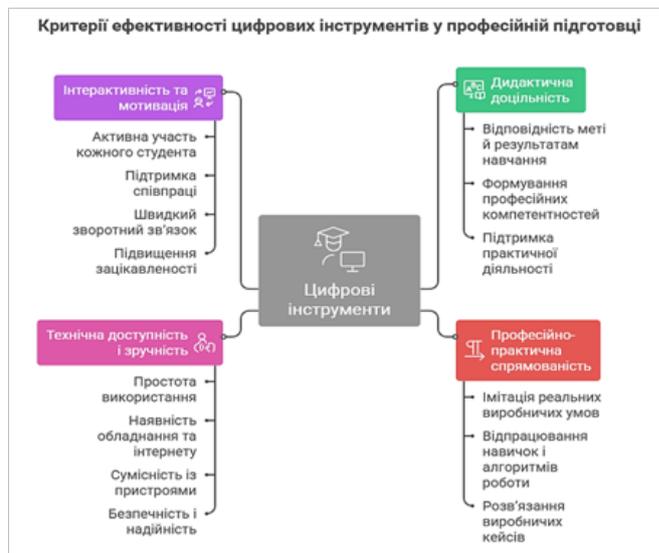

Рис. 4 Критерії вибору цифрового інструментарію у професійній підготовці

Представлені педагогічні підходи дозволяють майстру в/н не лише передавати знання та навички, а й розвивати у студентів критичне мислення, креативність, комунікабельність, здатність працювати в команді та екологічну відповідальність – якості, які є критично важливими на сучасному ринку праці.

**Приклади питань до інтерактивної гри
на онлайн-платформі Wordwall**

Питання з однією правильною відповіддю:

1). Який з перелічених матеріалів відноситься до природних матеріалів для новорічного букета?

- а) ялинкові іграшки;
- б) різні шишки;
- в) декоративні новорічні буси.

2). Який матеріал з переліченого має сильний аромат і часто додається для створення святкового настрою?

- а) жолуді;
- б) кориця;
- в) мох.

3). Який елемент часто використовують для створення висоти або каскаду в новорічному букеті?

- а) волоські горіхи;
- б) гілочки ялинки;
- в) листя рослин.

4). Яку дію обов'язково необхідно виконати перед початком роботи над букетом згідно з правилами охорони праці?

- а) увімкнути музику для натхнення;
- б) одягти спецодяг, рукавиці та взуття;
- в) поставити телефон на гучний зв'язок.

5). Який природний матеріал часто використовують для імітації снігу або м'якої текстури в композиціях?

- а) кору;
- б) мох;
- в) жолуді.

6). Що з переліченого матеріалу може доповнювати новорічний букет для надання завершеного вигляду?

- а) стильні новорічні аксесуари;
- б) пластикові пакети;
- в) звичайні канцелярські скріпки.

7). Яку основу найчастіше використовує для створення новорічної композиції?

- а) дерев'яну дошку;
- б) чашку або горщик з кераміки чи пластмаси;
- в) скляну вазу.

8). Який матеріал називається «Оазис» або «Губка»?

- а) сухий мох;
- б) зелена флористична губка для фіксації рослин;
- в) пінопласт.

9). Яким інструментом вирізають заготовку з оазису?

- а) секатором;
- б) канцелярським ножом;
- в) пилкою.

10). Що потрібно зробити з оазисом перед вставленням у чашу?

- а) розігріти його;
- б) замочити у воді, щоб він увібрав вологу;
- в) посипати його клеєм.

11). Яким інструментом різнуть хвойні гілки на шматки різних розмірів?

- а) канцелярським ножом;
- б) секатором;
- в) ножицями.

12). Що можна нанести на свічку для додаткового декору?

- а) акрилову фарбу;
- б) бажаний малюнок за допомогою контуру;
- в) клей ПВА.

Питання відкритого типу:

13. Чим можна замінити ялинку на Новий рік?

Очікувана відповідь: ялинку можна замінити новорічним букетом або декоративною хвойною композицією зі свіжих гілок.

14. Який інструмент використовують для виготовлення новорічної композиції?

Очікувана відповідь: для виготовлення композиції використовують канцелярський ніж.

15. Який матеріал можна використовувати для виготовлення новорічних композицій?

Очікувана відповідь: природні: ялинкові та соснові гілки, шишки (соснові, ялинкові), ягоди (горобина, журавлина), горіхи, жолуді, каштани, кориця, сушені цитрусові, кора, мох; новорічні аксесуари: глітерний фоаміран, намистини, блискітки, штучний сніг, LED-гірлянди, ялинкові іграшки, декоративні свічки, новорічні буси, новорічні фігурки.

4. Яким чином можна подовжити життя ялинки в композиції?

Очікувана відповідь: щоб подовжити життя гілок, їх встановлюють у вологий оазис, який попередньо насичують водою; за потреби воду потрібно регулярно доливати.

5. Чим нарізають гілки для композицій?

Очікувана відповідь: гілки нарізають секатором.

6. опишіть послідовність встановлення гілок в композицію.

Очікувана відповідь: спочатку вставляють великі гілки по периметру основи (нижній ярус). Далі формують другий ряд із гілок середнього розміру. Верхівку заповнюють маленькими гілками, починаючи від центру (біля свічки). Гілки вставляють під різним кутом, формуючи конусоподібну форму, схожу на ялинку.

7. Перелічіть правила безпеки праці при виконанні робіт щодо виготовлення композицій.

Очікувана відповідь:

- Працювати з секатором і ножом обережно, різати від себе;
- Не залишати гострі інструменти без нагляду;
- Використовувати справні інструменти;
- Дотримуватись порядку на робочому місці;
- Обережно поводитися зі свічкою, не запалювати її під час роботи;
- Не залишати запалену свічку без нагляду.

ПОГОДЖЕНО
Старший майстер
_____ Вікторія КОЗИРЕНКО
_____ 2026 року

ПЛАН УРОКУ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ

Група: 2КО-2
Професія: Озеленювач
Професійна кваліфікація: Озеленювач 3-го розряду
Дата проведення: 11.02.2026
Найменування модуля: Модуль ОЗ – 3.5 Аранжування квітів

Професійна компетентність: ОЗ-3.5.1 Букет як флористична форма. Створення букетів квітів до різних подій.

Тема уроку: Створення букетів до різних подій, враховуючи правила аранжування (новорічні композиції).

Мета досягнення задач уроку під час набуття умінь та навичок з професійної компетентності:

Навчальна (дидактична): сформулювати професійні компетентності щодо створення букетів до різних подій, враховуючи правила аранжування.

Розвиваюча: розвивати естетичний смак до художнього оформлення букетів до різних подій, враховуючи правила аранжування.

Виховна: виховувати творчі, працелюбні особистості під час створення букетів до різних подій, враховуючи правила аранжування.

Тип уроку: формування складних умінь.

Вид уроку: виконання вправ.

Дидактичне забезпечення уроку: інструкційно-технологічні карти, картки з різномірівневими завданнями, посилання на відеофрагменти: <https://youtu.be/YKbhuLHWxk0>
<https://youtu.be/Q0nEoP9cUgE?si=-fJDZoZ3ZrVhH2fd>
https://www.youtube.com/watch?v=aN2osRay_fs

Матеріально-технічне забезпечення уроку:

- інвентар: відра, віники, поліетиленові пакети;
- інструменти: сикатор; канцелярський ніж, ножиці;
- матеріали: гілки живої ялини – 3 штуки; губка (оазис); основа – чаша або горщик з кераміки або пластмаси; вода; свічка; акриловий контур.

Забезпечувальні компетентності/освітні компоненти (міжпредметні зв'язки): «Основи зеленого будівництва», «Шкідники та хвороби», «Фізична культура», «Основи землеробства», «Креслення», «Охорона праці».

Ключові компетентності: усвідомлення важливості свого трудового внеску при виконанні колективної роботи, здатність працювати в команді, здатність планувати трудову діяльність, здатність оцінювати власні результати навчання, навчатися впродовж життя, знання професійної лексики та термінології, здатність відповідально ставитися до професійної діяльності.

Професійні компетентності:

Знати: стилі та пропорції квіткових композицій; правила аранжування при створенні букетів;

Уміти: створювати букети до різних подій, враховуючи правила аранжування; дотримуватися вимог охорони праці.

Методи навчання: словесні, наочні, репродуктивні і практичні.

Форма організації навчальної діяльності студентів: дистанційна, онлайн синхронний та асинхронний режими навчання.

Проведення вступного та заключного інструктажів: онлайн на платформі ZOOM.

Поточний інструктаж: самостійне відпрацювання вправ щодо створення букетів до різних подій, враховуючи правила аранжування з дотриманням вимог охорони праці, гігієни праці, безпечного виконання робіт; самостійне виконання різномірівневих завдань практичного спрямування за темою уроку.

ХІД УРОКУ

I. Організаційна частина – 2хв.

– перевірка приєднання студентів до відеоконференції на платформі ZOOM;

– мотивація студентів на навчання та опанування професійної компетентності;

– інструктаж з охорони праці та безпечного виконання робіт за темою уроку;

II. Вступний інструктаж (45 хв.): відеоконференція на платформі ZOOM.

Презентація (на екрані назва навчального модулю, професійної компетентності, теми уроку.

Актуалізація опорних знань, умінь та навичок.

1. Повторення попереднього матеріалу

Майстер в/н звертається до студентів: «На минулих двох уроках ми вивчали тему: «Створення букетів до різних подій, враховуючи правила аранжування», зокрема виготовлення мініатюрних композицій та професійної квіткової композиції в дерев'яному ящику до дня знань. Тому пропоную вам інтерактивну гру для повторення попереднього матеріалу: <https://wordwall.net/ru/resource/107216049>, в якій кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал».

2. Пояснення нового матеріалу:

Тема уроку: «Створення новорічних композицій, враховуючи правила аранжування (новорічні композиції)».

Проведення інструктажу з ОП та БЖД.

При виконанні робіт зі створення букетів, озеленювач повинен:

- бути уважним, не відволікатися сам і не відволікати інших;
- перед початком роботи перевіряти справність інструменту;
- перед початком роботи одягти спецодяг, рукавички та взуття;
- не працювати несправними інструментами;
- про усі несправності повідомляти майстру в/н, без його вказівки не приступати до роботи;
- починати і виконувати тільки ту роботу, яка доручена майстром в/н після проходження інструктажу.

Організація робочого місця

• Під час виконання роботи з виготовлення новорічної композиції на робочому столі повинні знаходитись тільки необхідні для роботи інструменти та матеріали.

• Ріжучий інструмент на робочій поверхні повинен бути розміщений праворуч, лезами від себе.

• Після виготовлення новорічної композиції робоче місце слід утримувати в чистоті, на столі треба прибрати.

Мотиваційна постанова

Майстер в/н звертається до студентів: «Від того, як буде-

те виконувати вправи буде залежати якість озеленювальних робіт».

Створення букетів – це мистецтво аранжування, де вибір рослин та форми залежить від характеру події.

Напередодні свята Нового року хочеться створити та відчувати святкову атмосферу, прикрашаючи свій дім. Для цього зовсім не обов'язково купувати безліч гірлянд. Можна зробити новорічні композиції власноруч. Гарне оформлення інтер'єру сприяє казковій атмосфері та робить новорічні свята незабутніми.

Отже, готуємо все необхідне: гілки живої ялинки (3 шт.), секатор, канцелярський ніж, губка (оазис), основа-чаша або горщик з кераміки чи пластмаси, вода, свічка для декору, акриловий контур.

Технологічна послідовність виконання роботи:

1. Вирізаємо з оазису заготовку за формою чаші, при цьому потрібно зробити виступи по 3 см. по всій її окружності. Розміщуємо основу в ємність з водою, щоб губка набрала потрібну кількість води. При необхідності воду треба доливати, так як рідини вбирається багато.

2. Тепер треба максимально щільно заповнити обсяг чаші оазисом: ставимо його наверх і натискаємо. Оазис поступово опускається, зайві шматки обрізаємо канцелярським ножом, і відкладаємо в сторону – вони знадобляться далі. Видима частина губки в чаші повинна бути висотою 4-5 см.

3. Залишками основи щільно заповнюємо порожнечі, вставляємо свічку по центру так, щоб вона торкалася дна.

4. Секатором ріжемо хвойні гілки на шматки трьох розмірів для майбутніх трьох ярусів інсталяції: великі (нижній ряд) – 10 шт.; середні – 20 шт.; маленькі (верх) – 30 шт. Розмір і кількість гілок залежить від того, наскільки велику саморобку задумано зробити. Зазвичай, приблизні параметри готового виробу наступні: діаметр – 30-50 см., висота – 25-35 см. Для зручності в подальшій роботі розкладіть матеріал на робочому столі, на кінчиках видаліть голки і загостріть їх.

5. Збираємо знизу вгору – спочатку вставляємо по периметру основи великі гілки, формуючи круглу форму.

6. Тепер робимо другий ряд гілок, після заповнюємо верхівку (тут починаємо роботу від центру (свічки)). Гілочку вставляємо під різним кутом так, щоб загальна форма виробу нагадувала ялинку (конус). Для надання необхідної форми можна зрізати гілки секатором.

7. Прикрашаємо іграшками і декоративними елементами. На свічку за допомогою контуру можна нанести бажаний малюнок.

Ялинка вважається найпоширенішим атрибутом Нового року, але все частіше від неї відмовляються через нестачу місця в квартирі або з економії. Замінити її можна новорічним букетом, який при бажанні виставляють на стіл або поміщають десь в кутку кімнати. При бажанні таких букетів може бути кілька, і якщо вони будуть однаковими або схожими, то єдина стилістика зробить святковий будинок більш красивим і елегантним.

4. Закріплення нового матеріалу.

Опитування студентів за допомогою онлайн-дошки Gynzy (за кожну правильну відповідь – 1 бал.):

<https://teacher.gynzy.com/uk/board/b9362348-e32f-4c4c-9b80-ab1375754400>

III. Поточний інструктаж (200 хв.)

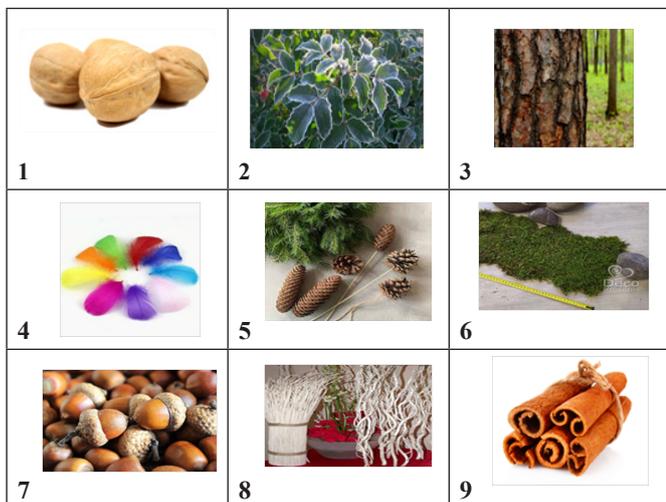
1. Самостійне виконання завдання практичного спрямування щодо створення букетів до різних подій, враховуючи правила аранжування з дотриманням вимог охорони праці, гігієни праці та правил безпечного виконання робіт.

2. Опрацювання технологічного процесу створення букетів, за правилами аранжування та виконання різномірних завдань.

**Приклади різнорівневих завдань до уроку за темою:
«Створення букетів до різних подій,
враховуючи правила аранжування
(новорічні композиції)».**

Початковий рівень (0-3 бали)

1. Подивіться на зображення різних матеріалів і оберіть той, який точно використовується як природний елемент для створення саме новорічного букету? (1 б.) _____

2. Оберіть необхідні для складання букету інструменти (1 б.)

Секатор - _____

Канцелярський ніж - _____

3. Оберіть одну правильну відповідь (1 б.)

Висота видимої частини губки в чаші повинна бути:

- А) 9-10 см;
- Б) 4-5 см;
- В) 2-3 см.

Середній рівень (4-6 балів)

1. Установіть відповідність між поняттями та визначеннями за номерами (1,5 б.)

Квітникарство – це	Флористика – це	Садово-паркове мистецтво – це

1. Вид декоративно-прикладного мистецтва та дизайну, що полягає у створенні композицій, букетів, панно та колажів

із різноманітних природних матеріалів (квітів, трав, листя, плодів), як живих, так і сухоцвітів.

2. Галузь декоративного рослинництва, що займається селекцією, вирощуванням та розведенням квітково-декоративних рослин.

3. Мистецтво створення декоративних садів, парків, ділянок зелених насаджень, призначених для естетичного поліпшення краєвиду і для відпочинку населення.

2. Доповніть пропуски у частині технологічного процесу (0,5 б.)

Залишками основи щільно заповнюємо _____, вставляємо свічку по _____ так, щоб вона торкалася дна. Збираємо з _____ – спочатку вставляємо по периметру основи великі гілки, формуючи _____ форму.

Гілочку вставляємо під _____ так, щоб загальна форма виробу нагадувала ялинку (конус).

3. Установіть відповідність між технологічними операціями і малюнками, дотримуючись послідовності (1б.)

Послідовність технологічних операцій:

1. Вирізаємо з оазису заготовку за формою чаші.
2. Розміщуємо оазис в ємність з водою.
3. Заповнюємо максимально щільно обсяг чаші оазисом.
4. Ставимо оазис наверх і натискаємо.
5. Обрізаємо зайві шматки оазису.
6. Встановлюємо та закріплюємо декоративну свічку.
7. Ріжемо хвойні гілки на шматки трьох розмірів.
8. Збираємо з низу вгору великі гілки.
9. Робимо другий ряд гілок.
10. Прикрашаємо композицію.

А-___, Б-___, В-___, Г-___, Д-___, Е-___, Ж-___, З-___, І-___, К-___.

Достатній рівень (7-9 балів)

Складіть інструктивно-технологічну карту на тему:
«Створення новорічної композиції, враховуючи правила аранжування»

Інструкційно-технологічна карта

Вступна частина				
Професія:	6113 «Озеленювач»			
Професійна кваліфікація:	3 розряд			
Норма часу на виконання:	4 години			
Найменування модуля:	Модуль ОЗ – 3.5 Аранжування квітів			
Професійна компетентність:	ОЗ-3.5.1 Букет як флористична форма. Створення букетів квітів до різних подій.			
Тема:	Створення букетів до різних подій, враховуючи правила аранжування.			
Мета (завдання):	Комплексне вдосконалення майстерності у флористиці (системне застосування правил композиції при виготовленні новорічних букетів)			
Основна частина				
Зміст завдання та послідовність його виконання		Обладнання, інструменти, пристосування	Технічні умови і вказівки щодо виконання переходів, операцій	Ескізи, рисунки, схеми
Операції та порядок їх виконання	Інструкційні вказівки і пояснення			
1. Організація робочого місця.	1. Готуємо інвентар та матеріал. 2. Перевіряємо справність інструменту. 3. Розташовуємо інструмент на робочому місці.		Необхідний матеріал та інвентар повинні бути зручно розташовані. Ручний інструмент та інвентар має бути справним.	
2.				

Високий рівень (10-12 балів)

Підготуйте відеозвіт: «Створення букетів до різних подій», дотримуючись правил аранжування та демонструючи техніку збірки протягом етапів технологічного процесу. Додайте детальний опис догляду за готовим букетом (за можливістю з відеокоментарем).

IV. Заключний інструктаж.

- Відеоконференція на платформі ZOOM.
- Підведення підсумків уроку (обговорення типових помилок, шляхів їх вирішення).
- Оцінювання навчальних досягнень студентів за відповідними критеріями оцінювання.
- Оголошення і пояснення виконання домашнього завдання:

Розробіть кросворд за темою уроку

Вимоги до кросворду:

- Усі слова повинні бути пов'язані з темою уроку (терміни, поняття, імена, дати, явища тощо);
- Слова перетинаються щонайменше в 1–2 літерах

(бажано в кількох місцях, щоб сітка була зв'язаною);

- Відсутність «висячих» слів (кожне слово має перетинатися з іншим);
- Питання чіткі, однозначні, без двозначності;
- Відповіді – іменники в називному відмінку.

Розподіл балів за кількістю слів:

- 15 слів → 12 балів
- 14 слів → 11 балів
- 13 слів → 10 балів
- 12 слів → 9 балів
- 11 слів → 8 балів
- 10 слів → 7 балів
- 9 слів → 6 балів
- 8 слів → 5 балів
- 7 слів → 4 бали
- 6 і менше → 0-3 бали

Майстер в/н: _____ Олена ЗАСЯДЬКО

Додаток 3

Відомість поточного (поурочного) оцінювання
навчальних досягнень студентів групи _____
з виробничого навчання з застосуванням технологій дистанційного навчання

Професія: Озеленювач

Професійна кваліфікація: Озеленювач 3-го розряду

Найменування модуля: Модуль ОЗ – 3.5 Аранжування квітів

Професійна компетентність: ОЗ-3.5.1 Букет як флористична форма. Створення букетів до різних подій.

Тема уроку: Створення букетів до різних подій, враховуючи правила аранжування (новорічні композиції).

№ з/п	П. І. П.	Вступний інструктаж		Поточний інструктаж									Загальна кількість балів		
				Складання інструкційно-технологічної карти			Відеозвіт виконаної роботи			Фотозвіт виконаної роботи					
		Критерії оцінювання (максимальна кількість балів)													
		Актуалізація опорних знань	Закріплення нового матеріалу	Технологічна послідовність	Вибір ресурсів, обладнання, інструменту	Графічна частина технологічного процесу	Дотримання вимог охорони праці	Організація робочого місця	Дотримання технологічної послідовності виконання робіт	Якість виконання робіт	Дотримання правил безпеки праці	Організація робочого місця		Якість виконання робіт	
		16.	16.	3 б.	3 б.	2 б.	2 б.	2 б.	3 б.	2 б.	2 б.	1 б.	2 б.	24	
1.															
2.															
3.															

**Шкала оцінювання навчальних досягнень за темою:
«Створення букетів до різних подій, враховуючи правила аранжування»**

Рівень	Бали	Характеристика результатів навчальної діяльності студента з урахуванням професійних умінь
Високий	1	Студент має загальне уявлення про тему, але букет не створено. Матеріал зіпсований або використання хаотично без жодної логіки аранжування.
	2	Композицію розпочато, але не завершено. Повністю ігноруються правила підбору квітів до події. Робота з інструментом (секатором, ножом) є небезпечною для самого студента.
	3	Створено примітивну зв'язку квітів, що не має форми. Техніка аранжування (спіральна чи паралельна збірка) відсутня. Грубі порушення правил охорони праці під час роботи з проволочкою чи склом
Середній	4	Букет створено, але форма розвалюється. Допущені значні помилки в технології (не зрізане листя знизу, неправильний кут зрізу стебел). Звітність мінімальна, інструкційна карта (ІТК) майже порожня.
	5	Композиція має певну структуру, проте порушена колористика (кольори конфліктують) або симетрія. Опис процесу в ІТК неповний, відсутні фото ключових етапів.
	6	Робота відповідає заданій події лише частково. Використано невідповідний матеріал-наповнювач. У ІТК є помилки у розрахунках кількості матеріалів чи послідовності кроків.
Достатній	7	Букет естетичний та цілісний. Проте є зауваження до охайності: помітно технічні елементи (дріт, клей, клейку стрічку), які мали бути приховані. ІТК заповнена в повному обсязі, але з дрібними помилками в оформленні.
	8	Правила композиції в цілому витримані. Букет відповідає тематиці події. Є незначні недоліки у техніці закріплення декору або обробці основи (пакування). Дотримано вимоги охорони праці.
	9	Робота виконана в повному обсязі. Гарний підбір рослин та кольорової гами. Єдині зауваження можуть стосуватися нюансів балансу в букеті або незначних помилок у заповненні документації.
Високий	10	Букет повністю відповідає тематиці, має чітку гармонійну форму. Усі правила аранжування дотримані. ІТК містить чіткі фото всіх етапів.
	11	Робота має бездоганний вигляд. Продемонстровано складну техніку збірки. ІТК оформлена згідно з усіма вимогами дизайну, включаючи детальний опис догляду за готовим букетом.
	12	Ексклюзивна творча робота. Ідеальне поєднання фактур, кольорів та акцентів. Студент виявляє глибоке розуміння символіки рослин до події. Звітність представлена професійно (можливо з відеокomentarем етапів).

**Розподіл балів, отриманих за урок за темою:
«Створення букетів до різних подій, враховуючи правила аранжування»**

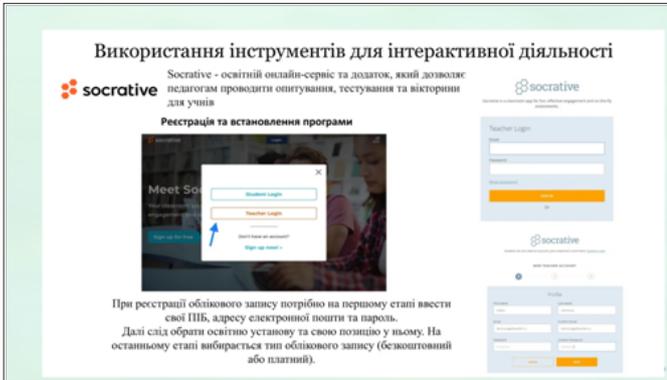
Рівень	Всього балів за рівень	Кількість набраних балів	Максимальна оцінка за рівень за 12 бальною шкалою
I	2	0 - 5	0-3
II	5	6 - 11	4-6
III	8	12 - 17	7-9
IV	12	18 - 24	10-12
		Разом: 24	

**Переведення балів банку завдань
у 12-бальну шкалу**

0-1	1
2-3	2
4-5	3
6-7	4
8-9	5
10-11	6
12-13	7
14-15	8
16-17	9
18-19	10
20-21	11
22-24	12

Порядок роботи з онлайн-сервісом SOCRATIVE

Щоб розпочати роботу з онлайн-сервісом **Socrative**, необхідно пройти просту реєстрацію. Почніть з натискання кнопки **Sign up now!**

На першому етапі вам потрібно буде вказати ПІБ, адресу електронної пошти та пароль.

Після цього необхідно обрати вашу освітню установу та позицію в ній.

Завершується процес вибором типу облікового запису ви можете почати з безкоштовного, який надає весь основний функціонал для початку роботи, або обрати платний план.

Після успішної реєстрації або для початку створення активності, викладач завжди входить у систему через **Teacher Login**. Для входу достатньо ввести вашу електронну пошту та пароль, які ви використовували під час реєстрації, і натиснути **Sign In**. Після цього ви готові до створення та запуску інтерактивних навчальних активностей!

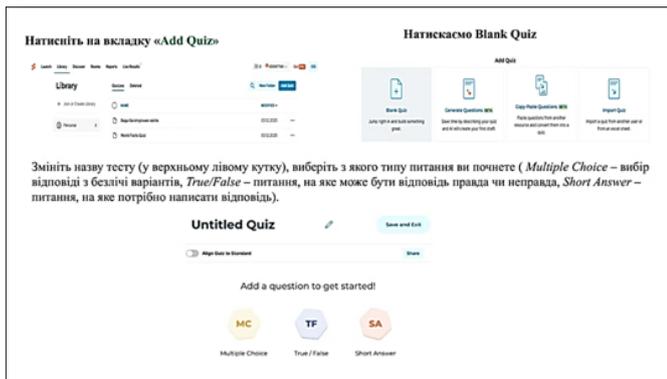
Для того, щоб розпочати створення власного інтерактивного тесту в Socrative, вам необхідно перейти до вкладки **Library** (Бібліотека) у верхньому меню. Тут ви побачите свої збережені тести.

Щоб створити нову вікторину, натисніть на синю кнопку **Add Quiz** (дати тест) у правому верхньому куті. Після цього з'явиться спливаюче вікно, де вам потрібно обрати опцію **Blank Quiz** (порожній тест), щоб почати створювати його з нуля, або скористатися іншими варіантами, наприклад, імпортом чи копіюванням питань.

Після вибору **"Blank Quiz"** ви перейдете в режим редагування, де тест спочатку матиме назву **"Untitled Quiz"**. Ви повинні змінити цю назву, натиснувши на неї у верхньому лівому кутку. Далі ви почнете додавати питання до тесту.

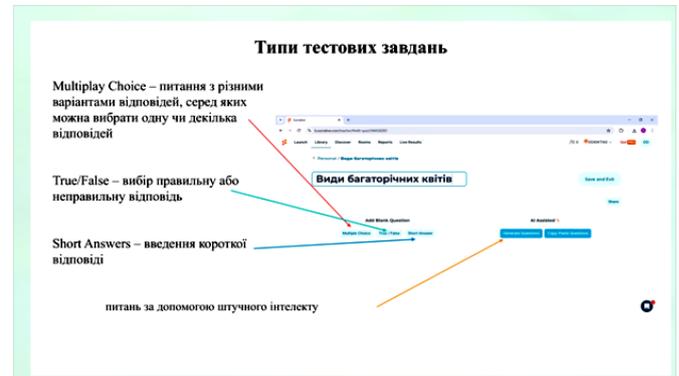
В Socrative доступні три основні типи питань:

- **Multiple Choice (MC)** – питання з можливістю вибору однієї або декількох відповідей з безлічі варіантів;

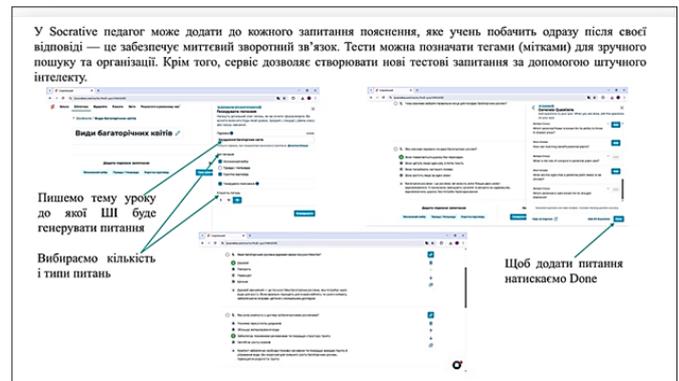

- **True/False (TF)** – питання, на яке потрібно обрати лише одну відповідь «Правда» (True) чи «Неправда» (False);
- **Short Answer (SA)** – питання, яке вимагає від студента написати коротку відповідь.

Обираючи один із цих типів, ви можете розпочати наповнення свого тесту контентом. Коли ви закінчите, просто натисніть **Save and Exit** (зберегти та вийти).

Щоб розпочати генерацію тесту за допомогою штучного інтелекту, перейдіть у режим редагування нового чи існуючого тесту та натисніть кнопку **Generate Questions** (генерувати питання), яка розташована поруч із інструментом **AI Assisted**. У вікні, що відкриється, вкажіть тему або вставте текст, на основі якого ШІ створюватиме запитання, а також оберіть потрібну кількість і типи питань. Після налаштування цих параметрів штучний інтелект згенерує чернетку тестових запитань для вашого перегляду. Щоб додати згенеровані питання до тесту, натисніть кнопку **Done**.

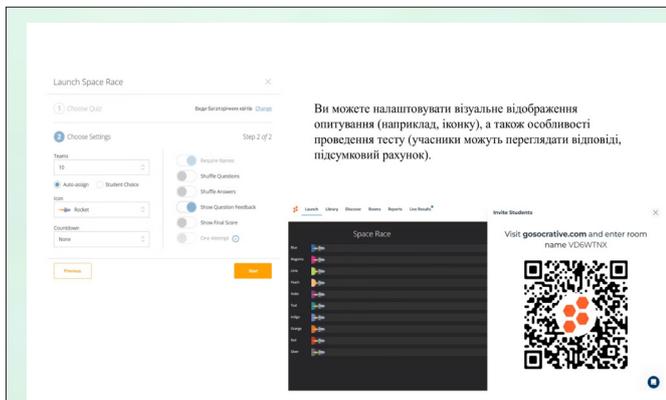
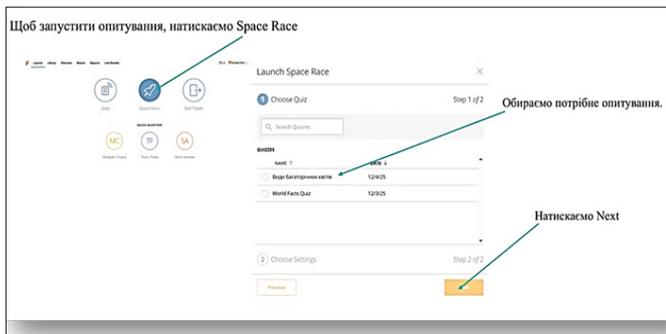

Алгоритм створення інтерактивної вікторини та опитування в SOCRATIVE

Для запуску інтерактивної вікторини у форматі **Space Race** в Socrative педагогу потрібно перейти на вкладку **Launch** і натиснути відповідну піктограму.

Після цього відкриється вікно налаштувань. На першому етапі (**Step 1 of 2**) слід обрати необхідне опитування зі списку доступних тестів, наприклад, тест «Види багаторічних квітів». Вибравши тест, натисніть помаранчеву кнопку **Next**, щоб перейти до другого кроку.

На фінальному етапі педагог встановлює параметри гри (тип команд, зворотний зв'язок, тощо) та запускає активність для студентів.

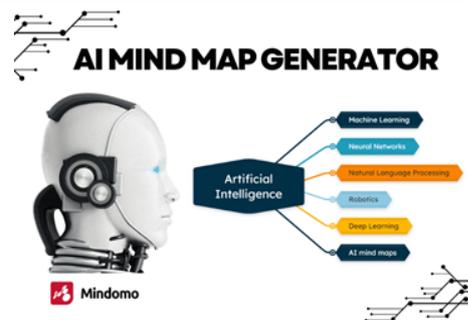
Список використаних джерел

1. Зимові композиції своїми руками: ідеї для зимового та новорічного декору з фото. URL: https://candy-yarn.com.ua/ua/a506521-zimnie-kompozitsii-svoimi.html?srsId=AfmBOop9cLNl1sctLIEqSQLasKIBNNRFDolhVUnEoBZOU_oXexTjsFoR
2. Стрічка блогів. Флористика для початківців – крок за кроком складання букетів. Основи і стилі флористики для складання композицій. URL: <https://vseosvita.ua/blogs/florystyka-dlia-pochatkivtsiv-krok-za-krokom-skladannia-buketiv-osnovy-i-styli-florystyky-dlia-skladannia-kompozytsii-31945.html>
3. Тренди флористики 2025 року: новинки у квітковому світі. URL: <https://ukraflora.ua/blog/trendi-floristiki-2025-roku-novinki-u-kvitkovomu-sviti-342/>
4. Флористика: навчальний посібник / П.В.Дячук, М.В.Перфільєва, Л.П.Перфільєва. Умань: ПП Жовтий, 2013. 182 с.
5. Інші джерела: онлайн-платформи, чат-боти. URL: <https://wordwall.net/ru/resource/107216049>, <https://grok.com/>

Олена ЗАСЯДЬКО,
майстер в/н ЗП(ПТ)О «Харківський професійний коледж будівництва та промисловості»;
Олена ДІДЕНКО,
методист НМЦ ПТО у Харківській області

З досвіду роботи

МЕНТАЛЬНІ КАРТИ ТА ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ: СУЧАСНІ ІНСТРУМЕНТИ У ПІДГОТОВЦІ ЕЛЕКТРОЗВАРНИКІВ

одночасно.

4) Доступність – потрібен лише комп’ютер або планшет з інтернетом.

У часи стрімких змін та постійного оновлення інформації важливо не лише передати знання, а й навчити молодь впорядковувати їх, бачити логічні зв’язки та швидко знаходити потрібні дані. Саме для цього на уроках виробничого навчання доцільно використовувати ментальні карти (МК).

Ментальні карти – це діаграма, яка використовується для візуального представлення інформації. На відміну від лінійних нотаток, ментальні карти організують інформацію нелінійним способом, що дозволяє мозку більш ефективно обробляти та запам’ятовувати дані, це система, яка допомагає структурувати інформацію, виокремлювати головне та бачити взаємозв’язки між поняттями.

Використання подібних сервісів має низку переваг:

- 1) Простота у застосуванні – інтуїтивно зрозумілий інтерфейс.
- 2) Візуалізація – можливість додавати фото, відео, документи.
- 3) Спільна робота – кілька учасників можуть створювати карту

Сучасні інструменти дозволяють автоматично формувати карту за заданою темою, а інтеграція штучного інтелекту робить створення ментальних карт ще простішим. Наприклад, Gemini та ChatGPT генерують ментальну карту у вигляді текстової схеми, а Monica AI Mind Map Generator вже можуть доповнювати її зображеннями, піктограмами, кольорами або навіть тестовими завданнями. Це значно економить час і робить подачу матеріалу більш гнучким та адаптивним.

Одним із зручних сервісів для створення таких карт є SpiderScribe.net. Це

Переваги ментальних карт

не просто онлайн-дошка, а справжній цифровий помічник, що дозволяє поєднувати текст, зображення, документи та посилання в єдину логічну схему. Завдяки цьому студенти можуть краще зрозуміти зв'язок між теорією і практикою, а також планувати власні дії та мислити системно.

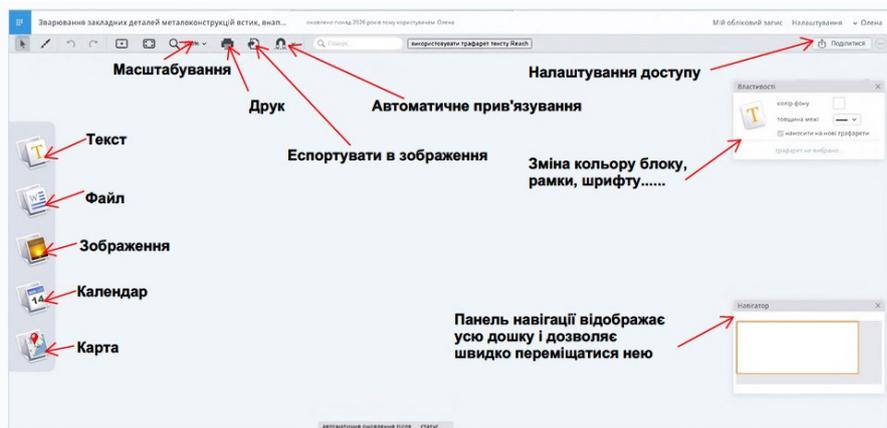
Будь-який педагог, незалежно від предмета, може користуватися цим сервісом і отримувати якісні навчальні матеріали. Особливо актуальним його застосування є у професійно-практичній підготовці, адже SpiderScribe.net допомагає майбутнім фахівцям не лише засвоїти навчальний матеріал, а й глибше зрозуміти тонкощі технологічних процесів.

У підготовці студентів за професією «Електрозварник ручного зварювання» цей ресурс виявляється особливо корисним, оскільки:

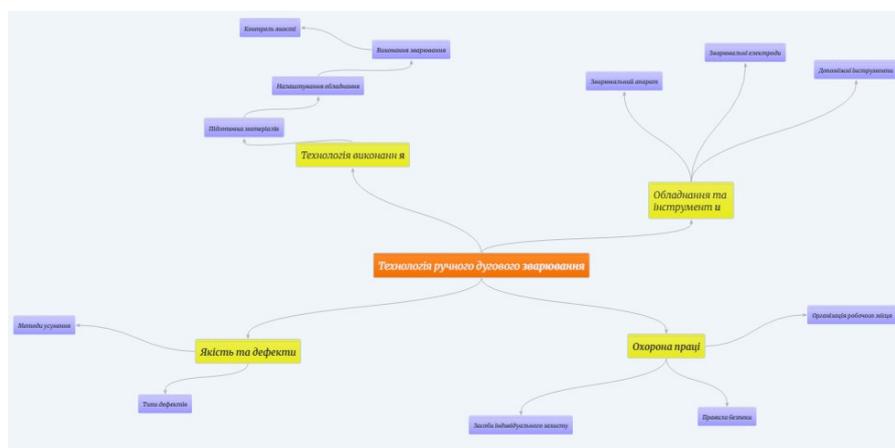
- сприяє структуруванню технологічних процесів зварювання (підготовка кромок, вибір режимів, виконання швів, контроль якості);
- дозволяє наочно відобразити послідовність виконання робіт у форматі блок-схем;
- допомагає ефективніше засвоїти правила безпечного виконання робіт та охорони праці;
- забезпечує можливість створення інтерактивних карт для виконання практичних завдань і самостійної роботи студентів.

На початку роботи з сервісом потрібно зайти за посиланням (<https://www.spiderscribe.net/app/>) та зареєструватися, після чого надається доступ до дошки з усіма необхідними для вашої творчості функціями.

Практичне застосування сервісу може виглядати так: ключова тема «Технологія ручного дугового зварювання» ділиться на підтеми: «Технологія виконання робіт»; «Обладнання та інструменти»; «Якість та дефекти»; «Охорона праці». До кожної підтеми йде розгалужена деталізація.

Візуалізація теми за допомогою ментальних карт забезпечує надання об'ємної інформації, тож такий підхід дозволяє майбутнім фахівцям швидко встановлювати логічні зв'язки між ключовими поняттями, глибше розуміти структуру навчального матеріалу.

Переваги використання педагогом сервісу SpiderScribe.net під час підготовки до уроків очевидні:

- 1. Економія часу.** Замість того, щоб витратити години на створення карт, увага концентрується на поясненні навчального матеріалу.
- 2. Гнучкість.** Можливість миттєво генерувати карти під різні потреби: для початківців, для поглибленого вивчення, або навіть для розбору конкретного практичного завдання.
- 3. Адаптивність.** ШІ може формувати різні версії карти, додаючи зображення, посилання на відеоуроки або навіть короткі тести.

Конструктор AI майдмепів Візуалізуйте будь-що

Створюйте ідеї у вигляді чітких, цікавих ментальних карт за секунди, від тексту до відео.

Простий запит | PDF | Документ | Довгий текст | Веб-сайт | YouTube | Зображення

Опишіть, що ви хочете згенерувати.

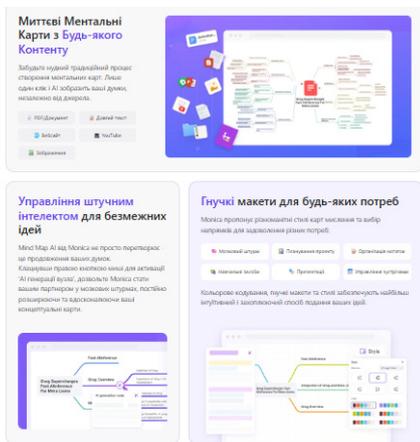
українська

Почати генерацію

працює як розширення для браузера, вебсайт або мобільний застосунок і дозволяє швидко перетворювати різні види контенту на структуровані та візуально привабливі ментальні карти. Він підтримує широкий спектр форматів, включаючи текст, документи, вебсайти, відео та зображення.

Ключові особливості Mind Map інструменту:

- ◆ **Мультиmodalність:** може створювати карту не тільки з тексту, а й з PDF-файлів, посилань на YouTube або веб-сторінок.
- ◆ **Інтерактивність:** дозволяє спілкуватися з картою (режим "Chat with

Мар"), щоб розширювати окремі гілки.

◆ Гнучкі макети та стилі: можна вибрати різні стилі та напрямки ментальних карт, включаючи кольорове кодування та елегантні дизайни, щоб адаптувати карту під власні потреби.

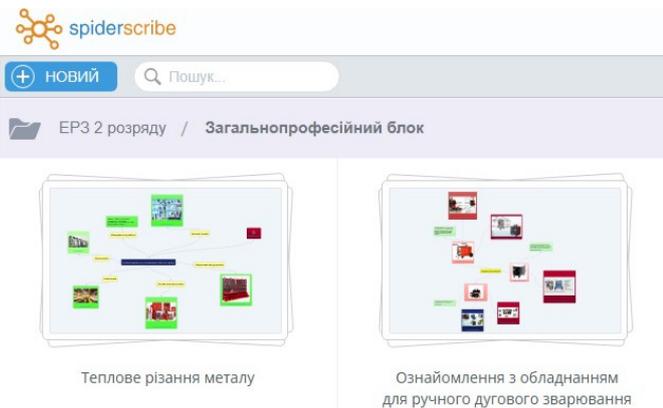
◆ Експорт: готову схему можна зберегти як картинку (PNG/JPEG).

Застосування AI-конструкторів ментальних карт у підготовці фахівців різних галузей відкриває нові можливості для організації освітнього процесу. Це не лише сучасний спосіб подачі інформації, а й потужний ін-

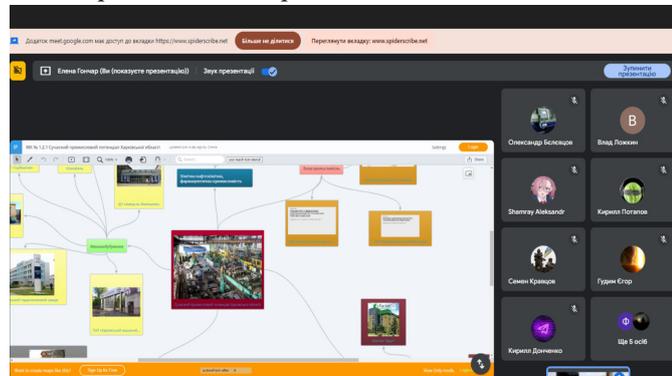
струмент розвитку мислення, самостійності та професійної компетентності студентів.

Використання штучного інтелекту для створення ментальних карт — це не просто технологічний експеримент, це потужний освітній інструмент, який дозволяє педагогам, створювати більш інтерактивне та ефективне середовище для навчання. Він підсилює нашу роботу, допомагаючи бути ще результативнішими у супроводі студентів на шляху до майстерності.

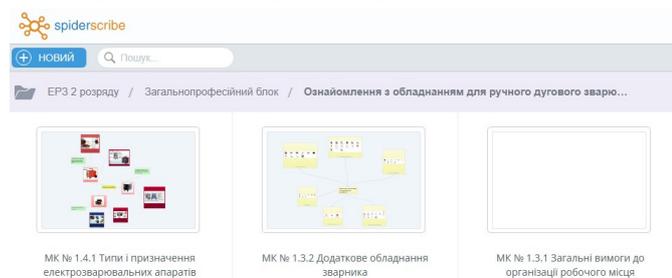
Приклади практичного застосування онлайн-сервісу SpiderScribe.net, які були розроблені для використання під час уроків виробничого навчання та опанування базової компетентності (БК) з професії «Електрозварник ручного зварювання».

БК.6 Розуміння, дотримання та виконання основних положень з охорони праці, промислової та пожежної безпеки, виробничої санітарії

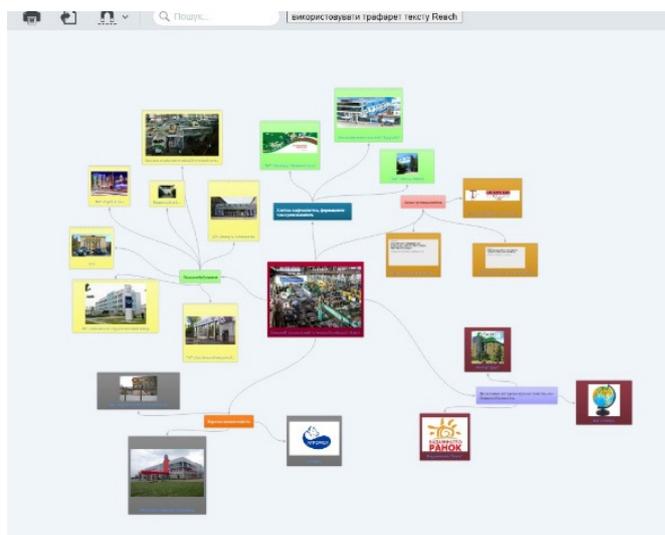

БК 6.2 Експерсія на підприємство – фрагмент проведення віртуальної екскурсії на виробництво

БК. 9 Розуміння та дотримання вимог технологічної документації, необхідної для виконання зварювання, наплавлення та повітряно-дугового різання деталей, вузлів та конструкцій

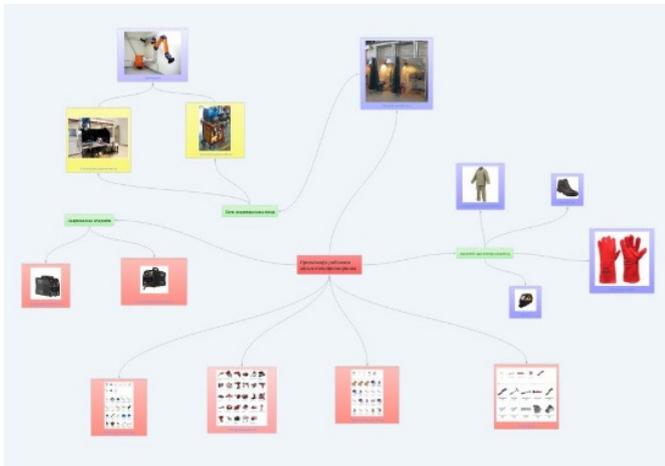
БК. 9.1 Ознайомлення з обладнанням для ручного дугового зварювання

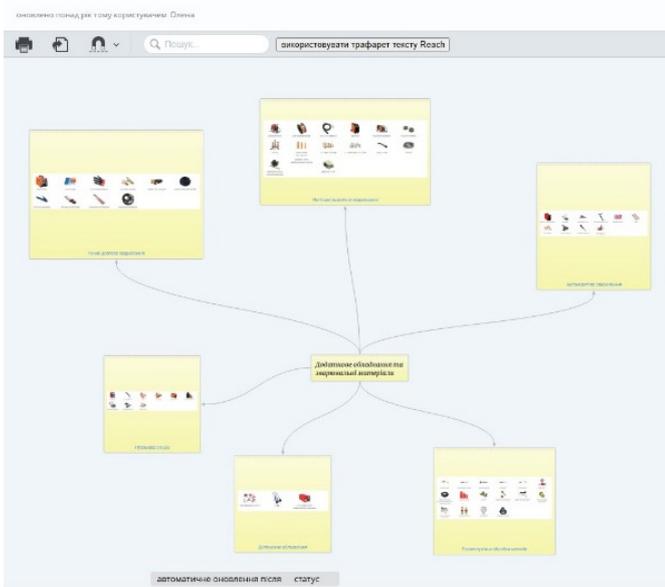
МК № 1.2.1 Сучасний потенціал підприємств Харківської області

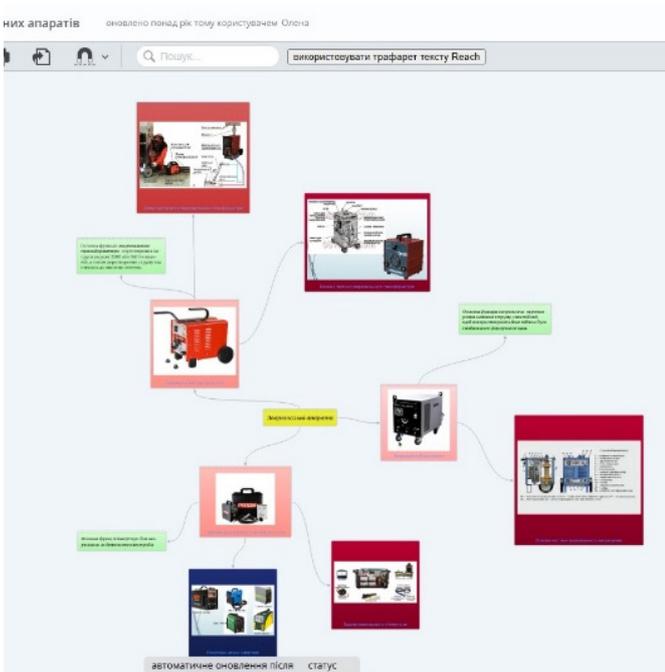
МК № 1.2.2 Ознайомлення з підприємством та його продукцією

МК № 1.3.1 Загальні вимоги до організації робочого місця зварника

МК № 1.3.2 Додаткове обладнання зварювальника

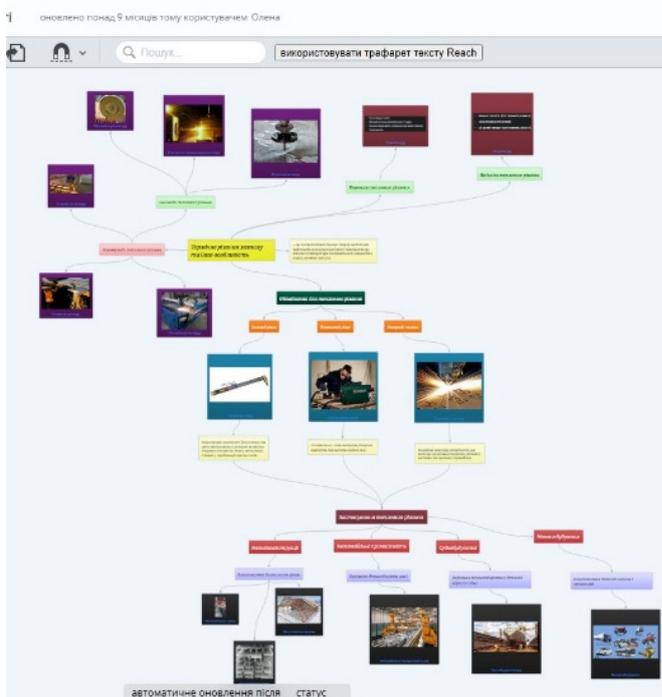
МК № 1.4.1 Типи і призначення зварювальних апаратів

ЕРЗ 2 розряду / Загальнопрофесійний блок / Теплове різання металу

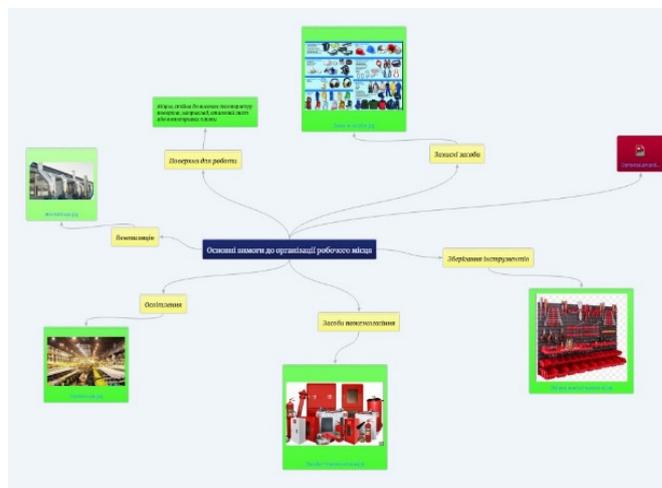
МК № 2.1.2 Організація робочого місця при тепловому різанні

МК № 2.1.1 Термічне різання металу та його особливості

БК. 3 Розуміння та засвоєння основ матеріалознавства
БК. 3.1 Теплове різання металу

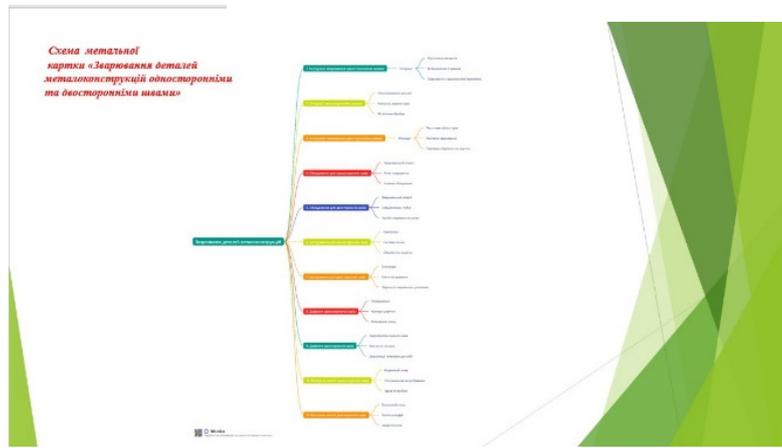
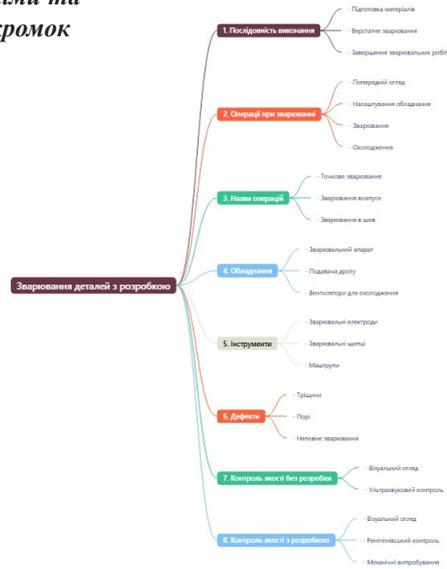
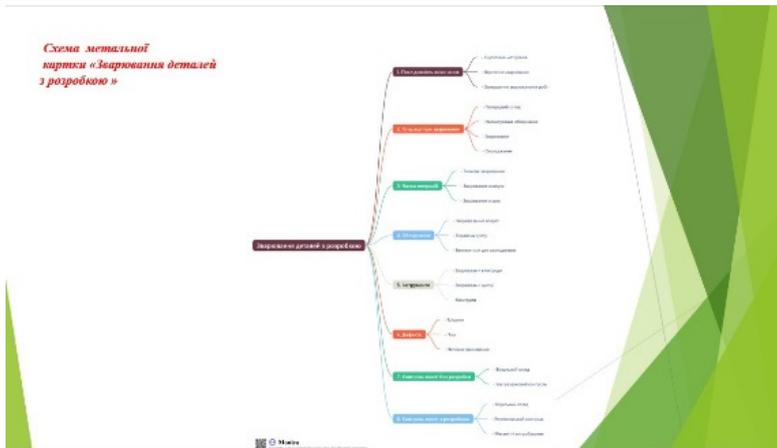

МК № 2.1.1 Термічне різання металу та його особливості

МК № 2.1.2 Організація робочого місця при тепловому різанні металу

МК № 2.2.4.1 Зварювання деталей металоконструкцій односторонніми та двосторонніми швами. Зварювання деталей з розробкою і без розробки кромок

Використання ментальних карт у професійно-практичній підготовці кваліфікованих робітників з професій електрозварювального напрямку – це не просто модний тренд, а справді ефективний інструмент, який може запалити у студентів інтерес вивчення складних технологічних процесів.

Поєднання ментальних карт з інструментами штучного інтелекту відкриває нові можливості для освіти. Це сучасний спосіб організації знань і дієвий метод розвитку мислення, самостійності та професійної компетентності студентів.

Завдяки сучасним штучно-інтелектуальним конструкторам ментальних карт майстри виробничого навчання отримали нові можливості для інтерактивного навчання та залучення студентів до активної роботи. Педагоги можуть використовувати їх для створення інтерактивних уроків, організації групових проєктів та надання студентам інструменту для самостійної роботи.

Підсумовуючи, можна зазначити, що використання ментальних карт в освітньому процесі є доцільним завдяки простоті використання, можливостям візуалізації, підтримці спільної роботи та доступності. Вони дозволяють студентам ефективно працювати над проєктами та покращувати свої знання та навички.

Список використаних джерел

1. Офіційна сторінка онлайн-сервісу SpiderScribe.net. URL: <https://www.spiderscribe.net/app/>
2. Інструмент Конструктор AI мейндмепів Monica. URL: <https://monica.im/tools/ai-mind-map-maker>
3. Позднякова Т.Є. Візуалізація та структурування інформації за допомогою ментальних карт на уроках біології: [науково-методичний посібник] / Т.Є.Позднякова. Рівне: РОІППО, 2018. 50 с.
4. Головка Д.Ю. Штучний інтелект у діяльності педагога закладу профе-

сійної (професійно-технічної) освіти: навчально-методичний посібник. Біла Церква: БІНПО ДЗВО “УМО” НАПН України, 2024. 73 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/edprint/740938>

5. Юсипіва Т., Головка Д. Ефективність використання ментальних карт у навчанні біології учнів професійного ліцею. Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи: збірник наукових праць. 2021. Т. 2, №27. С. 59-68.

6. Візніук І.М., Буглай Н.М., Куцак Л.В., Поліщук А.С., Киливник В.В. Використання штучного інтелекту в освіті. Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems, 14-22. URL: <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2021-59-14-22>.

Олена ГОНЧАР,
майстер в/н ЗП(ПТ)О «Чугуївський регіональний центр професійної освіти Харківської області»

«ПЕДАГОГІЧНЕ КОЛЕСО» ЯК ІНСТРУМЕНТ ЦИФРОВОГО ОЦІНЮВАННЯ

У статті обґрунтовано, що цифрове оцінювання (ЦО) є не лише інструментом вимірювання знань, а й стратегічним елементом формування цілісної цифрової компетентності. На прикладі «Педагогічного колеса» (The Pedagogical Wheel) детально проаналізовано методологію планування навчальної діяльності та оцінювання, яка забезпечує пріоритет педагогічних цілей над технологічними інструментами. Додаткову увагу приділено практичному впровадженню моделі на уроках професійного спрямування та використанню штучного інтелекту як допоміжного ресурсу.

1. Цифрова компетентність: головний напрям оцінювання

На сьогодні освіта швидко змінюється через цифрові технології, тому студентам потрібно не лише вміти користуватися комп'ютерами чи телефонами, а й мати справжні цифрові навички – вміння працювати з інформацією, інструментами та онлайн-середовищем. Оцінювання цих навичок стає ключовим завданням, адже саме від нього залежить, чи будуть студенти готові працювати в сучасному цифровому світі та економіці.

Для ефективного проведення уроків викладач має чітко розуміти вектори оцінювання, що відповідають індексам навчальних досягнень:

- **технологічний вектор:** оцінка навичок створення інформаційних продуктів та рівня володіння функціоналом цифрових інструментів;
- **інформаційний вектор:** здатність до пошуку, структурування, аналізу та обробки великих масивів даних;
- **комунікативний вектор:** культура взаємодії та співпраці в цифровому середовищі за допомогою різних сервісів;
- **безпековий вектор:** навички безпечної та відповідальної праці з ІТ, розуміння особливостей поведінки в мережі.

Головна мета цифрового оцінювання – виміряти, наскільки якісно студент використовує технології для досягнення складних цілей вищих рівнів пізнавальної діяльності.

2. «Педагогічне колесо» – наскрізний інструмент в оцінюванні

«Педагогічне колесо» Аллана Каррінгтона (рис. 1) – це покроковий навігатор для планування уроку, який гарантує, що технології обираються лише після чіткого визначення на-

вчальних цілей. Модель порівнюють із плануванням подорожі: ви не обираєте автомобіль (інструмент), доки не визна-

чили мету поїздки.

3. Практичне застосування інструмента «Педагогічне колесо»

Практичне впровадження технології відбувається безпосередньо при підготовці та подальшому проведенні уроків професійної підготовки, таких як, наприклад, «Інформаційні технології». Це обумовлено інформаційною складовою з використанням комп'ютерного програмного забезпечення, можливості його комбінування та аналітичного

П'ять шарів моделі працюють як послідовні фільтри:

Шар Колеса	Суть та стратегічне питання	Роль у цифровому оцінюванні (ЦО)
1. Якості випускника	Навіщо? Розвиток базових цінностей (етика, критичне мислення)	ЦО вимірює прогрес у розвитку особистісних якостей, а не лише знань
2. Мотивація	Чому? Забезпечення автономії та залученості студента	Оцінювання має бути позитивним і стимулювальним (орієнтація на прогрес)
3. Таксономія Блума	Що? Визначення рівня мислення (від розуміння до створення)	Дозволяє створювати завдання, що вимагають вищих пізнавальних навичок
4. Модель SAMR	Як? Рівень трансформації завдання завдяки технології	Гарантує створення принципів нових завдань (перевизначення), а не просто заміну паперу на екран
5. Інструменти	Чим? Конкретний програмний засіб (завжди фінальний вибір)	Вибір софту для навчання, оцінювання та аналізу результатів

Рис. 1 «Педагогічне колесо»

контролю.

«Педагогічне колесо» використовується як поетапна схема для переходу від теорії до практики. Спочатку ставимо завдання, наприклад, створення професійних навичок або формування рис характеру. На другому етапі обираємо технологію досягнення мети, використовуючи як суцільний комплекс, так і окремі його елементи. Третій етап – інструментальний – йде вибір форм роботи для оптимального результату. На останньому, четвертому, етапі запропонований широкий вибір комп'ютерних програмних засобів для впровадження процесу.

Використання «Педагогічного колеса» на уроках з предметів професійної підготовки – це не просто вибір мобільного додатка, а стратегічний алгоритм мислення. Він дозволяє викладачу уникнути «технологічної пастки» (коли додаток обирається заради ефекту, а не результату) і побудувати навчання від фундаментальних цінностей професії до конкретного інструментарію (рис. 2).

Нижче наведено покроковий алгоритм реалізації цієї технології на кожному етапі підготовки студента (на прикладі предмета «Інформаційні технології»).

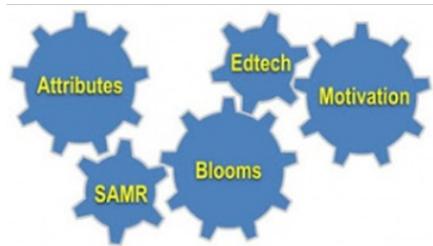

Рис. 2 Шари педагогічного колеса

Етап 1. Визначення профілю студента (Центральний шар: Якості випускника)

Цей етап є фундаментом. Згідно з методикою ми починаємо не з програми, а з портрета ідеального випускника. Викладач має відповісти на питання: «Які soft та hard skills визначають успіх студента в реальному виробничому середовищі?».

Практичне впровадження: Формування переліку якостей (критичне мислення, цифрова етика, відповідальність, здатність до самонавчання).

Приклад: Якщо ми готуємо студента з професій інформаційного напрямку, у центрі стоїть не просто «знання мови програмування», а «здатність розв'язувати технічні проблеми та писати безпечний код».

Триєдина мета використання «Педагогічного колеса» у цифровому оцінюванні: навчити, розвивати та виховувати кваліфікованого робітника.

Етап 2. Конструювання мотиваційного середовища (Другий шар)

На цьому етапі реалізується принцип демократичного уроку, тобто урок проводиться не для студентів, а разом з ними. Технологія «Педагогічного колеса» вимагає, щоб кожен елемент навчання відповідав на питання студента: «Чому це важливо для моєї майбутньої кар'єри?».

Алгоритм дій викладача:

- *Автономія:* Надати студенту право вибору методу виконання завдання (наприклад, вибір мови програмування або платформи для презентації).
- *Професійна значущість:* Використання реальних кейсів замість абстрактних задач.
- *Соціальне оцінювання:* Студент має відчувати підтримку групи та викладача.

Етап 3. Проектування навчальних цілей за Таксономією Блума (Третій шар)

Це «двигун» «Педагогічного колеса». Викладач структурує навчальний матеріал від простого до складного, фокусуючись на рівнях вищого порядку (аналіз, оцінювання, створення).

Етап 4. Технологічна трансформація за моделлю SAMR (Четвертий шар)

Це етап «фільтрації» технологій. Викладач визначає, як саме цифрові інструменти змінять завдання.

Рівні трансформації навчання (SAMR):

- S (Substitution) – Заміна: Використання Google Docs замість зошита (Ефективність +5%).
- A (Augmentation) – Покращення: Використання Google Docs із коментарями викладача (Ефективність +20%).
- M (Modification) – Модифікація: Спільна робота групи над одним кодом у реальному часі через GitHub (Ефективність +50%).
- R (Redefinition) – Перевизначення: Створення проєкту, який неможливий без ІТ (наприклад, розробка чат-бота з ШІ для автоматизації сервісу) (Ефективність +100%).

Методична рекомендація: Для підготовки кваліфікованого робітника викладач має прагнути до рівнів M та R (рис. 3).

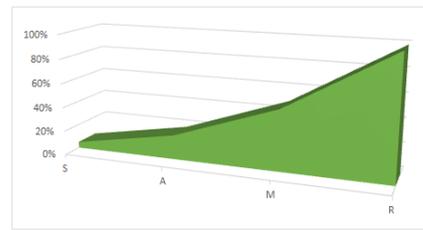

Рис. 3 Ефективність трансформації навчання за моделлю SAMR

Етап 5. Обґрунтований вибір цифрових інструментів (П'ятий шар)

Тільки пройшовши всі попередні кроки, ми обираємо додатки. Вибір базується на функціональності та легкості використання.

Перелік інструментів для уроку з професійної підготовки (рис. 4):

- Для взаємодії: Zoom, Google Meet, Slack.
- Для створення: VS Code, GitHub, Canva, SQL-тренажери.
- Для оцінювання: Quizizz, Kahoot, Google Forms, ChatGPT (для аналізу).

Рис. 4 Хмара інструментів

Етап 6. Цифрове оцінювання та зворотний зв'язок

Логічним завершенням використання «Педагогічного колеса» є сучасна система оцінювання, де акцент зміщується з контролю на розвиток.

Розподіл суб'єктів оцінювання на сучасному уроці (рис. 5):

- 50% — Самооцінювання (Self-assessment): студент аналізує свій шлях за чек-листом, фіксує, чого він навчився (використання Google Forms).
- 30% — Взаємооцінювання (Peer-to-peer): студенти рецензують роботи один одного, розвиваючи кри-

Рис. 5 Система оцінювання 20/30/50

тичне мислення (використання дощок Padlet або Miro).

– 20% — Оцінка викладача: підсумковий коментар, що фіксує динаміку розвитку (позитивний підхід).

4. Підсумок практичного використання

Щоб технологія працювала логічно й ефективно, важливо дотримуватися послідовності:

- спершу розуміємо, кого ми навчаємо (які є особливості та потреби);
- далі визначаємо, навіщо їм це знання (що мотивує студентів);
- враховуємо рівень складності завдань (за таксономією Блума);
- оцінюємо, як технологія може зробити урок кращим (модель SAMR);
- і нарешті, обираємо найзручніший інструмент чи додаток для реалізації (Apps).

Таким чином, кожен крок допомагає зробити навчання послідовним, зрозумілим і результативним. Такий підхід дозволяє педагогу перетворити звичайний урок на високотехнологічну лабораторію підготовки майбутнього робітника, де цифрові інструменти є органічною частиною професійного зростання.

Основні принципи впровадження цифрового оцінювання за допомогою інструмента «Педагогічне колесо»:

- Позитивний підхід: Оцінювання

має фіксувати прогрес, а не невдачі. Цифрове оцінювання дозволяє надавати миттєвий зворотний зв'язок, що критично важливо для підтримки мотивації.

– Баланс суб'єктів: Сучасна концепція передбачає, що вчитель здійснює лише 20% оцінювання, 50% припадає на самооцінювання студента, а 30% — на взаємооцінювання між одногруппниками.

– Використання ІІІ: Штучний інтелект є незамінним помічником у розробці тестів, проведенні розрахунків у системі оцінювання та швидкому пошуку професійної інформації.

Практика показує, що студенти більше мотивовані, коли спілкування щодо їхніх успіхів відбувається у віртуальному просторі (Zoom або Meet). Це переорієнтовує їх увагу з «гонитви за балом» на розуміння цінності отриманих знань. Важливо враховувати технічні та соціально-психологічні аспекти: інструменти мають бути легкими у використанні, щоб не викликати втоми чи розчарування. Оскільки готові рішення для професійного навчання часто відсутні у вільному доступі, викладач має самостійно фільтрувати ресурси, спираючись на структуру «Педагогічного колеса».

Отже, використання «Педагогічного колеса» дозволяє викладачу перейти

від простого тестування знань до багатовимірної оцінювання професійних компетентностей. Використання цієї моделі гарантує, що цифрові інструменти не стають самоціллю, а слугують підвищенню якості навчання та підготовці майбутнього робітника до реальних викликів цифрового світу.

Список використаних джерел

1. Педагогічне колесо Padagogy Wheel, Allan Carrington. URL: <https://educationtechnologysolutions.com/2016/06/padagogy-wheel/>
2. Модель SAMR Рубен Пюентедура. URL: <https://ipoodhab.com/project-work-centre/blended-learning-project-post-22>
3. Таксономія освітніх цілей Бенджаміна Блума. URL: <https://naurok.com.ua/post/taksonomiya-bluma-kroki-vid-vidtvorenniya-do-sintezu-ta-ocinki-informaci/>
4. Рамка цифрової компетентності педагогів. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/na-portali-diyacifrova-osvityavylisyatri-novi-ramki-cifrovih-kompetentnostej-dlya-pidpriyemciv-derzhsluzhbovciv-i-osvityan>

Олександр МАМІН,
викладач ЗП(ПТ)О «Чугуївський
регіональний центр професійної
освіти Харківської області»

На допомогу педагогу

БІБЛІОТЕКА ЯК ПРОСТІР УКРАЇНСЬКОГО СЛОВА

Наша українська мова – це духовний оберіг нації, її історична пам'ять і невичерпне джерело сили. Вона об'єднує покоління, формує національну свідомість і є основою державності.

Я переконана, що українська мова – це не лише засіб спілкування, а й важливий чинник формування особистості майбутнього фахівця, відповідального громадянина України, людини з чіткою громадянською позицією та повагою до власних коренів.

У сучасному освітньому середовищі питання утвердження української мови в повсякденному житті студентської молоді набуває особливої актуальності. Саме через мову передаються національні цінності, виховується культура

«Той лиш пошани достойний, хто мову цінує свою».

Володимир Сосюра

мислення, толерантність, духовність і любов до Батьківщини. У цьому процесі надзвичайно важливу роль відіграє бібліотека закладу освіти – не лише як інформаційний центр, а як осередок культури, простір діалогу, творчості та формування національної ідентичності.

Бібліотека сьогодні – це живий, відкритий простір, у якому українське слово звучить упевнено й сучасно. У щоденній професійній діяльності я послідовно та цілеспрямовано впроваджую українську мову в усі напрями

роботи та спілкування зі студентами. Бібліотечні заходи до державних і пам'ятних дат, бібліотечні уроки, інформаційні години, консультації, бібліографічні огляди, тематичні зустрічі та книжкові виставки проводяться з метою зацікавлення молоді красою українського слова, його глибиною, актуальністю та сучасним звучанням.

У бібліотеці закладу діє постійна книжкова інсталяція «**Ти наше слово калинове – кохана українська мово!**», яка знайомить студентів з історією української мови, шляхами її становлення та розвитку, багатством лексики й милозвучністю, а також із кращими зразками української художньої літератури. Особливу увагу приділено популяризації української професійно орієнтованої та художньої літератури сучасних українських авторів, що сприяє підвищенню мовної культури майбутніх фахівців.

Важливим і дієвим елементом мовного виховання студентської молоді стали **флешмоби на підтримку української мови**, які проводяться за ініціативи бібліотеки. Такі заходи викликають ширший інтерес у студентів, активізують їхню творчу діяльність і сприяють формуванню позитивної мотивації до використання української мови. У межах флешмобів студенти декламують улюблені вірші українських поетів, читають уривки з художніх творів, діляться власними думками про значення рідної мови, створюють тематичні фото- та відеоматеріали, використовують українське слово в соціальних мережах.

Флешмоби стали своєрідною формою сучасного мовного діалогу між бібліотекою та молоддю, довівши, що

українська мова – це не лише традиція, а й мова сьогодення, мова молодих, активних і свідомих громадян. Такі ініціативи сприяють подоланню мовних бар'єрів, формують упевненість у власному мовленні та допомагають студентам відчутти гордість за свою мову.

Бібліотека поступово перетворюється на відкритий простір, де українська мова звучить природно, щиро й невимушено. Спостерігаючи за студентами, я бачу позитивні зміни: дедалі більше молодих людей свідомо переходять на українську мову в повсякденному спілкуванні, підтримують мовну культуру, проявляють ініціативу та з повагою ставляться до державної мови. Це переконливо свідчить про те, що бібліотека може й повинна бути активним учасником мовного виховання.

Отже, моя діяльність як завідувачки бібліотеки є прикладом того, як через слово, книгу, творчі ініціативи та особистий приклад можна ефективно впливати на формування мовної культури й національної свідомості всього освітнього середовища закладу освіти, виховувати освічених, духовно багатих і патріотично налаштованих громадян України.

Рекомендовані онлайн-ресурси для проведення заходів з української мови

№ з/п	Назва ресурсу	Посилання	Коротка характеристика та можливості використання
1	Національна платформа з вивчення української мови	https://mova-ombudsman.gov.ua/	Державний ресурс з навчальними матеріалами, курсами, вправами, ідеями для мовних заходів та популяризації державної мови
2	Онлайн-ресурси на сайті Уповноваженого із захисту державної мови	https://mova-ombudsman.gov.ua/onlain-resursy-tablytsia	Зведений перелік безкоштовних курсів, мовних ігор, мобільних застосунків і платформ для навчання
3	UkrainianCourse	https://www.ukrainiancourse.com	Безкоштовні уроки української мови, тексти, аудіоматеріали, граматичні вправи для різних рівнів
4	LingoHut (українська мова)	https://www.lingohut.com/en/183/learn-ukrainian	Короткі інтерактивні уроки, які зручно використовувати під час флешмобів, мовних челенджів та самостійної роботи
5	Ukrainian Language Practice	https://www.ukrainianlanguagepractice.com	Вправи з читання, письма, граматики, складання речень, зручні для занять і мовних марафонів
6	Hilokal (українська мова)	https://www.hilokal.com/	Платформа для практики розмовної української мови, участі у мовних зустрічах та онлайн-заняттях

Хочеться згадати слова Максима Рильського про українську мову: *«Любімо її, вивчаймо її, розвиваймо її. Борімося за красу мови, за правильність мови, за багатство мови»*. І якщо ми будемо втілювати ці слова в життя, то матимемо повне право повторити за Олександром Олесем: *«На вік прийшла пора безславна, Цвіті і сяй, мово державна!»*.

Окрім активної мовної роботи у бібліотеці, я часто звертаюсь до перевірених онлайн-ресурсів, які можуть стати в нагоді колегам для підготовки цікавих заходів, навчальних матеріалів, марафонів та флешмобів з української мови. На цих сайтах можна знайти уроки, вправи, інтерактивні завдання, тексти, тести та ідеї для роботи зі студентами.

Як використовувати ці ресурси у практиці (кілька порад)

Організуйте мовні флешмоби й марафони з темами, завданнями чи вправами з цих сайтів, наприклад, «тиждень граматичного флешмобу», «сучасне слово – кожному дню», «мовний челендж із LingoHut» тощо.

Інтегруйте онлайн-уроки в бібліотечні заняття: транслюйте вправи на екрані, роздрукуйте матеріали чи проводьте дискусії на основі текстів із платформ.

Створюйте розмовні клуби з прак-

тикою онлайн-ресурсів: використовуйте тематичні діалоги, аудіо та відео для розвитку навичок мовлення.

Поширюйте посилання на ресурси серед студентів через сторінки бібліотеки в соцмережах або стенди в приміщенні – це мотивує їх до самостійної роботи над мовою.

І головне: участь студентів у виборі ресурсів і тем може стати для них мотивацією – залучайте їх до пошуку цікавих сайтів, створення власних словничків, ігор і мовних проєктів.

Антоніна МАРУХНЕНКО,
бібліотеки ДПТНЗ «Регіональний центр професійної освіти ресторанно-готельного, комунального господарства, торгівлі та дизайну»

З досвіду роботи

ФОРМУВАННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО ПРОСТОРУ В ЗАКЛАДІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Інклюзія у сучасному суспільстві — це не лише актуальний напрямок державної політики, а й фундаментальний принцип розвитку демократичної країни. За даними міжнародних організацій, у світі понад мільярд людей живуть з інвалідністю; в Україні — понад три мільйони.

Для України, що перебуває в стані війни, коли кількість людей, які потребують особливих умов, постійно зростає, питання інклюзії стає пріоритетним завданням для держави та освітніх інституцій.

На державному рівні в країні впроваджується Національна стратегія створення безбар'єрного простору до 2030 року — комплексний «дорожній

план» усунення фізичних, інформаційних, освітніх та соціальних бар'єрів. Сучасний підхід до інклюзії передбачає зміщення акценту з «проблеми людини» на проблему бар'єрів, які заважають їй реалізувати свій потенціал. Проте найскладнішим викликом залишається психологічна неготовність суспільства. Бар'єри у свідомості часто виявляються міцнішими за фізичні перепони.

Інклюзія — це не лише пандуси чи спеціальне обладнання. Передусім, це культура поваги, коректна мова, прийняття різноманітності як природної норми. Це перехід від співчуття до партнерства, від жалості до рівності можливостей.

У ДНЗ «Регіональний центр про-

фесійної освіти будівельних технологій Харківської області» формування інклюзивного освітнього середовища є багаторічною системною роботою. Адміністрація закладу приділяє значну увагу створенню безбар'єрного простору: навчальні кабінети та майстерні обладнані відповідно до сучасних вимог, освітні програми адаптуються з урахуванням особливих потреб студентів.

Цьогоріч в закладі навчається 53 студенти з особливими потребами. У кожній групі 2-3 особи опановують обрану професію. Практика показує, що вони потребують, насамперед, соціальної та психологічної підтримки, створення доброзичливого мікроклімату. Цю роботу забезпечує соціально-

психологічна служба закладу, яка взаємодіє як зі студентами, так і з їхніми батьками.

Щороку до закладу вступають випускники спеціалізованих шкіл для дітей зі зниженим слухом. Освітній процес для них адаптований: використовуються візуальні інструкції, письмові пояснення, покрокові демонстрації технологічних операцій, навчальні та практичні заняття супроводжує перекладач жестової мови.

Студенти з порушеннями слуху опановують інтегровані професії «Маляр», «Монтажник гіпсокартонних конструкцій», а також професії «Перукар» та «Манікюрник». Попри навчання в окремих групах, виробничу практику вони проходять разом з іншими студентами, що сприяє формуванню атмосфери взаємопідтримки та професійної співпраці.

Важливою складовою діяльності закладу є участь у соціально значущих проєктах. Цього року реалізується безоплатна програма навчання за фінансової підтримки уряду Великої Британії у межах Програми BLOOM. Вона спрямована на підтримку вразливих категорій населення – осіб з інвалідністю, внутрішньо переміщених осіб, ветеранів.

19.01.2026 в закладі стартував перший 120-годинний курс цієї програми

«Практичні та цифрові навички для роботи у сфері будівництва та відбудови України». Студенти вивчали основи будівництва, сучасні матеріали та інструменти, цифрові технології (зокрема, SketchUp, 3D-сканування, Trimble Connect), принципи енергоефективного та зеленого будівництва.

Освітній процес відбувався в складних, але контрольованих умовах. Заняття проводилися з дотриманням вимог безпеки – в укритті. Тренери — це практики з реальним досвідом у галузі, які поєднували теорію з практичними кейсами. Студенти успішно захистили фінальні проєкти, продемонструвавши набуті компетентності. Серед слухачів була дівчина із особливими потребами, яка стала переконливим прикладом того, що за умов підтримки та організованого освітнього процесу межі можливостей кожної людини значно розширюються.

Інформаційно-просвітницький напрям є важливою складовою формування інклюзивного простору закладу. У бібліотеці здійснюється добір сучасних матеріалів з питань безбар'єрності, інклюзивної комунікації, психології сприйняття. Використовуються освітні серіали платформи Дія. Освіта, «Зрозуміло» та матеріали інших відкритих ресурсів. На сайті закладу та в корпоративних групах розміщено

конспекти Всеукраїнського уроку, тематичні добірки, а також розробка виховного заходу «Україна на шляху до інклюзивного суспільства».

Традиційно до Міжнародного дня людей з інвалідністю в закладі проводяться виховні години та тематичні зустрічі. Студенти обговорюють принцип «спочатку людина», що передбачає шанування особистості незалежно від її фізичних чи психофізичних особливостей, знайомляться з прикладами видатних людей та досягненнями паралімпійців.

Тема інклюзії не обмежується окремими заходами — вона системно інтегрована у зміст предмета «Громадянська освіта» та постійно актуалізується під час заходів до Дня толерантності, Дня прав людини та інших пам'ятних дат.

Попереду — подальше вдосконалення методик, розвиток цифрової доступності, розширення партнерства для людей з особливими потребами. Проте головне вже відбулося: інклюзія стала не окремим проєктом, а частиною освітньої філософії закладу. Бо інклюзія — це не про «них», це про наше спільне вміння бути людяними та відкритими до світу без бар'єрів.

Любов КОБИЛІНА,
бібліотечарка ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти будівельних технологій Харківської області»

ВІСНИК Реєстраційне свідоцтво
ХК №128,
видає 01.02.94р.
ПРОФОСВІТИ

Головний редактор
Редактор
Технічний редактор

Тетяна РУСЛАНОВА
Ольга ГОРСНКОВА
Олена ЯКОВЕНКО

Члени редакції: Юлія ДАВИДОВА,
Владлена ДРОБНА, Зінаїда НАЗАРЕЦЬ

 <https://www.facebook.com/groups/162399237723984/>

 [YouTube](https://www.youtube.com/channel/UCdfmCAExXfMNdAVpttCN9)

Адреса редакції та видавця:

61121, м. Харків, вул. Владислава Зубенка, 37, 4 поверх,
Науково-методичний центр професійно-технічної освіти у Харківській області
Тел. (0572) 69-32-79

Зверстано та надруковано в лабораторії науково-інформаційної діяльності НМЦ ПТО за адресою: 61121, м. Харків, вул. Владислава Зубенка, 37

Електронна версія газети розміщується на інформаційно-освітньому порталі «ПТО Харківської області» ptu.org.ua та на сайті НМЦ ПТО <http://nmc.ptu.org.ua>

<https://www.youtube.com/channel/UCdfmCAExXfMNdAVpttCN9>

Рукописи не повертаються і не рецензуються. Відповідальність за зміст інформації несе її автор.
Точка зору авторів матеріалів може не збігатись з позицією редакції.